

Habar Alli

ngə

Luka

naan rubûdə

Habar Alli

ngə

Luka

naan rubûdə

Département de littérature de l'EET

B.P. 51

Moundou

Tchad

2013

Titre en français : L'Évangile selon Luc

En langue : Boudouma, Lac Tchad

Traduit du Nouveau Testament

Première édition, 2013 : 50 exemplaires

© 2013 Département de littérature de l'EET

Habar Alli ngə Luka naan rubûdə

Kakadə yuu mənna həan

Cându ahi yiman dəbu kibi (2000) re 'rə, lûgu dotor ngə yəcenə ga Luka naan kakadə yuu rubûdə rəgə akiemû habar hə Yisa Al Masih ngə Kəmani nahəganu. Habar yuu, natay a təlam gərek, gəre yaan fasartə a təlam ngədə ngədə dābu.

Habar yuu naan rubûdə nəy lûgu dəmu daraja ngə yəcenə ga Tehopilus. Luka acəlbû rəgə Tehopilus akəy dî ngə Yisa naan yu dî ngə naan wakadə a gə Yisa.

Kuren acəlbû rəgə migəw a ndara co, migəw yəhudi yu migəw yəhudi ja ngaco yəkəy kənjərə hə niyari hə Yisa Al Masih. Acəlbû rəgə dədan yəkəy dî ngə Yisa naan yu nakienə migəw go yəkəy hal ngə Yisa nau rəgə aalu migəw ngə yəî rə mənna anə kâni go.

Habar Alli yuu Luka natay rə ngə aka dî ngə Yisa naka yu naan rəgə migəw yəkəkiyu hal ngə Kəmani aaludan a bigə adan. Luka naan rubûdə rə Yisa dān muh lûgu ngə nau rəgə acəlbû aalu migəw ngə yawiyâw.

Habar Alli yuu aka mənna hə Yisa jûgunî a gə rə hartə ngə kurû nawuyhi ja 'rə, rugo ârinî gə saha ngə nakwohi naal al hame. Luka nakəmu rə fede rə Habar Alli yuu naamu migəw yəhudi re yəhudi ja re gudo, kuren migəw hù adan bigəa re migəw jərəmaay re gudo, kuren migəw ngərinay re migəw bərbaay re gudo.

Ngun də kakadə

Culnîram	1.1–4
Kəmani ahəganu Yisa rəgə alu migəw	1.5–4.13
Yisa aan kîda a Jalil.....	4.14–9.50
Yisa aan kîda a gə rə dibel hə Kudus.....	9.51–19.27
Yisa aan kîda a Kudus.....	19.28–21.38
Yisa amatə	22.1–23.56
Yisa ama a kərmə	24.1–53

Habar Alli

ngə

Luka

naan rubûdə

Məndo ro ngə Luka natay kakadə yuu ?

1 ¹ Haba aw, Tehopilus, na lûgu darajaa. Migəw dâbu yatəgam taynî niyari hə dî ngə naanhi wakadə a bohù rəamû. ² Jûgunî a gə wuyhinî hə Yisa rugo ârunî gə kəne co, migəw yakiemû rə ai ngə yaamunə a yəl adan. Dədan yakienə migəw habar yuu 'rə, wakəy rə yaan kîda ngə Kəmani rə kâni. ³ Yuu ro ngə dâw co, wakwohi kâdugu, ga âpi co wama wacəlbû rə kalkal 'rə, waamunə rə wuga wutaygûey habar yuu ngaco rə kalkal. ⁴ Aidə ngwə, gəkəy rə dî ngə yakiegû ngaco kâni.

Habar ngə mələyga Jibrilla acegə Sakaria

⁵ Aji ngə May Herodos atə jarara hə Yəhudia 'rə, lûgu ngə nəhəlanəy Kəmani kî ngə yəcenə ga Sakaria akul. Dān njili hə migəw yəhudi ngə yəan kîda ngə Kəmani. Njili yuu yəcedan ga Abijah. Ngərəm ngə Sakaria yəcedə ga Alisabet. De dūr hə Harun*. ⁶ Dədan kihi co, Kəmani aamudan rə migəw jərəmaay. Dî ngə Kəmani Dəmu nəcedan go ngaco yəan. Yəan rə ngun dəan kəndəbi a ja rə ngəndə. ⁷ Gərə yəcal wuli ja, hərə Alisabet dəwuy ja ga yuu ro. Dədan kihi co yaji wurayy.

*1.5 Harun dān ciri ngə Ndābi Musa. Dān go abhə ngə migəw ngə yəan kîda a ngun də fadaw hə Kəmani yəhudi.

8 Wute, yəm ci 'rə, Sakaria yu habi həanay kaya adan hə kîda nau ga yəan kîda a baha Kəmani a ngun də fadaw hə Kəmani a bərnî hə Kudus* . 9 Hada adan ro, yəkoh bot ngwə, lûgu ngə həmu an nacar nual nəyel fadaw hə Kəmani Dəmu ngwə, nətâl kâjiji. Ga yacakiyu Sakaria a ngun də migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî. 10 Ga migəw dâbu yacəbagaluhi yəan mâduwa a waray 'rə, hartə hə tâlnî kâjiji a ngu adal naga 'rə, 11 mələyga ngə Kəmani Dəmu nau nakəmuhi a gəan. Nau namay a fudo dul a ngərə yətay a lay kâjiji. 12 Ga Sakaria naamunə 'rə, gabu an nafiyu, ga nahəgujən rə jəw. 13 Gərə mələyga acenə ga : « Sakaria, gəhəgujən ja, hərə dî ngə gəcəlbû, Kəmani nahəngə. Ngərəm agû Alisabet dəwuygûəy wuli, ga tâl həmu an rə Yahya. 14 Hərə dān ro, gabu agû nəji alli rə jəw. Kuren, wuyhinî anə ro migəw dâbu gabu adan nəji alli. 15 Məni ngwə, nəji lûgu darajaa a ngərə Kəmani Dəmu. Nəhii amay cinjimay hə risen yu mbal ja rə ngəndə. Kamən ngə awuyhi ro ngə, Kəmani nalāndə hù həan Aro Adal*. 16 Aji ngə naji dəmu ngwə, nəfəllay migəw dâbu a ngun də maay Israel nətāldan dibel hə Kəmani Dəmu ngwə, yəkəy rə Kəmani dəmu adan. 17 Nəu rə ai kadənomə ngə Kəmani. Məni ngwə, hal anə yu dono anə nəji ai ngə Ndābi Iliyas. Nəfəllay gabu hə migəw jammay rəgə dədan yu yəngənaay adan yəan folo. Nəfəllay migəw ahiay* go, nətâl gabu adan fikər ngə migəw jərəmaay. Aidə ngwə, nətāldan tabəra hə kieganî Kəmani Dəmu. » 18 Gərə Sakaria acegə mələyga ga : « Dî yuu kâni ngwə, wukəy rə kihimi ? Dâw go cari. Ngərəm ngaw go daji wurə. » 19 Ga mələyga acenə ga :

*1.8 Bərnî hə Kudus: həmu an Yurusalaam a tələm yəhudimi.

*1.15 Aro Adal yəce Ruh al Khudus a tələm Huwami.

*1.17 Migəw ahiay: migəw gabu adan iman a ja.

« Dâw Jibrilla ngə wumay a baha Kəmani. Kəmani ngə natəni rəgə wəu wucegū habar allı yuu. ²⁰ Gərə mənna ngaw gaı rə kâni ja. Hərə yuu ro ngə gəji kəməməgə ngwə, gəga gəkanju ja, kamən ngə dı yuu aji ro. Hərə mənna ngaw, saha həan naga ngwə, nəji rə ai ngə Kəmani nacegə. »

²¹ Wanə migəw yəfəgə Sakaria, ga najân kəngal a ngu adal 'rə, yaan ajabtə. ²² Ga nacar 'rə, aga akanjudan ja. Ga dədan yakəy rə naamu dı ajaboa a ngu adal yuu. Ga nəkanjudan a yimay, gərə nəga nəkanjudan a gay ja.

²³ Aji ngə kîda anə namay a ngun də fadaw ngə Kəmani 'rə, naal fu nanə. ²⁴ Ga kay rə dı yuu 'rə, ngərəm anə Alisabet daji tugun, ga datəmahi a ngun də fadaw adə kiya hingi. ²⁵ Ga dəcə : « Dı yuu, Kəmani Dəmu ngə nauni ! Nauni her, ga nalawnı a nungu a baha migəw. »

Habar ngə mələyga Jibrilla acegə Mariam

²⁶ Alisabet kiya adə hərəkə 'rə, Kəmani nahəganu mələyga Jibrilla a fu ngə yəcənə ga Nasira a ngun də jarara hə Jalil. ²⁷ Naal gə dəgəram kələyakə ngə yəkəra yəunə hugway ngə yəcənə ga Yusuf, dır hə May Dawuda. Dəgəram go, yəcədə ga Mariam. ²⁸ Ga mələyga nayel gəadə, ga acədə ga : « Salaam, nəm ngə Kəmani naan agəm bərgadə ! Kəmani Dəmu akul a fudo agəm. » ²⁹ Ga Mariam dahəngə mənna ngə mələyga 'rə, gabu adə nafiyu, ga dəcəgə a gabu adə rə : « Hərə məni ro ngə naan ani hənay yuu ? » ³⁰ Ga mələyga acədə ga : « Mariam, gəhəgujən ja. Məni ngwə, gata her a ngərə Kəmani. ³¹ Gəji tugun rəgə gəwuy wuli ngə gətāl həmu an rə Yisa*. ³² Dän nəji darajaa. Bohu ngwə, migəw yəcənə ga Wuhi Kəmani ngə

*1.31 Yisa a təlam yəhudimi ace 'Yesuha' ngə ace 'Kəmani aalu migəw'.

akul a kəri rə âpi co. Kərmay ngə dində mbə anə Dawuda acal, dân co Kəmani Dəmu nəunə. ³³ Nəji May rəgə nətə dūr hə Yakub juru. Kərmay anə yuu nəwiyâw ja rə ngəndə. »
³⁴ Ga Mariam dəcegə mələyga ga : « Dî yuu nəji rə kihimi ? Dâw wuhən hugway ja rə ngəndə. » ³⁵ Ga mələyga acedə ga : « Aro Adal au gəgəm. Dono hə Kəmani ngə akul a kəri rə âpi co go nətâlgəm dâhi anə. Yuu ro ngə wuli adal ngə gəwuy yuu, yəcenə ga Wuhi Kəmani. ³⁶ Ciri agəm Alisabet co, daji tugun hə kiya hərəkə ga dəwuy wuli. Wanə, de, yiman adə dâbu ga dawuy ja, ga yəcedə ga bugu. ³⁷ Âpi gudo, dî ngə nəani gə Kəmani a ja, ga yuu ro. » ³⁸ Ga Mariam dəce : « Dâw maram ngə Kəmani Dəmu. Dî ngə gacegə yuu, ngə aji ani. » Ga mələyga nane naâjudə.

Mariam dual fadaw ngə Alisabet

³⁹ Ngəna ci 'rə, Mariam dama rə kawı, ga daal fu ngə akul a bəla kawa ngə akul a ngun də lu hə Yəhudia. ⁴⁰ Ga dayel fadaw ngə Sakaria, ga daan Alisabet hənay. ⁴¹ Ga aji ngə Alisabet dahəmay hənay ngə Mariam 'rə, wuli hə ngun rəadə co nanene, ga Aro Adal nalân hù hə Alisabet a həndu muh. ⁴² Ga dacegə rə kogə rəadə jammay rə : « Ngun rə ngəram, nəm bərgaa a lay. Wuli ngə akul a ngun rəgəm go bərgaa. ⁴³ Gərə wata her rə kihimi gərə yay ngə Dəmu ngaw dau gəani ? ⁴⁴ Saha ngə hənay agəm nawul həmu aw 'rə, wuli ngə akul a ngun rəaw co nanene, hərə habar alli yuu ro. ⁴⁵ Nəm gabu agəm alli, nəm ngə gaan jəredə dî ngə Kəmani Dəmu nacegə, hərə dî yuu nəan wakadə ga yuu ro. »

Karno ngə Mariam

⁴⁶ Ga Mariam dəce :

« Gabu aw atâgə Kəmani Dəmu daraja.

47 Gabu aw naji alli rə jəw,

hərə Kəmani ngə nəaluni ga yuu ro.

48 Məni ngwə, dân natay angalnəy maram anə tâni.

Jûgunî a gə rə cându rugo wualgənî bohu,

migəw ngaco yəfeni rə ngərəm bərgaa.

49 Kəmani Donoa naan ani dî ngəla rə jəw.

Həmu an go Adal.

50 Njimâltə anə nəta migəw ngə yatâgəan daraja,

a jaman adan yu jaman hə kay rəadan co.

51 Hərə dono anə ro, nakəmu kərmay anə.

Nafacu migəw ngə yəcal kamkura a gabu adan.

52 Mayay go, najəgaydan a gə rə kərmay adan,

migəw tâniay go, nacudan kəri.

53 Migəw kəna a gəadan go,

nalândə ngun rəadan kəmbu ngəla,

migəw bərbaay go, naan rə yimay adan de ga nagiyadan.

54 Maay hə Israel, nacalaydan a ku.

Naan adan njimâltə go nadugwadan go,

55 rə ai ngə nacegə mbə amúay

rə aan njimâltə Brahim yu dūr həan ngaco,

jûgunî a gə rə cându, rugo wualgənî bohu ngaco. »

56 Ga Mariam dajân a gə Alisabet ahi kiya kâkənə re, ga dakwohi daal fu nadə.

Wuyhinî ngə Yahya

57 Wute, Alisabet, hartə adə hə wuynî naga 'rə, dawuy wuli.

58 Ga migəw mâhi adəay yu ciri adəay yahəngə 'rə, yakəy rə Kəmani Dəmu naan adə njimâltə ga dədan ngaco, gabu adan naji alli.

59 Ga wuli adə, cəy həan naji fokə 'rə, yau

yəfəjunə a kâjia. Ga migəw yəcəlbû yətâl həmu an rə Sakaria, həmu hə abhə anə, 60 gərə yay anə dangwoy ga dəcə : « A, a, yəcənə ga Yahya. » 61 Ga migəw yəcədə ga : « Gərə ngun də njili agəm, lûgu ngə yatâlnə a lay həmu yuu akul ja. » 62 Ga yəkəkəmu Sakaria yimay, gərə acəlbû atâl həmu an rə wəni. 63 Ga nacəlbû allo, ga naan a gə rə rubû rə : Həmu an Yahya. Ga migəw ngaco yaan ajabtə. 64 Ngu yuu 'rə, gay an yu təlam rəan co nacəjuhi, ga nacul kanî mənna, ga nafərna Kəmani. 65 Ga mâhi həan ngaco yahəgujən. Ga habar yuu nafacuhi a ngun də bəla kawa hə Yəhudia ngaco. 66 Ga migəw ngə yahəngə yuu ngaco yəcəgə a ngun də gabu adan rə : « Wuli yuu kâgu nəji məni ? » Məni ngwə, dono hə Kəmani Dəmu go akul a fudo anə.

Karno ngə Sakaria

67 Abhə anə Sakaria go Aro Adal nalân hù həan ga nangwoy rə ai ndâbi ga ace :

68 « Məfərnaw* Kəmani Dəmu

ngə dāmunaaw maay Israel makiegə annaw.

Məni ngwə, nau ga naan rə migəw anə buwi.

69 Nahəgan rəamû lûgu ngə nəgalgay âpi co

a ngun də dūr hə kîdama anə Dawuda,

dân lûgu ngə nəalu migəw anə a awal adan,

70 rə ai ngə nəcəgə a gay ndâbi anəay ngəlaay

ngə dində.

71 Nəalumû a ngun də kəladu amûay

yu migəw ngə yaanində amû ngaco.

72 Məni ngwə, naan jammaay amû njimâltə go

*1.68 Yəfərna Kəmani: migəw ci yəcə yəkukorə Kəmani.

nəcalay a ku wadə ngəla ngə dində naan go.

73 Dān muh ngə naanhi mage

a gə abhə amû Ndâbi Brahim

74 rə alawmû a yimay hə kəladu amûay go

adugwamû rəgə məhəgujənnaw ja

rugə məan anə naw abadtə

75 rəgə məjānnaw rə bala bigə go jərəma go

a baha an, kamən ngə yəm amû aga ro.

76 Wuhi aw, na go yəcəgû rə ndâbi hə Kəmani

ngə akul a kəri rə âpi co.

Hərə na gəlû a baha Kəmani Dəmu

rəgə gəhəlay dibel anə.

77 Gəkienə migəw anə rə Kəmani aan ngabərtə

bigə adan rəgə aaludan.

78 Kəmani amû aaludan hərə njimāltə anə

yu nəngəla anə ro.

Ga nəaru gəamû nur a hame.

79 Migəw ngə yukul a nəməkə

yu migəw ngə yəhəgujən gə kərmo,

nəudan nur go, nətāldan dibel hə kələfea go. »

80 Ga Yahya nafəgən, ga aji angala gə ngə wanə juru a dibel hə Kəmani. Ga kamən ngə akəmuhi rə fede a ngun də maay Israel ro, najān a dəli.

Wuyhinî ngə Yisa

2 1 Ga Yahya nawuyhi 'rə, ngəna ci 'rə, May dəmu hə Roma ngə yəcənə ga Augustus natāl migəw rəgə yəbohohi a lu anə ngaco. 2 Jaman ngə Kwiriniyus akul rə fartama hə Suria 'rə, bohoni hə Augustus, dān muh bohoni hə hərə.

3 Aidə ga wəni co naal aan rubûdə həmu an a fu nanə.

4 Yusuf go nama a fu hə Nasira ngə akul a jarara hə Jalil, ga naal Betlehem. Fu yuu, ngə akul a jarara hə Yəhudia, dân wanə an 'rə, fu nə May Dawuda. Yusuf, dân dūr hə Dawuda, ga yuu ro. 5 Yusuf yu Mariam, ngərəm anə hə nîga yaal yəan rubûdə həmu adan a Betlehem. De go tugun. 6 Wute, dədan yukul a Betlehem 'rə, hartə adə hə wuynî naga. 7 Ga dawuy wuli kuru adə, ga dakəlegəan bâta. Ga dataynə a ngun də kogodə hə bukor, fadaw hətoram ngu a ja ga yuu ro.

Kəmuhinî ngə mələyga a gə həniay

8 Ngun rə lartə yuu muh həniay hə dimi ci yukul a bəri ga kənəm ngwə, yəhəbi a lay ləman adan. 9 Ga mələyga ngə Kəmani Dəmu nakəmuhi a gəadan a həndu. Ga nur hə Kəmani Dəmu acinjilâgə a kəla həadan ngaco, ga yahəgujən rə jəw. 10 Gərə mələyga acedan ga :

« Ngə gəhəgujənnaw ja. Wucegûaynaw habar allî ngə nəan rə migəw ngaco gabu adan allî. 11 Lûgu ngə aalu agûay, cāndu muh nawuyhi a ngun də fu nə May Dawuda : dân muh Al Masih* ngə Kəmani ahəganu go Dəmu amû go. 12 Ngo hal ngə gəkəynənaw gə : gətanaw wuli ngə yakəlegə an bâta, ga nahənay akul a ngun də kogodə hə bukor. » 13 Ngu yuu muh, mələygaay dābu, ai hākəray hə hame, yakəmuhi a kəla hə mələyga hə hərə, ga yəkukorə Kəmani, ga yəce :

14 « Daraja akul a ngərə Kəmani a kəri.

Kələfea go akul a gə migəw ngə Kəmani aligəan. »

*2.11 **Al Masih**: a təlam yəhudimi, dân lûgu ngə Kəmani ace ahəganunə rəgə au aalu migəw go aji May dəmu go.

Həniay yual Betlehem

15 Ga məlâyga yaâjudan yakwohi hame 'rə, həniay yuu yəcəgə mādəgay ga: «Ma mbəalaw Betlehem rəgə məamunaw dî ngə naji yuu, dî ngə Kəmani Dəmu nacemûnaw yuu.» 16 Ga yaal rə kawi, ga yaamu Mariam yu Yusuf yu wuli tilâm ngəna ngə nahənay akul a ngun də kogodə hə bukor. 17 Ga yaamunə 'rə, yaal yəcəgə migəw ngədə dî ngə məlâyga nacedan a mənna hə habar hə wuli yuu. 18 Ga wəni co ngə nahəngə habar yuu naan ajabtə dî ngə həni yuu yəcəgə. 19 Gərə Mariam, dî yuu ngaco, dəcal a ku gərə dəlânnə a ngun də gabu adə. 20 Ga həni yuu yakwohi yaal, ga yəkukorə Kəmani, yəan anə hərmodə a gə rə dî ngə yahəmay go yaamunə go. Âpi co naji rə ai ngə məlâyga nacedan, ga yuu ro.

Simahan yu wuli tilâm Yisa a fadaw hə Kəmani

21 Wute wuli ngəna yuu, cəy həan fokə 'rə, hartə hə kâjia naga, ga yatâl həmu an rə Yisa rə ai ngə, kamən ngə Mariam dəji tugun ro ngə məlâyga nacedə. 22 Wute hartə ngə jinî tahir adan naanhi, rə ai ganun ngə Kəmani Dəmu naunə Ndâbi Musa.

Hərə yuu ro ngə Yusuf yu Mariam yajûgu Yisa ga yaârinə bərnî hə Kudus rəgə yəkəmunə a baha Kəmani, 23 hərə akul a ngun də Tawre rə: «Wuli kuru ngə nawuyhi benco yəcalaynəy Kəmani Dəmu.» 24 Mariam yu Yusuf yəfigənəy Kəmani kî co rə ai ngə akul a ngun də Tawre rə «ngigi kihi wəlla hamam ngənaay kihi.»

25 Ga lûgu akul a Kudus ngə yəcənə ga Simahan, dān lûgu jərəma ngə natâgə Kəmani daraja. Dān afâgə lûgu ngə alaw

migəw hə Israel a kəmbâri. Ga Aro Adal nau gəan. 26 Wanə ngə Aro Adal nacegə lûgu yuu rə : « Kamən ngə gəmatə ro ngə gəamu Al Masih ngə Kəmani Dəmu ahəganunə. » 27 Ga wute, Aro Adal natâlnə ga nayel fadaw hə Kəmani. Ga Mariam yu Yusuf yaaru wuli ngəna tilâm Yisa rəgə yəan anə dî ngə ganun nacegə. 28 Ga Simahan najûgunə a yimay an ga naan Kəmani bərgadə ga ace :

29 « Ya Kəmani, halla, dâw ma agû yuu,
 âjuni wumatə rə labia, rə ai ngə wanə gaceni,
 30 hərə lûgu ngə gahəganunə rəgə aalunay
 a ngun də awal anay go, waamunə a yəl aw.

31 Wanə ngə gahəganunənəy migəw ngaco.

32 Wuli yuu nəji ai nur ngə akəmu migəw yəhudiay ja
 kəynî dibel agû go,
 nəaru gə migəw amû, maay Israel go daraja. »

33 Ga abhə anə yu yay anə yaan ajabtə, mənna ngə nacegə yuu. 34 Ga Simahan naan adan bərgadə go, ga acegə Mariam, yay ngə Yisa ga : « Wuli ngəna yuu, Kəmani naan gadartə rə hərə dān ro, migəw dābu yəway go migəw dābu yəma go a ngun də Israel. Dān nəji lûgu ngə nəkəmu migəw dibel, gərə migəw dābu yəanində an. 35 Aidə ga dābu həadan, niya adan yu fikər adan nəji fede. Nəm go, gabu agəm nəji awal rə ai kahəgar ngə nakəgar. »

Hanna dəan hərəmodə Kəmani

36 Ngərəm ndâbi ci co dukul a fadaw hə Kəmani. Yəcedə ga Hanna. De wu rə Panuwel, dədan njili hə Asir. Yiman adə naji dābu rə jəw. Kay rə larsa adə 'rə, dajân a gə hugway adə yiman təlor. 37 Ga hugway adə namatə 'rə, dajân rə kamba, gərə yiman adə naji həkan fokə yu həgay. De ngəlle dəâju

fadaw hə Kəmani ja. Saha bico dəannəy Kəmani ibada, kənəm yu yəraw co. Dəjûgu asiem go dəan mâduwa go. 38 Saha yuu 'rə muh, daal gə Mariam yu Yusuf ga daan hərmodə Kəmani. Ga daka mənna hə wuli ngəna a gə migəw ngaco ngə yəfəgə an rəgə au aan rəadan kambe a bərni hə Kudus.

Yisa aji dəmu a Nasira

39 Ga Yusuf yu Mariam yagaw dî ngə Kəmani Dəmu nacegə a ngun də Tawre 'rə, yakwohi yaal fu nadan Nasira ngə akul a lu hə Jalil. 40 Ga wuli ngəna afəgən, ga naji donoə go naji angala go. Her ngə Kəmani go akul a gəan.

Yisa yiman həan 12 a fadaw hə Kəmani

41 Haga ben co, yay anə yu abhə anə yual bərni hə Kudus yəan ngəmuri ngə yəhudiay hə tanî nəkamberam adan a ngun də nəmna ngə yəcenə ga Pak. 42 Ga aji ngə Yisa yiman an naji həkan yu kibi 'rə, yaal ngəmuri yuu rə kəte rə ai ngə nəanhi a hada adan. 43 Ga aji ngə ngəmuri adan namay 'rə, yay anə yu abhə anə yama yəkwohi fu nadan 'rə, wuli adan Yisa najân a Kudus, gəre dədan yəcal tapa ja. 44 Yəce kəgu dān akul a ngun də migəw ngə dədan yəlû rə kəte. Ga dədan yəlû yəraw koti, gəre yaamunə ja, ga yacəlbûnə a bohù rə ciri adanay yu habi adanay. 45 Ga yaamunə ja 'rə, yakwohi yaal yacəlbûnə a Kudus. 46 Ga cəy kəkənə həan 'rə, yaamunə a ngun də kare hə fadaw hə Kəmani. Najay a bohù rə malləmay hə adin yəhudi, ga ahəmay dî ngə yəka. Ga dān co nəciğə adan mənna ci. 47 Ga migəw ngə yahəmay ngaco yaan ajabtə fikər anə yu radda anə ngə audan ngaco. 48 Ga yay anə yu abhə anə, dədan co yaan ajabtə. Yay anə dəcenə ga: « Wuhi aw, məndo ro ngə gaan anay dî yuu ? Wanə dāw yu abhə agû

yacəlbûgû rə jəw, rə ngə gahəkallu gabu anay co. » 49 Ga Yisa acedan ga : « Gəre məndo ro ngə gəcəlbûninaw ? Dəgûay, dâw, dole hæaw ro, wujân a fadaw ngə Abhə aw ro, gəhənnaw ja à ? » 50 Gəre dədan, dî ngə nacedan, yəcakiyu ja.

51 Ga naal gəadan, ga dədan co yakwohi fu nadan Nasira. Dân go akiegə dî ngə dədan yacənə. Wanə ngə yay anə go, dî yuu ngaco dəcəl a gabu adə. 52 Yisa afəgən benco aji angala gâlu. Her ngə Kəmani yu her ngə migəw co akul a gəan.

Ndâbi Yahya

3 1 Wute haga ngə May dəmu hæ Roma ngə yəcənə ga Tiberias yiman an hækan yu hingi a gə rə kərmay 'rə, Bilatus go akul rə fartama hæ Yəhudia 'rə, Herodos go akul rə ajiya* hæ Jalil 'rə, ciri anə Pilib go ajiya hæ bəla hæ Ituria yu Tərakuniti 'rə, Lisantias go ajiya hæ Iblina 'rə, 2 Hanna yu Kayapas go yukul rə jammay ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani ki 'rə, Yahya, wuhi Sakaria akul a dəli 'rə, wute Kəmani nakanjunə. 3 Aidə ga, Yahya naal nakəkəkəle fu ngə yukul a kəla hæ kulu hæ Yurdan ngaco. Acegə migəw rəgə yəu atâldan kulu rəgə yəkəmu rə yaan təbtə rəgə Kəmani aan bigə adan ngabərtə.

4 Dî yuu, dində ngə Ndâbi Icaya natay a ngun də kakadə anə rə :

« Kogə rə lûgu ci nəngwoy rə jammay a dəli :
 «Həlaynaw dibel ngə Kəmani Dəmu,
 an rənaw dibel anə njûgu.»

5 Kologo ngaco nəlân.

Kaw jammay yu kədəgəriay go yəhay day.

*3.1 Ajiya: migəw ci yəce lawan.

Dibel gəregəriye go ngaco nəji kalkal.

Ngu ngə wanə dibel həan âbi ngwə, nəji ngəla.

6 Rugo migəw ngaco yəamu

hal ngə Kəmani nəalu gə migəw. »

Hadə ngə Yahya

7 Ga Yahya acegə jama ngə yəcar gəan rəgə atâldan kulu ga : « Dəgûay ai hallə kare kabəgə ! Wəni nacegûay rə Kəmani nanogûay ngwə, gəga gəanigənanaw asabu həan ?

8 Aidə ga annaw kîda ngə nəkəmu rə gaannaw təbtə. Gəkəra gəcegəhinaw rə Ndâbi Brahim abhə agûay ngwə, ngə gəcegənanaw ja. Dâw wucegûay ga : Kəmani nəgalgay anrənî kaw yuu gudo welə Brahim. 9 Kîda agûay ai welə wanay ngwə, wanay ngə nətâl wuli ngəla ja, yəcənjal rugo yəkol âw. Ga kəne a halla muh, han ngə nəfəju wanay âbi akəra acul kîda anə. »

10 Ga jama yuu yacigə Yahya rə : « Gərə məannaw məni ? »

11 Ga acedan ga : « Lûgu ngə acal gəmâji kihi ngwə, kəte həan nəunə dān ngə acal ja. Lûgu ngə acal kəmbu co aan rə aidə. » 12 Migəw ngə yəcəbagalu lambo co yau rəgə Yahya atâldan kulu hərə yakiegə Kəmani. Ga yacigə an rə : « Malləm, dənay yəan məni ? »

13 Ga acedan ga : « Ngə gəjûgunaw dî dābu gə ngə hokəma nacegûay ja. » 14 Aidə ga, hâkəray ci yacigə an rəy : « Gərə dənay yəan məni ? » Ga acedan ga : « Ngə gəjûgunaw guru ngə migəw rə dono ja. Ngə gəhəmnaw rəsa go ja. Gərə guru ngə hokəma naugûay yuu muh, gəan rəannaw a lay gabu agûay alli. »

Yahya aaru habar hæ lûgu ngə au

15 Migəw yəfəgə Al Masih ngə dində Kəmani ace au, ga kəne yəcegə a ngun də gabu adan rə : Yahya Al Masih ngə Kəmani ahəganu à ? 16 Aidə ga Yahya acedan ga : « Dâw wutâlgûay amay hæ kulu muh hərə gakiəgənwaw Kəmani ro, gərə lûgu donoa gə dâw ngə au. Dân darajaa gə dâw rə ngə wagalgay wafelu ârəm hæ kəbal anə gudo ja. Dân nəbenugûay rə Aro Adal go âw go. 17 Dân ai lûgu ngə acal a yimay an dî ngə yəcəga a lay kəmbu ngə nəcakiyu kəlgama ngwə, nəcəbagalu a ngun də dəgəlama anə. Bədə həan nəkahal ngun də âw ngə nəmatə ja rə ngəndə. » 18 Ga Yahya nacegə migəw gala ngədə dābu co. Aidə ga nakiedan habar alli.

19 Gərə kəriə 'rə, Yahya nano ajiya Herodos hərə najūgu Herodia, ngərəm ngə ciri anə go, nanonə hərə dî âbi ngədə ngə naan go. 20 Kuren Herodos nadugwaldə dî âbi ngədə : natâl Yahya dangay.

Yelnî kulu ngə Yisa

21 Ga hartə ngə migəw ngaco yau gə Yahya ga natâldan kulu hərə yakiegə Kəmani ro 'rə, Yisa co nau nayel kulu, ga aan mâduwa gâlu 'rə, hame nacəjuhi. 22 Ga Aro Adal nau nahay gəan rə ai ngigi bul, ga kogə rə Kəmani nangwoy a hame, nacegə Yisa ga : « Na wuli hæaw ngə aligəaw rə jəw. Gaan rə gabu aw alli. »

Mbəay ngə Yisa

23 Aji ngə Yisa nacul kîda anə hæ dugwanî migəw 'rə, yiman an ahi fiyəkə re. Migəw yaamunə rə wuli hæ Yusuf, dân wuli hæ Heli,

24 Heli wuli hə Mattat, dân wuli hə Lewi, dân wuli hə Melki,
dân wuli hə Yannay, dân wuli hə Yusep,

25 dân wuli hə Mattatias, dân wuli hə Amos, dân wuli hə
Nahum, dân wuli hə Hesli, dân wuli hə Naggay,

26 dân wuli hə Mahat, dân wuli hə Mattatias, dân wuli hə
Simeyin, dân wuli hə Yusek, dân wuli hə Yoda,

27 dân wuli hə Yohanan, dân wuli hə Resa, dân wuli hə
Zerubbabel, dân wuli hə Sehaltiel, dân wuli hə Neri,

28 dân wuli hə Melki, dân wuli hə Addi, dân wuli hə Kosam,
dân wuli hə Almadam, dân wuli hə Her,

29 dân wuli hə Yosuha, dân wuli hə Aliyeser, dân wuli hə
Yorim, dân wuli hə Mattat, dân wuli hə Lewi,

30 dân wuli hə Simeyon, dân wuli hə Yəhuda, dân wuli hə
Yusep, dân wuli hə Yonam, dân wuli hə Aliakim,

31 dân wuli hə Meleya, dân wuli hə Menna, dân wuli hə
Mattata, dân wuli hə Natan, dân wuli hə Dawuda,

32 dân wuli hə Yessay, dân wuli hə Wobed, dân wuli hə
Bohas, dân wuli hə Salmon, dân wuli hə Nahson,

33 dân wuli hə Amminadab, dân wuli hə Admin, dân wuli
hə Arni, dân wuli hə Hesron, dân wuli hə Peres, dân wuli hə
Yəhuda,

34 dân wuli hə Yakub, dân wuli hə Yisaka, dân wuli hə
Brahim, dân wuli hə Tera, dân wuli hə Nahor,

35 dân wuli hə Serug, dân wuli hə Regu, dân wuli hə Peleg,
dân wuli hə Heber, dân wuli hə Selah,

36 dân wuli hə Kaynan, dân wuli hə Arpakəsad, dân wuli
hə Sem, dân wuli hə Nuh, dân wuli hə Lamek,

37 dân wuli hə Metuselah, dân wuli hə Anok, dân wuli hə
Yared, dân wuli hə Mahalalel, dân wuli hə Kaynan,

38} dân wuli hə Henos, dân wuli hə Set, dân wuli hə Adam, dân wuli hə Kəmani.

Iblis aan Yisa jarabtə

4} 1} Wute, Aro Adal nakahalhi hù hə Yisa 'rə, nane naāju kulu hə Yurdan. Ga Aro Adal naârinə dəli. 2} Ga ajân a lay cəy həkan həgay 'rə, Iblis naan anə jarabtə, akəra atâlnə ayel bigə.

Ga hartə yuu ngaco 'rə, Yisa nəhəm dî ja. Ga hartə yuu namay 'rə, kəna nacihnə cit. 3} Ga Iblis acenə ga : « Na wuhi Kəmani ngwə, cegə kaw yuu rəgə nəfəllayhi nəji kəmbu. » 4} Gərə Yisa ace : « Tawre ace : « Kəmbu muh nəga nəcalay lûgu rə aroa ja. » »

5} Wute Iblis naâri Yisa kəri kâpi, ga ngu 'rə muh, nakəmu an lartə hə dunia ngaco. 6} Ga acegə Yisa ga : « Lartə yuu ngaco, wəugû kərmay adan go daraja adan go. Məni ngwə, dâw muh waji mohə dî yuu ngaco, ga wuga wəunə ndu gudo, lûgu ngə aligəaw. 7} Aidə ngwə, na, gəanniəy sujudə ngwə, dî yuu ngaco, na gəji mohə an. » 8} Ga Yisa nangwoy ga ace : « Tawre ace : « Annəy Kəmani Dəmu muh ibada. Dân muh ngə gəkiegə an. » »

9} Wute Iblis naârinə bərnî hə Kudus a kəri rə kəkiyo hə fadaw hə Kəmani. Ga acenə ga : « Na wuhi Kəmani ngwə, fər gəhay a həndu. 10} Məni ngwə, kakadə ngə Kəmani ace : « Atâl mələyga anəy yəcalaygû rə ngəla. » 11} Kuren, « Yəcihgû a yimay adan rəgə cù rəagû ahəmma cira gudo ja. » » 12} Gərə Yisa nangwoy rəy ga ace : « Tawre ace : « Ngə gəan Kəmani Dəmu jarabtə ja. » » 13} Aidə ga Iblis, jarabtə anə yuu ngaco namay 'rə, naājunə, afəgə hartə ngədə.

Yisa acul kîda anə a jarara hə Jalil

14 Wute Yisa nakwohi naal Jalil, ga Aro Adal naunə dono. Ga habar hə Yisa nafacuhi a ngun də bəla ngaco. 15 Nakienə migəw mənna hə Kəmani a ngun də fadaway hə mâduwa yəhudi, ga migəw ngaco yətâgə an daraja.

Yəgiya Yisa a fadaw hə mâduwa hə Nasira

16 Aidə ga Yisa naal fu nanə Nasira, ngərə yajəganə a lay. Ga aji həbədə* 'rə, naal nayel fadaw hə mâduwa, rə ai ngə magə benco nəan. Ga nama aka. 17 Ga yaaru gəan kakadə ngə Ndâbi Icaya. Ga nacəju 'rə, nacəlbû ngərə Icaya naan rubûdə dî yuu :

18 « Aro hə Kəmani Dəmu akul a gəani, hərə nacakiyuni rəgə wucegə migəw ngərinay habar alli. Nahəganuni rəgə migəw ngə yacihdan rə ma go, wucedan rə wəan rəagûay kambe, ga migəw kəmbûay go, wucedan rə wəan rəadan yəla, migəw ngə yatâgəadan cù go, wucedan rə yəta nəkamberam adan.

19 Kəmani Dəmu nahəganuni rəgə wəunə migəw habar hə hartə ngə akəra aan rəadan bərga. »

20 Ga Yisa naka dî yuu 'rə, nacəgəri kakadə yuu, nakwonə naunə kîdama hə fadaw hə mâduwa 'rə, najay akiedan. Ga migəw ngaco yəamunə rə jəw. 21 Ga acedan ga : « Cându muh, mənna ngə ndâbi natâgə yuu naji kâni. » 22 Ga dədan ngaco yafərnənə ga yaan ajabtə, mənna alli ngə acar a gay

*4.16 həbədə ; yuu yəm ngə yəhudiay yəan al Kəmani abadtə.

an yuu. Ga yáce : « Gəre yuu wuli hə Yusuf ja à ? » ﴿23﴾ Ga Yisa acedan ga : « Wuhən rə gəkəra gəceninaw rə ai ngə migəw yáce : « Ya dotor, kərə ku rəagû. » Gəceninaw rə : « An a fu agû ngə gawuyhi a lay dî ngə yahəmay rə gaan a fu hə Kaparnahum. » ﴿24﴾ Kuren ace : « Wucegûay rəgə wucegûay a gə rə rəy : ndâbi ngə yəan anə darajadə a ngun də fu nanə akul ja.

﴿25﴾ Jaman ngə Ndâbi Iliyas 'rə,
 hartə ngə dəlagə naani a hənî
 rə yiman kâkənə yu kiya hərəkə 'rə,
 bəla ngaco kəna nayel rə jəw.
 Ga wucegûay rə ngəram kamba dâbu
 yukul a lartə ngə yəhudiay.

﴿26﴾ Gəre Kəmani nahəganu Iliyas aal adugwa
 ngərəm kamba yəhudi ja rə ngəndə.
 Nahəganunə gə ngərəm kamba ngə dukul a Sarepta,
 a lu hə Sidon, lartə ngə yəhudiay gudo ja.

﴿27﴾ Kuren, jaman ngə Ndâbi Alisa 'rə,
 migəw yəhudiay dâbu yəcal kajuwa hə gupa,
 gəre lûgu adan ngə nakə a ja.
 Sey Naaman hə Suria, ngə dān co yəhudi ja,
 muh nakə ga naji kaliyaw. »

﴿28﴾ Ga migəw ngə yukul a fadaw hə mâduwa yahəmay dî
 yuu 'rə, yano rə jəw. ﴿29﴾ Ga yama yajûgunə yalawnə waray rə
 fu. Ga yaârinə kəri rə kaw dəmu ngə yatay a gə rə fu nadan.
 Yəkəra yəkohnə rəgə away day, ﴿30﴾ gəre dān nakwohi nalû a
 ngun də migəw muh, ga nakəmay naal.

Yisa akərə lûgu hadana

31 Ga nahay naal Kaparnahum a lu hæ Jalil, ga aji hæbədəa ngwə, nəkienə migəw mənna hæ Kəmani. 32 Ga migəw yahəmay ngwə, yəan ajabtə, mənna anə yuu, nəkanju rə mbərsəma ga yuu ro. 33 Gərə yukul a ngun də fadaw hæ mâduwa yəhudi 'rə, hugway ci ngə hadan akul a hù hən, dân co akul a lay. Ga nangwoy rə kogə rəan jammay rə jəw. 34 Ga ace: « Hay! Ya Yisa hæ Nasira, gəan anay mənı? Gau rəgə gəwiyâw rənay à? Dâw, wuhəngû. Na lûgu adal ngə Kəmani nahəganugû! » 35 Ga Yisa nakanju hadan yuu rə donoa ga ace: « Yegə! Car a hù hæ lûgu yuu! » Aidə ga hadan yuu natâl lûgu naway a baha migəw ngaco, gərə nacar a hù an ga naâjunə rə nga. 36 Ga migəw ngaco yahəgujən. Ga yəcegə mādəgay rə: « Yuu mənna kihimi? Hərə kərmay anə yu dono anə ro, nətâl hadanay yəcar! » 37 Ga habar hæ Yisa nafacuhi a ngun də bəla yuu ngaco.

Yisa akərə migəw dâbu

38 Ga Yisa nama a fadaw hæ mâduwa, naal fadaw ngə lûgu ngə yəcenə ga Siman. Ga âmi rə Siman dəcal kajuwa ngə naan rə hù adə âwa, ga yacigə Yisa rəgə adugwadə. 39 Aidə ga nau nakəbayhi naamudə ga nakanju kajuwa adə rə donoa, ga kajuwa naâjudə. Ga ngu 'rə muh, dama daləndan. 40 Ga naji magəribu 'rə, yారు gə Yisa migəw ngə yəcal kajuwa ngəde ngəde dâbu, ga nduco, Yisa natəmagəan a yimay an 'rə, nakə. 41 Kuren, hadanay yacar a hù hæ migəw dâbu, ga yacar 'rə, yangwoy rə kogə rəadan jammay, ga yəce: « Na wuhi Kəmani! » Gərə Yisa nakanjudan rə donoa ga naudan

amari hæ kanjunî ja, dædan yæhæn ræ dån muh Al Masih ngæ Kæmani ahæganu, ga yuu ro.

Yisa aal fadaway hæ mâduwa hæ Yæhudia

42 Ga kwadæ cilæm 'ræ, Yisa nama ci gæan ga naal ngu ngæ migæw yukul al ja. Gære jama yacælbûnæ yacælbûnæ, ga yatana 'ræ, yæce ngæ ane aâju fu nadan ja. 43 Gære acedan ga : « Dole hæaw ro wual bærniay ngæde co, wæunæ migæw habar alli hæ kærmay hæ Kæmani. Yuu ro ngæ Kæmani nahæganuni ga. » 44 Aidæ ga naal ga akienæ migæw habar alli yuu a ngun dæ fadaway hæ mâduwa yæhudi a lartæ hæ Yæhudia ngaco.

Yisa afegæ hogæra anæy hæ hære

5 1 Ga yæm kæte 'ræ, Yisa namay a kæla hæ kulu ngæ yæcenæ ga Jansirata 'ræ, jama yakælenæ ga yacihnæ ræ kabægæ ga yæhæmay mænna ngæ Kæmani 'ræ, 2 naamu magæra kihi a gay kulu. Yuu magæra ngæ bandamaay ngæ yahay yæbenu kæli adan gælu. 3 Ga nahægæræ magæra kæte, dån ngæ Siman. Ga Yisa acenæ ga : « Âri cobay ræ gay kulu ngæna ci. » Ga wute najay a ngun dæ magæra ga akienæ jama ngæ yukul a gay kulu mænna hæ Kæmani. 4 Ga mænna anæ namay 'ræ, acegæ Siman ga : « Âri magæra ngu tur rægæ gækahalaw kæli agûay rægæ gæcohnaw ki. » 5 Ga Siman ace : « Mallæm, kænæm koti 'ræ co yakahal ga yakuragæ, gære yacih âpi gudo ja. Gære mænna agû ro gudo, wukahal ræy. » 6 Ga yaan 'ræ, yacoh ki kada ræ ngæ kæli adan akæra akægarhi. 7 Ga yafegæ habi hæadan ngæ yukul a magæra ataw rægæ yæu yædugwadan. Ga yau 'ræ, yalândæ magæra kihi co ræ ngæ yækæra yætû. 8 Ga Siman Bitærus naamu dî yuu 'ræ, nakahay kwore a baha Yisa ga ace : « Lûgu Dæmu ! Ji cobay ræaw ! Dâw lûgu ngæ wucal bigæ

ga. » 9 Məni ngwə, dān yu migəw ngə yukul a gəan ngaco yaan ajabtə, hərə ki dābu ngə yacoh ro. 10 Habi hə Siman, welə Sabadi ngə yəcedan ga Yakub yu Yohana, dədan co yaan ajabtə. Ga Yisa acegə Siman ga : « Gəhəgüjən ja. Bəlindo, gəcohnəy migəw gudo, rə ai ngə gacoh ki yuu. » 11 Aidə ga yakwonə magəra gay kulu 'rə, yaāju âpi co ga yakiegə Yisa.

Yisa akərə lūgu ngə acal gupa

12 Ga yəm ci 'rə, Yisa akul a fu ci 'rə, lūgu ngə acal kajuwa hə gupa nau. Ga naamu Yisa 'rə, nakahay kwore ga natālgü ngum an lu. Ga ace : « Lūgu Dəmu, aligəagü ngwə, gəga gəan rəani kaliyaw. » 13 Ga Yisa nacəlangə yimay an, natəmagə an, ga ace : « Aligəaw. Ga gəji kaliyaw. » Ga halla muh, kajuwa naājuənə. 14 Ga Yisa acenə ga : « Ngə gəcegə lūgu ja. Wual gəkəmuhi a gə lūgu ngə nəhəlanəy Kəmani kə rəgə gəâri gəan kadoay ngə ahəla, rə ai ngə Ndābi Musa nacegə, rəgə nəji agü həyda rə gəji tahir. » 15 Gərə habar hə Yisa nafacuhi rə dābu gə ngə wanə, rə ngə jama dābu yəcəbagaluhi yəhəmaynə go yəcəlbü akərə adan go. 16 Gərə Yisa nual ngu ngə migəw yəbal a lay juru rugo nəan mādūwa.

Yisa akərə lūgu ngurtigi

17 Ga yəm ci 'rə, Yisa akienə mənna hə Kəmani a gə migəw ngə yau a fu ngaco hə Jalil go Yəhudia go bərnə hə Kudus go. Migəw yəhudiay ngə yəcedan ga Parisiay* yu malləmay co yajay yukul. Ga dono hə Kəmani Dəmu akul a gə Yisa rəgə akərə migəw. 18 Ga wute, miyey ci yau yaaru lūgu ngurtigi a gə rə boci. Ga yəcəlbü yəarunə ngun də fadaw rəgə yətaynə

*5.17 Parisiay dədan migəw ngə yacih ganun yəhudi ngaco rə kəlmay.

a baha Yisa. ¹⁹ Gære jama yukul, ga yata dibel hæ arunî lûgu adan ja 'rə, yahəgərə kəri ga yabiyu cûji a kəri rə gâru ga yatâl gəan ga yataynə a baha Yisa a gə rə boci anə a bohù rə migəw. ²⁰ Ga Yisa naamunə rə yahənagəan 'rə, ace : « Haba hæaw, bigə agû natəkâlihi. » ²¹ Ga Parisiay yu malləmay hæ ganun yəhudi yəcegə a gabu adan rə : « Yuu lûgu kihimi ngə nəka dî ngə Kəmani ayaan ? Wəni nəgalgay nəan ngabərtə bigə, sey Kəmani muh ja ngwə ? » ²² Ga Yisa nakəy fikər adan, ga nacigə adan rə : « Məndo ro ngə gəlānnənaw dî yuu a gabu agûay ? » ²³ Aidə həan hægwi : wucegə rə : « Bigə agû natəkâlihi » wəlla wucegə rə : « Ma, gəlû ? » ²⁴ Gære wukəmu agûay rə dāw, BəniAdam*, wucal amari ngə Kəmani a ngun də dunia yuu rəgə wutəkâli bigə. » Ga acegə lûgu ngurtigi ga : « Wucegû ga : « Ma, gəjûgu boci agû rəgə gual fadaw. » » ²⁵ Ngu 'rə muh, lûgu nama a baha adan ga najûgu boci 'rə, akukorə Kəmani gâlu gære naal fadaw. ²⁶ Ga migəw ngaco yaan ajabtə, ga dədan co yakukorə Kəmani go yahəgujən go, ga yəce : « Cāndu maamunaw dî ajaboa. »

Yisa afegə Lewi rəgə akiegəan

²⁷ Ga dî yuu namay 'rə, Yisa nacar naal, ga naamu lûgu ngə nəcəbagalu lambo ngə yəcenə ga Lewi. Ga Lewi najay a biro anə. Ga Yisa acenə ga : « Kiegə ani ! » ²⁸ Aidə ga Lewi nama naāju âpi co, ga nakiegə an.

*5.24 BəniAdam: Migəw yəhudiay yəhən rə Ndābi Danial naka mənna hæ BəniAdam ngə Kəmani nəunə kərmay. Ndābi Musa co ace Kəmani nəjəga lûgu ciri adan ngwə, nəan rəan May dəmu ngə kərmay anə nəmay ja rə ngəndə. Yəce dān BəniAdam.

29 Ga wute, Lewi nalən Yisa a fadaw anə. Naan ləmar dəmu, ga jama dābu yau. Ga migəw ngə yəcəbagalu lambo* yu migəw ngəde co yahəm kəmbu rə kəte. 30 Ga Parisiay yu malləmay hə ganun ngə yukul rə kəte yano migəw ngə yəkiegə Yisa, ga yəce : « Məndo ro ngə dəgūay yu migəw ngə yəcəbagalu lambo yu migəw bigəay rə jəw gəhəmnaw kəmbu rə kəte ? » 31 Ga Yisa acedan ga : « Migəw ngaay yəcəlbū dotor ja, migəw dondiay muh ngə yəcəlbū dotor. 32 Dāw wau rə ngə wufegə migəw jərəmaay ja. Wau gə migəw ngə yəcəl bigə rəgə yəan təbtə. »

Yisa aka mənna hə asiem

33 Ga yəcəgə Yisa ga : « Gərə hogəraay ngə Yahya yəan māduwa ngwə, yəjūgu asiem jurū. Hogəraay ngə migəw Parisiay co yəan rə aidə. Gərə hogəraay agū yəhəm go yəhii go həgo ? » 34 Ga Yisa ace : « Migəw ngə yau larsa, saha ngə hugway ngə nafedan akul a bohū rəadan ngwə, gəga gətəldannaw yəjūgu asiem à ? Dāw ai hugway yuu. 35 Gərə kərie, hartə nəu ngwə, hugway ngə aan larsa nəcar a bohū rəadan. Ga hartə yuu ngwə, yəjūgu asiem. »

36 Ga Yisa acedan ga : « Wucegūay niyari yuu : Lūgu ngə nəkəgar gəməji bəlin rugo nəjūgu jəne nəfil rə gəməji wura akul ja. Lūgu aan dī yuu ngwə, gəməji anə bəlin nəji ābi go, gəməji anə wura yu jəne bəlin yəkahalhi mādəgay rə kalkal gudo ja. 37 Kuren, lūgu ngə nəkahal amay bəlin cinjimay hə risen ngun də kəlaw hə cūrugu wura akul ja. Naan dī yuu ngwə, amay bəlin hə risen yuu nəkahalay kəlaw hə cūrugu yuu. Aidə ngwə, amay go nətəkālihi, kəlaw go nəwulu. 38 A,

*5.29 Migəw ngə yəcəbagalu lambo ; dədan migəw ngəde yəhənagəadan ja, yəamunə rə yī guru hə lambo rə dābu gə ngə ganun nəcəgə ga yuu ro.

a, amay bəlin cinjimaɣ hə risen acəlbû yəkahal kəlaw bəlin muh. 39 Gəre migəw ngə yahii amay wura hə welə wanay hə risen ngə nahənaɣ yəcəlbû amay bəlin ja. Yəce : «Wura muh ngəla.» »

Aji həbədəa

6 1 Wute aji həbədəa ci 'rə, Yisa alû a bohù rə kəlgama 'rə, hogəraay ngə yəkiegə an yagay ku rə kəlgama, ga yafərifəri 'rə, yakəlam. 2 Aidə ga migəw Parisiaɣ ci yəcənə ga : «Aji həbədəa, yəm ngə yəhudiaɣ, ngə yəan kîda ja, gəre gafərfərinaw ku rə kəlgama. Məndo ro ngə gaanaw kîda yuu ? » 3 Ga Yisa acedan ga : «Ngəlle gakanaw kakadə ngə naka mənna hə dî ngə Dawuda naan ja à ? Yəm ngə kəna nacihnə, dān yuu habi həanaɣ, 'rə, 4 nayel fadaw ngə Kəmani, ga najûgu bərodi ngə ganun yəhudi ace migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî muh yəga yəhəm. Dān nahəm go naunə habi həanaɣ go, bərodi bərgaa yuu.» 5 Ga Yisa acedan ga : «Dāw, BəniAdam, kîda ngə aji həbədəa ganun yəhudi naanində, kîda yuu ngəla ngwə, dāw wuga wəan.» »

Yisa akərə lûgu a aji həbədəa

6 Həbədə ngədə 'rə, Yisa naal nayel fadaw hə mâduwa yəhudi, akienə migəw mənna hə Kəmani. Ngun rə migəw yuu lûgu kəte yimay an dul namatə. 7 Ga Parisiaɣ yu malləmay hə ganun yəamunə rə nda aji həbədəa ngwə, Yisa nəkərə lûgu yuu à. Yəcəlbû mənna ngə yəârtəan ga yuu ro. 8 Gəre Yisa nakəy fikər adan. Ga acegə lûgu ngə yimay an namatə ga : «Ma, gəmay a baha migəw ngaco.» Ga nama namay a maynî. 9 Ga Yisa acedan ga : «Wucigə agûay dî yuu : Aji həbədəa ngwə, annî dî ngəla wəlla annî dî âbi ngə haram ? Alunî

lûgu wëlla hëlanî lûgu ngë haram ? » 10 Ga nafëllayhi naamu dëdan ngaco 'rë, acegë lûgu dondi ga : « Cëlangë yimay agû. » Ga lûgu nacëlangë 'rë, yimay an nakë. 11 Gëre Parisiay yu mallëmay yakûli rë jëw. Ga yayel hugori ga yacigë mädëgay dî ngë yëan Yisa.

Yisa ajûgu rasulay hëkan yu kihi

12 Wute, yëm ci 'rë, Yisa naal nahëgërë kädëgëri ci rëgë aan mâduwa, ga naan Këmani ngodo kënëm koti. 13 Ga aji nahëyu 'rë, nafegë hogëra anëay yau gëan. Ga nacakiyu a ngun rëadan miyey hëkan yu kihi ga naan rëadan rasulay.* 14 Ga ngo hëmu adan : Siman ngë Yisa natâl hëmu an rë Bitërus yu këti hëan ngë yëcenë ga Andëre yu Yakub yu Yohana yu Pilib yu Bartolomi 15 yu Mata yu Toma yu Yakub wuhi Alpay yu Siman ngë acëlbû nëkamberam hë lartë anë, 16 yu Yudas wuhi Yakub yu Yudas hë Kariyoti ngë kërïe 'rë, naji ngëdarma.

Yisa aka këra go akërë migëw go

17 Wute Yisa yu rasul anëay yahay a gë rë kädëgëri 'rë, namay a fele ci ngë hogëra anëay dâbu go yukul a lay. Jama dâbu ngëde go yau a bërni hë Kudus yu ndaraco a lu hë Yëhudia. Ci hëadan go yau a bërniay ngë yëcedan ga Tur yu Sidon ngë yukul a gay kulu. 18 Yau rëgë yëhëmay Yisa go yëkërë kajuwa adan go. Ga migëw ngë hadan nacihdan go yakë. 19 Ga migëw ngaco yëcëlbû yëtëmagë an, hërë acal dono ngë nëcar a hû hëan ga nëkërë dëdan ngaco.

*6.13 Rasulay: migëw ngë Yisa nakiedan mënna hë Këmani rëgë ahëganudan yëkiënë migëw.

Gabu alli yu masiba

- 20 Ga Yisa nacu ku rəan ga naamu hogəra anəay ga ace :
 « Dəgûay ngərinay gabu agûay nəji alli,
 hərə kərmay hə Kəmani akulnəy dəgûay.
- 21 Dəgûay ngə kəne kəna a gəagûay,
 gabu agûay nəji alli, hərə kəna agûay nəmatə.
 Dəgûay ngə kəne gəcuynaw gabu agûay nəji alli
 ngwə, kərie gəhəlâcəynaw.
- 22 Dəgûay, hərə gakiəgənwaw BəniAdam ro ngə,
 migəw yaanində agûay ngə yen kal,
 yagiyagûay ngə yen kal, yəkagə agûay ngə yen kal,
 yəhəkallu həmu agûay ngə yen kal,
 gabu agûay nəji alli.
- 23 Aji ngə migəw yəan agûay dī yuu ngwə,
 wacanaw go
 fəfəraw go, hərə gətanaw riba agûay a hame.
 Wanə ngə, mbə adanay ngə dində co
 yaan ndābiay kəndəbi rə aidə.
- 24 Gəre dəgûay bərbaay, masiba nətagûay,
 hərə gajānnaw rə alli agûay ga yuu ro.
- 25 Dəgûay ngə kəne kəna agûay namatə,
 masiba nətagûay : kəna nəyel gəagûay.
 Dəgûay ngə kəne gəhəlâcəynaw, masiba nətagûay :
 kwotə nətagûay ngwə gəannaw boro.
- 26 Dəgûay migəw ngaco yəfərna agûay ngwə,
 masiba nətagûay. Mbə adanay ngə dində co
 yəfərna migəw fû ngəra ngə yəce dədan ndābiay. »

Ngə kəladu agú aji aligəagú !

27 Yisa nakwohi ga ace: «Dî yuu wucegə dəgúay ngə gəhəmayninaw: Kəladu agúay gudo aji aligəagúay. Migəw ngə yaanində agúay, an adannaw dî ngəla. 28 Migəw ngə yəlaw bərga agúay, tálaw hù adan bərga. Migəw ngə yəkagə agúay, an danəynaw mādūwa.

29 Lúgu natál fār agú cilam ngwə, fəllaynəy fudo ataw co. Lúgu najúgu luku agú ngwə, ngə gəwagəan jamba həan ja. 30 Lúgu nacigə agú dî ngwə, wəunə. Lúgu najúgu dî agú ngwə, ngə gətálnə akwonə aaru gəagú ja. 31 An lúgu dî ngə lúgu naan agú ngwə. aji aligəagú.

32 Lúgu ngə gəligəan muh ngə aligəagú ngwə, məndo ro gəcəlbú migəw yəan agú hərmodə? Lúgu hù an bigəa co migəw ngə dān aligəadan yəligəan. 33 Kuren, lúgu ngə naan agú dî ngəla muh, gəannəy dî ngəla ngwə, məndo ro gəcəlbú migəw yəan agú hərmodə? Migəw hù adan bigəa gudo yəan rə aidə muh. 34 Kuren, lúgu ngə gəhən rə nəkwonə nəugú dî agú muh, gəunə hələm ngwə, məndo ro gəcəlbú migəw yəan agú hərmodə? Migəw hù adan bigəa gudo yəhən rə yəta dî adan ngwə, yəunə mādəgay hələm. 35 Gərə kəladuay agúay go yəji yəligə agúay. An adannaw dî ngəla. Wəunənaw migəw hələm, gəcalaw tamma hə tanî rəy ja gudo. Aidə ngwə, makaba agúay nəji dābu ngwə, gəkəmuhinaw rə dəgúay welə Kəmani ngə akul a kəri rə āpi co. Məni ngwə, dān nəan migəw ngə yəcal hərmo ja yu kəladuay nəngəla.

Ngə gətál hù hə lúgu kəlî ja !

36 Annaw migəw nəngəla rə ai ngə Abhə agúay hə kəri nəan migəw nəngəla. » 37 « Ngə gəan lúgu hariadə ja rəgə na

co Kəmani aan agû hariadə ja. Ngə gətâl hù hæ lûgu kəlf ja rəgə Kəmani acihgû a haria ja. An lûgu ngabərtə rəgə Kəmani nəan agû ngabərtə. ³⁸ Wəunə migəw dî rəgə Kəmani nəugû dî. Kəmani nəugû dî rə ai njakaram ngəla ngə lûgu nakahal kəmbu ga nəjəy ga nanenerə ga nakahagərə kəri rəan ga nakahal kəlaw agû. Ga kəlaw ngə kəne gəlāgu a lay dî ngwə gəunə migəw, yuu muh kəlaw ngə Kəmani nəlāgu a lay dî ngwə nəugû. »

³⁹ Kuren Yisa nakadanəy mənna fikəra yuu : « Lûgu kəmbû nəga nəlû rə lûgu kəmbû à ? Aidə ngwə, dədan kihi co yəwul wuləm ja à ? ⁴⁰ Hogəra nəkəmay malləm anə ja. Gərə nakəy kəra rə ngəla ngwə, dān yu malləm anə yəji njugu.

⁴¹ Məndo ro ngəpə ngə akul a ngun də yəl agû, gaamunə ja, gərə gaamu bədə ngəna ngə akul a ngun də yəl hæ ciri agû ?

⁴² Na ngə ngəpə ngə akul a ngun də yəl agû gudo gaamunə ja, gərə gəcegə ciri agû rə : « Ciri ngaw, aru wulaw bədə hæ yəl agû », yuu nəji rə kihimi ? Lûgu ngədarma, law ngəpə ngə akul a ngun də yəl agû rəgə gəamu bəla rə ngəla rugo gəlāw bədə ngəna ngə akul a ngun də yəl hæ ciri agû. »

Wanay yəkəynə a gə weləan

⁴³ « Wanay ngəla go nətâl wuli âbi ja, wanay âbi go nətâl wuli ngəla ja. ⁴⁴ Wanay, yəkəynə a gə welə an. Yəla dibino a gə rə kongiyo go ja. Yəla tamugu a gə rə kubay go ja. ⁴⁵ Aidə ga lûgu ngəla ngə nəcalay dî ngəla a gabu an nəan dî ngəla. Lûgu âbi, ngə nəcalay dî âbi a gabu an nəan dî âbi muh. Məni ngwə, lûgu dî ngə nalan gabu an muh ngə nəcar a gay an. »

Hal hæ gunnî fadaw

46 Ga Yisa ace : « Mændo ro ngə gəfeninaw rə ‹Lûgu Dəmu, Lûgu Dəmu›, gəre dî ngə wacegûay ngwə, gəannaw ja ?

47 Lûgu ngə nəu gəani go nəhəmay mənna ngaw go nəan dî ngə wacenə go ngwə, wukəmu agûay rə dân yu wəni ai mādəgay. 48 Dân ai lûgu ngə agun fadaw anə ngwə, nəla wuləm kâpi a gə rə kədəgəri ngwə nətəgərə lu ngəla hæ day rugo nəgun a gə rə fadaw anə. Aji ngə kulu nama rəgə amay najûgu gudo, nəan anə dî ja, fadaw yuu hərə nagunhi rə ngəla, ga yuu ro.

49 Gəre lûgu ngə nəhəmay mənna ngaw gəre nəkiegə an ja, dân ai lûgu ngə agun fadaw anə ngwə, nəla wuləm a gə rə kədəgəri ja. Ga aji ngə kulu nama rəgə amay najûgu fadaw yuu ngwə, fadaw yuu nəgərrayhi nəway ngwə nəfaji kurit. »

Yisa akərə kîdama ngə hâkər dəmu hæ Roma

7 1 Wute, Yisa nagaw mənna anə ngə akienə migəw 'rə, nakwohi naal Kaparnahum. 2 A ngu yuu dəmu hæ hâkər hæ Roma* kəte akul a lay. Ga hâkər yuu acal kîdama anə ngə aligəan rə jəw. Ga kîdama yuu naji dondi, ga akərə amatə. 3 Ga hâkər yuu nahəmay habar hæ Yisa 'rə, nahəganu jammay hæ yəhudi ci rəgə yual yəan Yisa ngodo rəgə au akərə kîdama anə. 4 Ga yau gə Yisa 'rə, yaan anə ngodo, ga yəcənə ga :

« Lûgu anay yuu lûgu ngəla, ga gadugwanə ngə ngəla.

5 Gace mənî ngwə, njili amû go aligəan. Fadaw hæ mâduwa go, dân ngə nagunnəy. » 6 Aidə ga Yisa nakiegə adan naal,

*7.2 Roma: lartə ngə jaman yuu 'rə, atə lartə ngə Yəhudaiy.

gære nata kəla hə fadaw 'rə, dəmu hə hâkər hə Roma nahəganu habi həanay ga yəcenə ga : « Lûgu Dəmu, gəan wada hə aunî ja. Dâw wucal daraja ngə na gəu gəyel fadaw ngaw ja. 7 Hərə yuu ro ngə dâw wuamuhi rə wucal daraja rugo wuga wəu kəla həagû ja. Gəre cegə dî ci rəgə kîdama ngaw nəkə. 8 Məni ngwə, dâw co wucal jammay ngaw ngə yətəni go. Wucal tâniay ngaw ngə wutədan go. Ga wacegə kəte adan rə «Ma gual !» ngwə, nual. Ngəde go, wacenə rə «Kau !» ngwə, nəu. Wacegə kîdama ngaw rə «An dî yuu !» ngwə, nəan. » 9 Ga Yisa nahəmay dî yuu 'rə, naan ajabtə. Ga nafəllayhi gə jama ngə yəkiegə an ga ace : « Wucegûay mənna kəte ; lûgu ngə acal iman dəmu rə aidə, ngəlle a Israel gudo, waamunə a lay ja ! » 10 Ga migəw ngə hâkər nahəganudan yakwohi yaal fadaw 'rə, yata kîdama anə rə nga.

Yisa ajiga wuhi ngərəm kamba a kərmo

11 Ga ngəna ci 'rə, Yisa naal fu ngə yəcenə ga Nayin, ga hogəra anəay yu jama dâbu yakiegə an. 12 Ga Yisa nata kəla hə gay hara dəmu ngə nakəle fu 'rə, yəâri yəfa lûgu ngə namatə. Ga lûgu ngə namatə, yay anə, dawuy dān muh kəte loy. De go kamba. Ga migəw hə fu dâbu yakiegə adə. 13 Ga Dəmu adan Yisa naamudə 'rə, naan adə njiməltə rə jəw, ga acedə ga : « Ngə gəcuy ja. » 14 Ga Yisa naal natəmagə wanay ngə yataku a gə rə lûgu. Ga migəw ngə yatakunə yamay. Ga ace : « Lûgu kayem, wukanjugû ga «Jay !» » 15 Aidə ga lûgu ngə namatə najay ga nakanju. Ga lûgu yuu Yisa nakwonə gə yay anə. 16 Ga dədan ngaco yahəgujən rə jəw, ga yakukorə Kəmani. Ga yəce : « Ndâbi dəmu nakəmuhi a ngun rəamû muh. Kəmani nau aamu migəw anə. » 17 Ga habar hə dî ngə

naanhi yuu nafaji a lartə hə Yəhudia ngaco yu lartə mâhi hëan ngaco.

Yahya acəlbû akəy kîda ngə Yisa

18 Ga Yahya, hogəra anəay yacenə dî ngə Yisa naan ngaco.
 19 Ga nafegə hogəra anəay kihi hëan ga nahəganudan rəgə yəcigə Dəmu adan Yisa rə : « Na muh Al Masih ngə dində yəce Kəmani ahəganu wəlla yəfəgə lûgu ngəde ? » 20 Ga migəw yuu yaal gə Yisa 'rə, yəcenə ga : « Yahya Batist* nahəganunay rəgə yəcigə agû rə : Na muh lûgu ngə dində yəce Kəmani ahəganu wəlla yəfəgə lûgu ngəde ? » 21 Ga aji yuu 'rə muh, Yisa nəkərə migəw dābu, migəw dondiay yu ngə yəhəmay hù adan yu ngə yəcal hadanay. Migəw kəmbûay dābu go, naan rəadan yəla. 22 Aidə ga acegə kadənomaay ngə Yahya ga : « Kwəhinaw rəgə gual gəcenənaw dî ngə gahəmaynaw go gaamunənaw go yuu. Kəmbûay go yata yəl, dunguay go yata cù, migəw ngə yəcal kajuwa hə gupa go yaji kaliyaw, mugəay go yata həmu, migəw ngə yamatə go yata aro, ngərinay go yahəmay habar alli. 23 Lûgu ngə nəan ani artidə juru ngwə, gabu an nəji alli. »

Yisa aka mənna hə Yahya

24 Ga kadənomaay ngə Yahya yakwohi yaal 'rə, Yisa akanəy jama mənna hə Yahya ga ace : « Dəgûay, gaal gəamunaw mənî a dəli ? Dəgûay gaal gəamunaw wəlaw ngə âhi anenerə à ? 25 Gərə gaal gəamunaw a lay mənî ? Gaal gəamunaw lûgu ngə nəyel kajimu aci à ? A, a, migəw ngə yəyel kajimu tammana go, yukul rə alli adan go, dədan yəjân

*7.20 Batist: lûgu ngə migəw yəu gəan ngwə, nətəldan kulu rəgə yəkəmu rə yaan təbtə.

a mayri. 26 Gäre gaal gëamunaw a lay mæni ? Gaal gëamunaw ndâbi à ? Yëy, wucegûay rë dân ndâbi, gäre nakëmay ndâbi gudo. 27 Dinrë ndâbi ci naka mænna hæ Yahya a ngun dë kakadë anë ga ace : «Këmani ace : Wuhëganu kadënomä ngaw a baha agû rëgë ahëlay dibel agû.» 28 Wucegûay rë lûgu ngë nawuyhi a gë ngërëm, lûgu dëmu gë Yahya akul ja, gäre a ngun dë kërmay hæ Këmani, lûgu ngëna rë jëw hëan, ngë dëmu gë Yahya.

29 Migëw ngaco yahëmay mænna ngë Yahya. Migëw ngë cëbagalunî lambo ngë kîda adan gudo, yakëy rë dibel ngë Këmani ngëla. Ga yaal gë Yahya rëgë atâldan kulu hërë yakiegë Këmani ro. 30 Gäre migëw Parisiay yu mallëmay hæ ganun yëhudi yaanindë dibel ngë Këmani nakëmu adan. Hërë yuu ro ngë yaani a wualgëni Yahya rëgë atâldan kulu. »

31 Yisa nakwohi ga ace : « Migëw hæ jaman yuu, dëdan yu maay hî wukëmdâgëdan mâdëgay ? Dëdan yu maay hî ai mâdëgay ? 32 Dëdan ai yëngënaay ngë yëjay a ngu migëw dâbua ngwë, yëfegë mâdëgay ngwë yëce :

«Yahalgûy algida gäre gafëräw bike ja.

Yacugûy bike hæ kërmo, gäre gacuynaw ja.»

Migëw hæ jaman yuu lûgu ngë ahën dî ngë aligë adan a ja. 33 Mëni ngwë, Yahya Batist nau 'rë, nëhëm këmbu rë ai migëw ngëde go ja, nëhii amay cinjimay hæ risen go ja. Ga dëgûay gëcenaw dân hadana. 34 Dâw, BëniAdam, wau 'rë, wuhëm go wuhii go rë ai migëw ngëde 'rë, dëgûay gëcenaw : «Amu lûgu këmbù go sakëran go, haba hæ migëw ngë yëcëbagalu lambo yu migëw hù adan bigëay go.» 35 Gäre angal ngë au a ngërë Këmani, migëw ngë yaan anë jërëdë ngaco yakëy rë dî këni. »

Yisa yu ngərəm hù adə bigəa

36 Wute, lûgu Parisi ci nafegə Yisa rəgə yəhəm kəmbu rə kəte. Ga Yisa naal fadaw ngə lûgu yuu ga yajay gə həmnî kəmbu. 37 Ga ngərəm hù adə bigəa dukul a fu yuu. Ga dahəmay rə Yisa ahəm kəmbu gəlu a ngərə lûgu Parisi yuu 'rə, dau daaru kəlaw aci ngə ngun dəan kâbədi gurua akul a lay. 38 Ga damay a kay rəan, ga dacuy 'rə, həmilo adə natəkâlihi a gə rə cù rəan ga naan rə cù rəan kəlî 'rə, dagebu cù rəan rə njəgə hə ku rəadə. Ga dafifiyow cù rəan* ga dakahagərə kâbədi.

39 Ga lûgu Parisi ngə nafegə Yisa naamu dî yuu 'rə, acegə a gabu an rə : « Lûgu yuu ndâbi rə kâni ngwə, nəkəy rə ngərəm ngə dətəmagə an yuu, hù adə bigəa. » 40 Ga Yisa nangwoy ga acenə ga : « Siman, wucal mənna ngaw ngə wucegû. » Ga ace : « Ceni mənna agû, Malləm. » 41 « Migəw kihi yəcal hələm ngə lûgu kəte. Kəte həadan go najûgu guru kəlmay âru hingi. Dän ataw go najûgu guru kəlmay həkan hingi. 42 Dədan kihi co yəga yəbahagə ja. Aidə ga naâjudannəy. Ga wute, ngun də migəw kihi yuu, wəni adan nəan hərmodə mohə hələm rə jəw ? » 43 Ga Siman ace : « Wuce kâgu dän ngə acal hələm dâbu gərə naâjunəy. » Ga Yisa ace : « Gaka jərə. »

44 Ga nafəllayhi gə ngərəm ga acegə Siman ga : « Ngərəm yuu, gəamudə à ? Wayel fadaw agû 'rə, na gaaru gəani amay ngə wubenu rə cù rəaw ja. Gərə de dabenu cù rəaw rə həmilo adə, ga dagebu rə njəgə adə. 45 Wau fadaw agû 'rə, gafangəni a bogə rugo gafifiyowni ja*, gərə ngərəm yuu, wayel həndu 'rə

*7.38 Dafifiyow cù rəan 'rə, dəkəmu rə de daamunə rə dän lûgu darajaa

*7.45 Hada adan ro, yakahal ku ngwə, yəfangə mäd,fgay a bogə ngwə, yəfifiyow mädəgay.

co, dəfifiyow cù rəaw juru. ⁴⁶ Na gakahagərə ku rəaw fələ gudo ja*, gərə de dakahagərə cù rəaw kâbədi. ⁴⁷ Ga wucegû rə bigə adə dâbu ngaco natəkâlihi, ga yuu ro ngə dakəmu rə dəan ani hərmodə rə jəw. Gərə lûgu ngə bigə anə ngəna ngə natəkâlihi ngwə, nəan hərmodə rə jəw ja. » ⁴⁸ Ga Yisa acedə ga : « Bigə agəm natəkâlihi. »

⁴⁹ Ga hətə ngədə yəcegə mādəgay rə : « Lûgu yuu wəni, gərə dān ngə atəkâli bigə ngə migəw co ? » ⁵⁰ Ga Yisa acegə ngərəm ga : « Kəmani naalugəm, hərə gaan ani jərədə ro, ga wual labia. »

Ngəram ngə yəkiegə Yisa

8 ¹ Dî yuu nakəmay 'rə, Yisa yu rasul anəay həkən yu kihi yama yual bərnî yu fu ngədə ngədə dâbu rəgə akienə a lay migəw habar alli hə kərmay hə Kəmani. ² Ngəram ci co yakiegə adan. Ngəram yuu, wanə hadanaay yu dondiay gərə yakə. Kəte həadan, ngə yəcədə ga Mariam hə Magdala, wanə hadanay təlor yukul a hù adə, gərə yacar yaăjudə. ³ Yohanna, ngərəm ngə Kusa, cūguramma ngə ajiya Herodos, yu Susanna yu ngəram dâbu ngədə co yakiegə Yisa. Ga ngəram yuu yalaw ləman adan rəgə yədugwa Yisa yu hogərə anəay.

Niyari hə gala hə himo

⁴ Fu ngaco migəw yau a lay gə Yisa. Ga yacəbagaluhi ga yaji jama dâbu 'rə, Yisa nakiedan niyari yuu : ⁵ « Lûgu barema ci naal alihe fiyow anə. Ga alihe gālu 'rə, himo ci naway a gə rə dibel. Himo yuu, migəw yagərbây go kado

*7.46 Hada adan ro, gəan lûgu hətodə rə ngəla ngwə, gakahagərə ku rəan fələ kala həan alli.

nau nahəm go. ⁶ Himo ci go naway a gə rə lu kurugor, ga nahəyu 'rə, nata amay ja ga nakwi. ⁷ Himo ci go naway a ngun də habu kangila. Ga habu kangila yu kəmbu yahəyu rə kəte, ga habu kangila nakəlegəhi kəmbu ga nawagəan əhi ga nahəla. ⁸ Gəre himo ngəde naway a gə rə lu ngəla. Ga nahəyu ga natəl kəmbu dābu rə jəw. » Ga Yisa nakwohi nacegə rə jammay rə : « Taynaw angal rəgə gəhəmayninaw ! »

Məndo ro ngə Yisa nəka niyari hə gala ?

⁹ Ga wute, hogəra anəay yacigə an rə : « Niyari yuu ace mənı ? » ¹⁰ Ga acedan ga : « Dəgūay, ahəri hə kərmay hə Kəmani gatanaw, gəre migəw ngəde yahəmay niyari gudo yəcakiyu ja. Aidə ngwə, yəamu dı gudo, yəkəynə ja ; yəhəmay dı gudo, yəcakiyu ja. »

Yisa atəl migəw yəcakiyu niyari hə himo

¹¹ Ga Yisa ace : « Wute, ngore dı ngə niyari yuu acəlbū acegə. Himo dān mənna ngə Kəmani. ¹² Himo ngə naway a gə rə dibel dān mənna ngə migəw yahəmay, gəre Iblis nəlaw mənna yuu a gabu adan ngwə, nəwagə adan annı jəredə rəgə Kəmani aaludan ja. ¹³ Himo ngə naway a gə rə lu kurugore dān mənna ngə migəw yahəmay ngwə, gabu adan nəji alli, gəre acal kəri a gabu adan rugo nəga nual day ja. Mənna yuu, yəcalay a gabu adan ngəna ci, gəre dı ci naan adan jarabtə ngwə, yəaju. ¹⁴ Himo ngə naway a gə rə lu kangila dān mənna ngə migəw yahəmay, gəre yaal ngwə, yələn dı dābu a ngun də dunia, ai kəmbəri adan yu ləman yu dı allıay ngə yəcəlbū. Mənna ngə Kəmani, kum yuu ngaco nakəlegəanhi ngwə, nəno ja. ¹⁵ Gəre himo ngə naway a gə rə lu ngəla, dān migəw gabu adan jərea go ngəla go, ga yəhəmay mənna ngə

Kəmani. Ga yahəmay ngwə, yəcalay a gabu adan ga, awal gəadan gudo, yəta cine.

Niyari hə gala hə lamba

16 Lûgu ngə nətâl lamba âw rugo nətəma a ngun də kəlaw wəlla day rə dige akul ja. Gərə lûgu nafa lamba ngwə, nətay a kəri ngwə, migəw yayel ngun ngwə, yəamu bul həan. 17 Dî ngə kəne natəmahi ngaco, aji nahəyu ngwə, migəw yəamunə rə ngəla. Dî ngə kəne aanhi rə ahâri ngaco, kəri nəji fede ngwə migəw yəamunə. 18 Aidə ga, taynew angal a hal ngə gəhəmaynew a lay mənna ngaw. Lûgu ngə acal dî nətə rəy. Lûgu ngə acal dî ja, dî ngə ace kəgu acal gudo, nəwiyəw gəan. »

Yay ngə Yisa yu ciri anəy

19 Ga wute yay ngə Yisa yu ciri anəy yau yəamunə, gərə yəgalgay yətanə ja hərə jama dābu yakələne ga yuu ro. 20 Ga lûgu ci acenə ga : «Yay agû yu ciri agûay yamay yukul a waray. Yəcəlbû yəamugû.» 21 Ga Yisa ace : «Migəw ngə yahəmay mənna ngə Kəmani ngwə, yəan dî ngə nəcəgə, dədan ngə yay ngaw yu ciri ngaway.»

Yisa atulu rə âhi donoa

22 Yəm ci 'rə, Yisa yu hogərə anəy yahəgərə magərə ga acedan ga : «Mbəalaw fudo ataw.» Ga yaal. 23 Ga yual gâlu 'rə, Yisa nahənay nahunay. Ga âhi dəmu nala a gə rə kulu, ga magərə, amay dābu nakahalhi, ga akərə atû. 24 Ga hogərəay yau kəla hə Yisa, ga yəfenanə ga yəce : «Malləm, malləm, məkərə mətûnaw ! » Ga Yisa najay a hənəy ga nakahagə âhi yu babulam dəmu kua rə jəmmay. A ngu muh, âhi yu babulam

natulu. ²⁵ Ga acedan ga : « Ndare amman agûay ngə gəcalaw a gəaninaw ? » Dədan yaan ajabtə go yahəgüjən go. Yecəgə mādəgay rə : « Yuu lūgu kihimi ngə nəcəgə âhi yu babulam rəgə yəhəgəl ngwə yəhəmaynə ? »

Yisa akərə lūgu hù həan hadana

²⁶ Ga yafal kulu ga yaal bəla ngə migəw Gerasin ngə akul a fudo ataw, dî rə Jalil. ²⁷ Ga Yisa nahay a gay kulu 'rə, lūgu hadana hə fu yuu nau gəan. Lūgu yuu nayel kajimu ja rə kəngal. Nəjân a ngun də fadaw ja, gərə akul a bohù rə kabar.

²⁸ Lūgu yuu hadan nətənə juru, ga yəfənnay yimay an yu cù rəan rə halga rəgə acalaynə, gərə nəgay halga juru ngwə hadan nətəlnə dəli. Naamu Yisa 'rə, nakahay kwore a baha an. Ga nangwoy rə jammay, ga ace : « Yisa, wuhi Kəmani ngə akul a kəri rə âpi co, gəan ani mənî ? Wəan agû ngodo rəgə gəan ani wada ja. » Lūgu yuu, Yisa acəlbû alaw hadan a hù həan, ga yuu ro ngə nəcəgə dî yuu. ³⁰ Ga Yisa nacigə an rə : « Həmu agû wənî ? » 'rə, ace : « Hâkəray. » Mənî ngwə, hadanay dābu ngə yayel hù an. ³¹ Ga hadanay yaan Yisa ngodo rəgə atəgəadan jow ja.

³² Ga bəri hə ngādu dəmu akul a həgwi rəadan, ga yəhəm habu gālu a gə rə kədəgəri. Ga hadanay yaan Yisa ngodo rəgə audan amari hə yelnî hù hə ngādu, ga naudan. ³³ Ga hadanay yuu yacar a hù hə hugway 'rə, yayel hù hə ngāduay, ga bəri hə ngādu yuu ngaco nahəgudə, naway a gə rə kədəgəri ga natù a kulu.

³⁴ Ga migəw ngə yəhəbi ngādu yaamu dî yuu 'rə, yahəgudə yaal yəcəgə maay fu yuu yu fu māhi an. ³⁵ Ga migəw yacar rəgə yəamu dî ngə naanhi wakadə yuu. Ga yau gə Yisa 'rə, yaamu hugway ngə hadanay yacar a hù an. Nayel kajimu ga

najay a baha Yisa rə angal həan jəkə. Ga yahəgujən. ³⁶ Migəw ngə yaamu dī yuu yakienə migəw ngə yau a fu hal ngə lūgu hadana nakə gə. ³⁷ Aidə ga maay bəla hə Gerasin ngaco yacegə Yisa rəgə alaha a gəadan. Yahəgujən rə jəw, ga yuu ro. Aidə ga Yisa nahəgərə magərə rəgə akwohi.

³⁸ Ga lūgu ngə hadanay yacar a hū an nacigə Yisa rəgə akiegəan. Gərə Yisa naunə amari ja. ³⁹ Ga acenə ga : « Kwohi fadaw agū rəgə gəcegə migəw dī ngə Kəmani naangūəy ngaco. » Aidə ga, lūgu yuu naal nacegə migəw a ndaraco a ngun də fu dī ngə Yisa naannəy.

Ngərəm ngə dakə yu dəgəram ngə dama a kərmə

⁴⁰ Ga Yisa nafal kulu ga nakwohi 'rə, jama wanə ngə yəfəgə an ga yatəgaynə. ⁴¹ Ga lūgu ngə yəcenə ga Yairus nau gəan. Dān dəmu hə fadaw hə māduwa yəhudi a ngu yuu. Ga nakəbayhi a gə rə lu a baha Yisa, ga naan anə ngodo rəgə au fadaw anə. ⁴² Məni ngwə, Yairus acal wu rəan kəte loy ngə yiman adə ahi həkan yu kihi re ga dəkərə dəmatə.

Ga Yisa aal gəadə gālu 'rə, jama yakələnə, ga yaan rə gəan jəgə rə jəw. ⁴³ Ga ngərəm ci dukul ga cāndu yiman həkan yu kihi re co, hala adə nəmay ja. Ləman adə ngaco daunə dotoray, gərə lūgu ngə naga nakərə adə a ja. ⁴⁴ Ga dau kay rə Yisa ga datəmagə gay gəmāji anə 'rə, a ngu muh hala adə namay. ⁴⁵ Ga Yisa ace : « Wəni natəmagə ani ? » Ga migəw ngaco yacūlu ga yəce dədan ja 'rə, Bitərus ace : « Malləm, jama yakuregū go yaan rə gəagū jəgə go ! » ⁴⁶ Gərə Yisa ace : « Lūgu ci natəmagə ani rə niya. Ga wahəngə rə dono nacar a hū aw. » ⁴⁷ Ga ngərəm yuu daamunə rə ahāri adə

nacar 'rə, dəlolo* ga dau dakəbayhi a gə rə lu a baha Yisa. Ga dacegə a baha migəw ngaco dî ngə natâldə datəmagə an. Kuren dəcədan ga a ngu muh dakə. 48 Ga Yisa acədə ga : « Wu rəaw, hərə gaan ani ammandə ro ngə gəkə. Ga wual labia. »

49 Ga Yisa akanju gəlu gərə lūgu kəte nau a fadaw ngə Yairus, dəmu hə fadaw hə mādūwa. Ga lūgu yuu acegə Yairus ga : « Wu rəagū damatə ga gəan wada hə ârinî malləm ja. »

50 Ga Yisa nahəmay dî yuu 'rə, acegə Yairus ga : « Gəhəgūjən ja rəgə gəan ani ammandə muh, dəkə ga. » 51 Ga Yisa nata fadaw ngə Yairus 'rə, nawagə migəw ngəde kiegəannî yelnî,

bala Bitərus yu Yohana yu Yakub yu bətən dəgəram yu yay adə ngwə. 52 Ga migəw yəcuydə go yəgām go. Ga acədan ga : « Gəcuynew ja. De damatə ja, dəhunay muh. » 53 Ga yaan anə həri, yəhən rə damatə ga yuu ro. 54 Gərə Yisa nayel fadaw ga nacih yimay adə ga nafedə ga ace : « Wu rəaw, ma ! » 55 Ga data aro, ga dama a ngu muh. Ga Yisa nəcədan yəudə dî hə həmnî. 56 Ga abhə adə yu yay adə yaan ajabtə, gərə Yisa acədan ga : « Dî yuu ngə gəcəgənew lūgu ja. »

Rasulay həkan yu kihi yual fu dābu

9 1 Wute Yisa nacəbagalu rasul anəay həkan yu kihi 'rə, naudan kərmay yu amari rəgə yəgiya rə hadanay go yəkərə migəw dondiay go. 2 Nahəganudan rəgə yəkienə migəw habar hə kərmay hə Kəmani go yəkərə migəw dondiay go. 3 Kamən ngə yual 'rə, acədan ga : « Gualaw habər ngwə, gəârinaw dî ja : dongol go ja ngərgə go ja kâhi go ja guru go ja gəməji ngəde go ja. 4 Gaunaw fu ci ngwə, fadaw ngə gayelaw a hərə yuu, dān muh gəjānnaw a lay, kamən ngə

*8.47 Dəlolo: migəw ci yəcə dəhəgi

gualaw co. **5** Migəw yələngúay ja ngwə, caraw a fu nadan. Gəre gəcaraw ngwə, kələbunaw bərbər hə cù rəagúay rəgə yəkəy rə yaan agúay dī ābi. » **6** Aidə ga yane, ga yual fu ci ngwə, yajān ngəna ci ngwə, yual fu ngədə. Ga ndaraco yakienə a lay migəw habar alli go yakərə a lay migəw dondiay go.

Kum ngə Herodos

7 Wute ajiya Herodos ngə atə Galileya nahəngə dī ngə Yisa naan yuu ngaco. Ga dī yuu natālnə naan kum rə jəw. Məni ngwə, migəw ci yəce Yahya Batist ngə nətāl lūgu ngə nakiegeə Kəmani kulu ngə nata aro rəy, **8** migəw ci go yəce Ndābi Iliyas* ngə nakəmuhi, migəw ngədə go yəce ndābi ngədə ngə dində ngə naji aroa. **9** Gəre Herodos ace : « Yahya, wafəju ku rəan. Ga yuu wəni ngə wahəmay rə aan dī ajaboə yuu ? » Ga acəlbū aamu Yisa.

Yisa akohə rə migəw dəbu hingi

10 Ga rasulay yakwohi yau 'rə, yacegə Yisa dī ngə yaan ngaco. Ga Yisa yu rasulay yacar ci gəadan ga yaal kəla hə bərnə ngə yəcenə ga Betsaida. **11** Gəre jama yahəngə ngərə naal 'rə, yaal yatanə. Ga Yisa naləndan 'rə, nakiedan mənna hə kərmay hə Kəmani go nakərə migəw go.

12 Ga həgwi rə magəribu 'rə, rasulay həkan yu kihi yau gəan ga yəcenə ga : « Həndu dəli ga cegə jama rəgə yual fu ci ngə yukul a həgwi rə həndu rəgə yəhənay a lay go yəcəlbū a lay dī hə həmnī go. » **13** Ga Yisa ace : « Dəgúay ngə wəudannaw dī hə həmnī. » Ga yəce : « Dənay yəcal bərodi

*9.8 Iliyas ngə wanə akul a dunia rə ahi yiman 850 re, gəre dī ai pus ci ngə āw nakurenə nau najūgu naārinə hame. Wanə migəw yəhudiay yaan rə dān ngə nəkwohi nəu ngwə, nəhəlay dibel nəy Al Masih ngə Kəmani ahəganu.

hingi yu ki kihi muh hægø ? Ga yual yætunøy migæw yuu ngaco dî hæ hæmnî à ? » ¹⁴ Mæni ngwæ, migæw ngø yukul yuu, ahi miyey dæbu hingi re.

Ga Yisa acegæ hogæra anæay ræ : « Tâldannaw yæjay ræ hækan hingi hækan hingi re. » ¹⁵ Ga hogæraay yatâl migæw yajay. ¹⁶ Ga Yisa najûgu bærodi hingi yu ki kihi ga nagunu ku ræan ga naan Kæmani hærmødæ, ga nagærray, ga naunæ hogæraay rægæ yæcæno gæ migæw yuu ngaco. ¹⁷ Ga yahæm, ga dædan ngaco yakohæ. Ga hogæraay yacæbagalu gundu hæ ki yu bærodo ngæ nakiel 'ræ, naji jogo hækan yu kihi.

Biterus aan hæydædæ ræ Yisa ngæ Al Masih

¹⁸ Ga yæm ci 'ræ, Yisa aan mâduwa ci gæan, ga hogæraay yukul a gæan. Ga nacigæ adan ræ : « Jama, kum adan ro, dâw yæceni ga wæni ? » ¹⁹ Ga yæcenæ ga : « Migæw ci yæce na Yahya Batist ngæ nêtâl lûgu ngæ nakiegæ Kæmani kulu. Migæw ci go yæce na Ndâbi Iliyas. Migæw ngæde go yæce na ndâbi ngæde ngæ dindæ namatæ gære nau ræ bælin. »

²⁰ Ga acedan ga : « Gære dægûay hægø ? Kum agûay ræ dâw wæni ? » Ga Bitærus ace : « Na muh Al Masih ngæ Kæmani ace ahæganu. » ²¹ Ga Yisa nacedan ræ kælmay car ræ : « Dî yuu, ngæ gæcegænaw lûgu ja. » ²² Ga ace : « BæniAdam, jow kada afâgæan ; jamma y hæ yæhudi yu jamma y ngæ migæw ngæ yæhælanøy Kæmani kî yu mallæmay hæ ganun yæanindæan ngwæ, yæhælanæ gæ aro rugo cæy kâkænæ hæan ngwæ, næma næji aroa. »

Hal hæ kiegænî Yisa

²³ Ga acegæ migæw ngaco ga : « Lûgu ngæ acælbû ayel dibel ngaw ngwæ, ngæ aâju annî kum hæ ku ræ dån muh rægø

nəkiegəani go hərə dâw ro nəanində aro an go. 24 Məni ngwə, lûgu ngə dān muh ngə acəlbû aaluhi, nəwiyâw. Gərə lûgu ngə, hərə dâw ro ngə, awiyâw rə ku rəan, Kəmani nəalunə. 25 Lûgu ngə nata dî alli hə dunia ngaco gərə nahəkalluhi ngwə, məni ro fəydə? 26 Lûgu ngə aamunə rə dâw yu mənna ngaw ngə wuka nungua gəan ngwə, dâw, BəniAdam, co wuamu dān rə nungua gəaw, hartə ngə wəu a ngun də nur cinjile ngaw yu ngə Abhə amû hə kəri yu ngə mələyga adalay. 27 Həmaynaw rə kəlmay, wucegûay rə: migəw ngə yukul a həndu ci həan, kamən ngə yəmatə ro, yəamu kərmay hə Kəmani. »

Yisa yu Musa yu Iliyas

28 Ga mənna yuu namay 'rə, ahi magə kəte nakəmay 'rə, Yisa naəri Bitərus yu Yohana yu Yakub rəgə yəjalgu kaw, rəgə aan mādūwa. 29 Ga aan mādūwa gālu 'rə, baha an go nafəllayhi, kajimu anə go naji bul tel, ga acinjilāgə cal cal. 30 Ga ngu 'rə muh, migəw kihi yukul a gəan ga yəkanjunə. Migəw yuu Musa yu Iliyas, ndābiay ngə dində. 31 Dədan co yəcinjilāgə cal cal. Ga dədan yu Yisa yəan kangay. Yəka mənna hə kərmə ngə Yisa ngə au gəan a həgwi a bəni hə Kudus. 32 Bitərus yu habi həan yahunay rə jəw, gərə yakurtu 'rə, yaamu nur cinjile hə Yisa yu miyey kihi ngə yamay a kəla həan. 33 Ga Musa yu Iliyas yəkəra yual 'rə, Bitərus acegə Yisa ga: « Malləm, mukulaw a həndu rə ngəla. Ga məkahaynaw dāhi kəkənə: kəte go ngagû, kəte go ngə Musa, kəte go ngə Iliyas. » Naamu dî ngə acegə ja ga.

34 Ga yəkanju gālu 'rə, mbərha nau nacagəridan, ga yayel ngun də mbərha 'rə, yahəgujən. 35 Ga kogə rə Kəmani nacar a ngun də mbərha, ga ace: « Yuu wuli ngaw ngə wacakiyu

wajûgu. Həmaynənaw rə ngəla. » 36 Ga kogə yuu nakanju namay 'rə, yaamu Yisa, ga akul ci gəan. Ga hogəraay yahəgəl. Hartə yuu 'rə, dī ngə yaamunə yuu, yacegə ndu gudo ja.

Yisa akərə wuli hù həan hadana

37 Ga həba həan 'rə, Yisa yu hogəra anəay yahay a gə rə kaw 'rə, jama dābu yatəgay Yisa. 38 Ga ngun də jama yuu, lūgu kəte nafegə Yisa rə jammay ga ace: « Malləm, wucal wuhi aw kəte loy gəre hadan nacihnə. Aidə ga wəan agū ngodo rəgə gəamunə. 39 Saha ngə hadan nau gəan ngwə, nətālnə nətay kəgal dəmu go, nətālnə nəfərtagə ngwə, bilgə nəcar a gay an go. Hadan yuu nəan anə wada ngwə, nəājunə rə kawi ja. 40 Wacigə hogəra agūay rəgə yəgiya hadan yuu, gəre yagalgay ja. » 41 Ga Yisa ace: « Dəgūay migəw ahiay go ābiay go! Wujān a gəagūay hartə ndāgu? Wucih kanadi hartə ndāgu? Aru wuli agū həndu. » 42 Ga wuli au gālu ro muh, hadan nahiynə, ga natālnə afərtagə. Gəre Yisa nakahagə hadan kua 'rə, wuli nakə, ga nakwonə naunə abhə anə. 43 Ga migəw ngaco yaan ajabtə kəndəmu hə Kəmani.

Habar kən kihi hə kərho hə Yisa

Ga yəlān dī ajaboə ngə yaamunə 'rə, Yisa acegə hogəra anəay ga: 44 « Həmaynaw rə kəlmay car dī ngə wucegūay yuu: BəniAdam yəcih yəunə migəw rə dangayma. » 45 Gəre yacakiyu mənna yuu ja. Mənna yuu natəmahi gəadan rə ngə fasari həan yəcakiyu ja. Gəre yahəgujən ga yəga yəcigə an dī ngə mənna yuu acəlbū acegə.

Wəni həadan dəmu ?

46 Ga hogəraay yacul annî kambigə rə wəni darajaa rə jəw a ngun rəadan. 47 Gərə Yisa ahən fikər adan, ga najûgu wuli ngəna ci natay a kəla həan. 48 Ga acedan ga : « Lûgu ngə hərə dâw ro ngə nalən wuli ngəna yuu ngwə, nalən dâw muh. Kuren, lûgu ngə nalən dâw, nalən dân ngə nahəganuni. Məni ngwə, lûgu tâni rə jəw a ngun də dægûay yuu ngaco, dân muh ngə Kəmani naamunə rə darajaa gə dægûay ngaco. »

Lûgu kəladu agû ja, dân co lûgu agû

49 Ga Yohana ace : « Malləm, yaamu hugway ci ngə nələw hadan a bərga hə həmu agû ro, ga yacəlbû yəwagəan annî dî yuu, hərə dân lûgu amû ja, ga yuu ro. » 50 Gərə Yisa ace : « Gəwagə annaw ja. Lûgu kəladu agûay ja, dân co lûgu agûay. »

Fu hə Samaria ci naani a lənnî Yisa

51 Wute, hartə ngə Kəmani aəri Yisa kəri naji həgwi, ga Yisa nama najûgu niya hə wualnî gə bərnî hə Kudus. 52 Ga nahəganu kadənomaa ci a baha an. Ga yaal fu ci hə Samaria rəgə yətâl migəw tabəra rugo dân au. 53 Gərə maay fu yuu yayaku ja, hərə aal bərnî hə Kudus gâlu, ga yuu ro.* 54 Ga hogəraay Yakub yu Yohana yahəmay dî yuu 'rə, yəce : « Lûgu Dəmu, gaunay amari ngwə, yəcigə Kəmani rəgə akoh gəadan barmil rəgə ahəmdan. » 55 Gərə Yisa nakwohi gəadan, ga naan adan hadə. 56 Ga yaal fu ngəde.

*9.53 Maay Samaria yu maay Yəhudia nunay. Kudus go bərnî dəmu hə Yəhudia.

Kiegəni Yisa

57 Ga yəlu a dibel galu 're, hugway ci acega Yisa ga : « Gual ndara gudo, wukiega agu. » 58 Ga Yisa acenə ga : « Dəla go acal wuləm anə, kado go acal fən anə, gare BəniAdam acal ngərə nəhənay a lay ja. »

59 Yisa acega lugu ngəde rəy rə : « Kiega ani ! » Gare lugu yuu ace : « Lugu Dəmu, wəuni amari rəgə wual wufa abhə ngaw rugo wəu wukiega agu. » 60 Ga Yisa acenə ga : « Aju migəw ngə yamatə yəfa mādəgay. Gare na, wual rəgə gəcegə migəw habar hə kərmay hə Kəmani. »

61 Lugu ngəde rəy ace : « Lugu Dəmu, dāw wukiega agu, gare kuru ngəna ci. Wukwohi wual wucegə maay fadaw ngaw rə 'jānnaw labia' rugo wəu. » 62 Ga Yisa acenə ga : « Lugu ngə akəho bare gare aamu kədugu ngwə, kida anə nəanhi rə kalkal ja. Aidə ga ngun də kərmay hə Kəmani, lugu aidə acal a lay fəydə ja. »

Kadənomay həkən təlor yu kihi

10 1 Kədugu rə di yuu 're, Dəmu adan Yisa, nacakiyu hogəraay ngəde həkən təlor yu kihi ga nahəganudan rə kihi kihi a baha an rəgə yual bərni yu fu ngə kərie ngwə dān aal ngaco. 2 Ga aka mənna hə migəw ngə yukul gə həngəni mənna anə 're, ace : « Cine yuu kəmbu an dābu rə jəw, gare kidamaay hən ngəna. Ga annaw mohə cuwi ngodo rəgə nəhəganu kidamaay ngəde rəy. 3 Wualaw ! Wute wuhəganugūay rə ai wələ dimi ngə yukul a bohū rə dəlaay. 4 Ngə gəarinaw guru go ja ngərgə go ja kəbal go ja. Ngə gəmay gəannaw migəw hənay a dibel go ja.

5 Gayelaw fadaw nduto gudo, daba yuu, cegənwaw maay fadaw rə : «Salaam alekum.» 6 Ga lûgu labia akul a lay ngwə, kələfea nual gəan. Lûgu labia akul a lay ja ngwə, kələfea agûay nəkwōhi nəu gəagûay. 7 Ga fadaw yuu jənnaw a lay rəgə dî ngə yaugûay muh gəhəmnaw go gəhiinaw go. Məni ngwə, lûgu ngə aan kîda nəta jəmgə həan. Ngə gəlakwi gualaw fadaw ngəde ja.

8 Gayelaw fu rəgə migəw yələngûay a lay ngwə, həmnaw dî ngə yaugûaynaw. 9 Kərənaw migəw dondiay ngə yukul a fu yuu go cegənwaw maay fu go rə : «Kərmay hə Kəmani nau kəla həagûay.» 10 Aji ngə gayelaw fu gərə migəw yələngûay ja ngwə, wualaw fele dəmu rəgə gəcenaw : 11 «Bərbər hə fu nagûay ngə nanogə cù rəanay gudo, yəgehu yəâjugûay*. Gərə kəynaw rə kərmay hə Kəmani nau həgwi rəagûay.»

12 Wucegûay rə : Aji ngə Kəmani aan migəw hariadə ngwə, maay bəрни hə Sadum*, haria adan nəji kudəbay gə haria ngə maay fu yuu.

Bəрниay ngə yaan Kəmani jərədə ja

13 Dəgûay, maay Korasin, masiba nətagûay ! Dəgûay, maay Betsaida, masiba nətagûay ! Məni ngwə, dî ajaboə ngə naan wakadə a fu kihi yuu wanə naan wakadə a Tur yu Sidon ngwə, dədan kəgu yaan təbtə ga yacagərihi bûgu hə soso go yəjagərə fədən go.* 14 Ga yuu ro ngə Kəmani aan migəw hariadə

*10.11 Dî yuu nəkəmu rə Kəmani anodan ga yaan təbtə ja ngwə, nəan adan hariadə ngwə, nətəgəadan jow.

*10.12 Jaman ngə Ndābi Brahim 'rə, migəw hə Sadum yaan dî ābi rə jəw ga Kəmani nawiyāw rə adan (Gen.19.24-28).

*10.13 Migəw yuu, hada adan ro, yəcagərihi bûgu hə soso go yəjagərə fədən go rəgə yəkəmu rə yukul a ngun də kwotə wəlla yayel nungu a baha Kəmani.

ngwə, Tur yu Sidon haria adan nəji kudəbay gə agûay. ¹⁵ Ga dægûay maay Kaparnahum, gəce kâgunaw Kəmani nəârigûay hame à ? A, a, dægûay gəwulaw lâyro. » ¹⁶ Yisa acegə hogəra anəay rəy ga : « Lûgu ngə nahəmaygûay ngwə, nahəmay dâw. Lûgu ngə naanində agûay ngwə, naanində dâw. Gəre lûgu ngə naanində ani ngwə, naanində dân ngə nahəganuni. »

Kadənomaay həkan təlor yu kihi yəkwohi yəu

¹⁷ Wute, kadənomaay həkan təlor yu kihi yakwohi yau 'rə, gabu adan alli ga yəce : « Lûgu Dəmu, hərə həmu agû ro, hadanay gudo yatəgə anay daraja. » ¹⁸ Ga Yisa ace : « Yəy, waamu Iblis ngə naway a kəri rə ai bəla ngə naməlaji. ¹⁹ Həmaynaw : Waugûay kərmay rəgə gəgərbâynew halləy yu cəganay go gəgərbâynew dono hə kələdu amû Iblis go. Âpi gudo dî ngə nətagûay a ja. ²⁰ Kəne hərə hadanay yatəgə agûay daraja ro ngə gabu agûay aji alli ja, gəre hərə həmu agûay naanhi rubûdə a hame ro ngə an rənaw gabu agûay alli. »

Aro Adal aan rə gabu hə Yisa alli

²¹ Ga saha yuu 'rə, Aro Adal naan rə gabu hə Yisa alli rə jəw, ga Yisa ace : « Abhə, Kəmani Dəmu hə hame yu lu, wəan agû hərmodə, hərə dî ngə wanə gatəma gə migəw angalaay yu iləmûay, kəne gakəmu migəw ngənaay. Yəy, Abhə, dî yuu na muh ngə aligəagû, ga yuu ro ngə gaan rə aidə. » ²² Ga acegə migəw ga : « Abhə ngaw nauni âpi co. Lûgu ngə ahən Wuli akul ja, sey Abhə muh. Kuren, lûgu ngə ahən Abhə akul ja, sey Wuli hən yu migəw ngə Wuli hən acəlbû akiedan rəgə yəkəynə muh. »

Hogəraay gabu adan aji alli

23 Ga Yisa nakwohi ga acegə hogəra anəay rə ahəri ga : « Lûgu ngə yəl an naamu dî ngə dəgûay gaamunənaw yuu ngwə, gabu an nəji alli. 24 Wucegûay rə : Ndâbiay dâbu yu Mayay dâbu ngə dində yəcəlbû yəamu dî ngə dəgûay gaamunənaw, gəre yata yaamunə ja. Yəcəlbû yəhəmay dî ngə dəgûay gahəmaynaw go, gəre yata yahəmay ja. »

Kəmani yu lûgu kamma agû co aji aligə agû !

25 Yəm ci 'rə, malləm hə ganun yəhudi ci nama aan Yisa jarabtə ga acenə ga : « Malləm, wəan mənî rugo wamatə ngwə, wuta wujân a dunia ngə nəbal rəy ja ? » 26 Ga Yisa acenə ga : « Tawre ngə Ndâbi Musa ace mənî ? Mənnə həan na gacakiyu rə kihimi ? » 27 Ga ace : « Jûgu niya rəgə Kəmani Dəmu ngə gəkiegəan nəji aligəagû rə gabu agû kəte go rə aro agû kəte go rə dono agû kəte go rə fikər agû kəte go. Kuren, ngə lûgu kamma agû go aji aligəagû rə ai ngə aro agû aligəagû. » 28 Ga Yisa ace : « Gacegə rə ngəla. Gəan dî yuu ngwə, gamatə ngwə, gəta dunia ngə nəbal rəy ja. »

Niyari hə lûgu ngəla hə Samaria

29 Gəre malləm yuu acəlbû alaw ku rəan, ga nakwohi acegə Yisa rəy ga : « Gəre wənî lûgu kamma aw ? » 30 Ga Yisa acenə ga : « Yəm ci 'rə, lûgu kəte nama a bərnî hə Kudus ga ayagu gə Yariko 'rə, bərbuay yacar gəan a dibel. Ga yalaw gəan kajimu yu âpi co. Ga yahəlanə yahəlanə ga yaâjunə rə aro millo ga yaal. 31 Mia ga lûgu ngə nəhəlanəy Kəmani kî alû a dibel yuu ga naamu lûgu yuu 'rə, nakəle dibel ga nakəmay. 32 Lûgu

lewit* go nau ga naamu lûgu yuu 'rə, dân co nakəle dibel ga nakəmay. ³³ Gəre lûgu hə Samaria kəte aal habər, ga dân co nau naamu lûgu kungua yuu 'rə, naan anə njiməltə.* ³⁴ Ga nau gə lûgu yuu ga nakahagərə tînu anə fələ yu dawa, ga nafənnay rə jəne. Ga natəgərənə kaju anə ngə alû a gə rə, ga naəri natəlnə fadaw hə wujira, ga nacalaynə a lay. ³⁵ Ga həba həan 'rə, nalaw guru kəlmay kihi, naunə mohə fadaw yuu ga acenə ga: «Calay lûgu yuu, rugo wakwohi wau ngwə, naji rəgə gawiwəwrə a gəan guru dābu gə yuu ngwə, wubahagə wəugû.» ³⁶ Yisa nakienə malləm hə ganun yəhudi niyari yuu 'rə, acenə ga: «Ngun rə migəw kəkənə ngə yaamu lûgu ngə bərbuay yahəlanə yuu, kum agû ro, wəni adan naan anə rə ai lûgu kamma həan?» ³⁷ Ga malləm acenə ga: «Lûgu ngə naan anə njiməltə ja à?» Ga Yisa acenə ga: «Na co, gaal ngwə, an rə aidə muh.»

Yisa aal fadaw ngə Marta yu Mariam

³⁸ Wute Yisa yu hogəra anəay yəlû habər 'rə, Dəmu adan Yisa nayel fu ngə ngərəm ci ngə yəcədə ga Marta dukul al. Ga daan anə hətodə. ³⁹ Ga dəcəl kəti rədə ngə yəcədə ga Mariam ga dajay a kəla hə Yisa ga dəhəmay dî ngə aka. ⁴⁰ Gəre Marta kîda adə hə təkawnî kəmbu naji adə dābu rə jəw. Ga dau gə Yisa ga dəcənə ga: «Lûgu Dəmu, kəti rəaw daājuni ga dāw ci gəaw ngə wəan kîda ngaco yuu, na gəamunə rə ngəla à? Cedə rəgə dədugwani!» ⁴¹ Ga Dəmu adan Yisa acədə ga: «Marta, həmayni, kum agəm go naji dābu, gabu agəm go naji cay a gə rə dî dābu. ⁴² Gəre dî kəte muh fəydəa

*10.32 Lewit: njili kəte həan a ngun də njili hə migəw hə Israyel. Migəw lewit yəan kîda a fadaw hə Kəmani.

*10.33 Migəw yəhudia yu maay Samaria wanə yəligə mādəgay ja.

rə jəw. Ga dî ngə kəne Mariam dacakiyu dajûgu yuu, dân muh dî ben ngəla həan, ga lûgu ngə nəga nî gəadə a ja. »

Yisa akienə migəw hal hə annî mâduwa

11 ¹ Yəm ci 'rə, Yisa aan mâduwa a ngu ci, ga mâduwa anə namay 'rə, hogəra anə kəte acenə ga : « Lûgu Dəmu, kienay annî mâduwa rə ai ngə Yahya nakienə hogəra anəay. »

² Aidə ga Yisa acedan ga : « Aji ngə gəannaw mâduwa ngwə, gəcenaw :

«Abhə,

ngə migəw ngaco yəcalay həmu agû adal rə darajaa.

Ala Kəmani kərmay agû au.

³ Nagihu benco wəunay dî hə həmnî.

⁴ An ngabərtə bigə anay, hərə dənay co yəan migəw ngə yaan anay kəndəbi ngabərtə.

Kuren, ngə gəârinay ngərə dî aan anay a lay jarabtə ja.» »

Lûgu ngə acəlbû dân nəta

⁵ Ga Yisa nakwohi acedan ga : « Ai kəte hægûay acal haba həan rəgə nama naal gəan a kənəm cir ga acenə ga : «Haba aw, təgəm a gəani tâbuka kâkənə. ⁶ Haba aw ci akul a habər ga nau gəani rə hətə, gərə wucal dî ngə wəunə ahəm ja ga.»

⁷ Ga wute naji rəgə lûgu ngə akul a ngun nacenə ga : «Gətâgəni kəgal ja ! Fadaw ngaw go nacagərihi, dâw yu weləaw go yahənay, ga wuga wuma rugo wəugû tâbuka ja.»

⁸ Wucegûay rə : Hərə dədan habaay ro ngə ama rugo aunə ja gudo, hərə acicigəan rə dâbu ro nəma ngwə, nəunə dî ngə acəlbû.

⁹ Aidə ga, dâw wucegûay : Cigənaw Kəmani rəgə nəugûaynaw. Cəlbûnaw rəgə gətanaw. Gay fadaw nacagərihi

gudo, jorənwaw rəgə Kəmani nəcəjugûəynaw. 10 Məni ngwə, lûgu ngə acigə Kəmani, Kəmani nəunə. Lûgu ngə acəlbû nəta. Lûgu ngə nəjorə gay fadaw, Kəmani nəcəjunəy. 11 Abhə kihimi a bohù rəgûay, wuhi həan nacigəan ki ngwə, nəunə hallə a ngərə ki? 12 Wəlla wuhi həan nacigəan ambay ngwə, nəunə cəgan à? 13 Dəgûay kəladuay gudo, gəhənnaw wəunəni welə agûay dī ngəla. Aidə ga, Abhə ngə akul a hame dān ja à nəunə migəw ngə yacigə an Aro Adal rə jəw. »

Yisa agiya hadanay

14 Saha ci 'rə, Yisa naamu lûgu ci ngə hadan nayel hù an ga nawagə an kanjunî. Ga Yisa nagiya hadan yuu 'rə, lûgu nakanju. Ga jama ngə yukul a ngu yaan ajabtə. 15 Gərə ci həadan yəce: « Iblis, dəmu hə hadanay, ngə naunə Yisa dono rəgə agiya hadanay. » 16 Migəw ngəde go yəcəlbû yəan anə jarabtə ga yəcəlbû rəgə aan dī ajaboə ngə akəmu adan rə dān au a ngərə Kəmani rə kəni.

17 Gərə Yisa nakəy dī ngə akul a gabu adan, ga acedan ga: « Lartə ngə migəw həan yama yəan mādəgay rə aybu nəhəkalluhi ngwə, fadaw həan ngaco nəgərrayhi a gə rə mādəgay. 18 Dəgûay gəcenaw Iblis ngə nauni dono ngə wugiya rə hadanay. Gərə Iblis nama afi gə dān muh ngwə, kərmay anə nəjān rə kihimi? 19 Kuren, Iblis ngə nauni dono hə giyanî hadanay ngwə, dədan ngə yəkiegə agûay dədan wəni naudan dono hə giyanî hadanay? Aidə ga, dədan ngə yəkiegə agûay muh yakəmu rə mənna agûay loh. 20 Gərə naji rəgə wugiya hadanay yuu a dono hə Kəmani ngwə, kərmay hə Kəmani nau gəagûay. 21 Ai lûgu donoə ngə acal bālimi ahəbi fadaw anə ngwə, ləman anə nəjān rə labia. 22 Gərə lûgu donoə gəan nau nahəlanə ngwə, nī gəan bālimi anə ngə dān

muh dono hëan ngwë, nējûgu læman anë ngaco ngwë, nêari nęcëno gë migëw ngëde. ²³ Lûgu ngë akul a fudo ngaw ja ngwë, dân këladu aw. Lûgu ngë adugwani a cëbagalunî læman aroa ja ngwë, dân ngë afacudan.

Hadan akwohi au

²⁴ Hadan nacar a hù hë lûgu ngwë, nual nëkële dëli këlmay ngwë, nëcëlbû ngu ngë ajay aan a lay cudë, gëre naamu ngu ja ngwë, nęcë : <Wukwohi ngërë wau a lay.> ²⁵ Ga nakwohi nau ngwë, nëamunë rë fadaw anë yahërebu ga yadëra a lay âpi hëan co rë kalkal. ²⁶ Aidë ga hadan yuu nual nëaru hadan tëlör ngëde, âbi gë dân ngwë, yëyel hù hë lûgu yuu. Ga yëjân a hù hëan ngwë, lûgu yuu nëji awal gëan gë ngë wanë. »

Gabu ben alli hëan

²⁷ Wute Yisa aka mënna yuu gâlû 'rë, ngërëm këte ngë dukul a bohù rë jama dangwoy rë jammay ga dëce : « Ngërëm ngë dawuygû go datâlgû kuyey go gabu adë alli. » ²⁸ Gëre Yisa ace : « Migëw ngë yëhëmay mënna ngë Këmani go yëkiegë an go, dëdan ngë gabu adan alli. »

Migëw yëcëlbû yëamu dî ajaboa

²⁹ Jama ngë yau yëamu Yisa yaji dâbu 'rë, Yisa acedan ga : « Jaman amû hë cându yuu migëw hëan yaji âbiay. Yëcëlbû rëgë wuan rëanay dî ajaboa rëgë yëamunë. Gëre dî ajaboa ngë nau gë Ndâbi Yunus* muh ja ngwë, yëta yëamu dî ajaboa ngëde rëy ja. ³⁰ Maay Ninewa yaamu dî ajaboa ngë naan wakadë a gë Yunus 'rë, yakëy rë Këmani ngë nahëganunë.

*11.29 Ndâbi Yunus najân cëy kâkënë a ngun dë ki dëmu, gëre nacar rë nga.

Aidə ga, dāw, BəniAdam, dāw co, migəw hə jaman hə cāndu yaamu dī ngə aan a gəani wakadə ngwə, yəkəy rə Kəmani ngə nahəganuni. ³¹ Migəw hə Ninewa yahəngə Yunus 'rə, yataba hal adan. Həndu lūgu ngəlgo gə Yunus akul a lay. Ga yuu ro ngə aji ngə Kəmani aan migəw hariadə ngwə, maay Ninewa yəma yəka kəndəbi hə migəw hə jaman yuu. Ngərəm May hə Saaba* dau a cobay gərə dahəmay mənna angala ngə Suleman. Gərə ngu yuu lūgu ngəlgo gə Suleman ngə akul a lay. Ga yuu ro ngə aji ngə Kəmani aan migəw hariadə ngwə, ngərəm May hə Saaba dəma dəka kəndəbi hə migəw yuu.

Nur hə hù

³³ Ga Yisa ace : « Lūgu ngə nəfa lamba* rugo nətāl tīguro wəlla nəcagəri bəkəde akul ja. Gərə lūgu ngə nafa lamba ngwə, nətay a kəri rəgə migəw ngə yəyel ngun yəamu bul həan. ³⁴ Yəl agū dān ai lamba hə baha agū. Yəl agū ngəla ngwə, baha agū ngaco nəji nura. Gərə yəl agū ābi ngwə, baha agū ngaco nəji nəməkə. ³⁵ Tay angal gəcə kāgu gəcəl nur rəgə gəhəngə jərə, gərə na gukul a ngun də nəməkə ! ³⁶ Aidə ga, baha agū ngaco nura ga ngərə agū nəməkə ja ngwə, baha agū ngaco akul a ngun də nur rə ai ngə gajay gukul a baha lamba. »

Yisa akagə Parisiay yu malləmay hə ganun

³⁷ Ga mənna ngə Yisa yuu namay 'rə, lūgu Parisi kəte nafenə rəgə yual yəhəm kəmbu a fadaw anə rə kəte. Aidə ga naal nayel fadaw ga najay gə həmnī kəmbu. ³⁸ Ga lūgu Parisi

*11.31-32 Saaba: lartə ngə kəne yəcənə ga Yemen.

*11.33 Lamba: migəw ci yəcə fatəla.

yuu naamunə rə kamən ngə yəhəm kəmbu ro, naan hada adan hə benunî yimay ja, ga naan ajabtə.

39 Ga lûgu Dəmu Yisa acenə ga: «Dəgûay Parisiay gəbenunaw waray rə fənjəl yu taha, gərə gabu agûay akul gə annî kəmbərbu yu nəkəladu muh. 40 Dəgûay gəcakiyunaw dî ja! Kəmani ngə nahəlay waray rə dî, dân ja à nahəlay ngun də dî co? 41 Gərə wəunənaw migəw ngərinay dî ngə akul a ngun də taha agûay rəgə dî ngaco nəji agûay kaliyaw.

42 Dəgûay Parisiay, masiba nətəgûay! Kəmbu ngə galihənaw ngaco, nana wəlla bədə kəlfî ngədə gudo, gatanaw həkan ngwə, gəlawnaw kəte həan rə hədəgə. Gərə kənjərə go gəcalaw ja, Kəmani go akul a gabu agûay ja. Gərə dî yuu dân ngə hərə, rugo hədəgə gəlawnaw a kādugu. 43 Dəgûay Parisiay, masiba nətəgûay! Gayelaw fadaw hə mādūwa ngwə, jaynî a ngu ben darajaa həan ngə aligəagûay. Gaalaw ngu migəw dābua ngwə, migəw yətəgə agûay daraja ngə aligəagûay. 44 Dəgûay masiba nətəgûay! Dəgûay ai kabar* ngə migəw yəcal tapa ja, ga yəlû a gə rə kəri rəan.»

45 Ga malləm hə ganun yəhudi kəte acegə Yisa ga: «Malləm, mənna ngə gacegə yuu, gəkagə dənay co.» 46 Ga Yisa ace: «Yəy, dəgûay malləmay, dəgûay co masiba nətəgûay! Məni ngwə, dəgûay gətəgənaw migəw dî təbay, gərə gətəlāw yimay rugo gədugwadannaw ja rə ngəndə. 47 Dəgûay masiba nətəgûay, hərə gagunnaw kabar hə ndābiay ngə dində mbə agûay yahəla. 48 Hal agûay nakəmu rə dî ngə mbə agûay yaan aligəagûay. Dədan yahəla ndābiay ga dəgûay go gəgunnaw kabar adan. 49 Hərə yuu ro ngə Kəmani nacegə a ngun də angal anə rə: «Wuhəganrə adan

*11.44 Kabar: Hartə yuu 'rə, lûgu yəhudi nagərbəy kabar ngwə, cəy təlōr co nəjān rə tahir ja.

ndâbiay yu rasulay, gære ci hæadan go yêhæla gæ aro, ci hæadan go yêtâgæ adan jow.» 50 Jûgunî a gæ ræ hartæ ngæ dunia nakahayhi rugo arunî gæ kâne, migæw yahæla ndâbiay dâbu gæ aro. Ga hæræ yuu ro migæw hæ jaman yuu, Kæmani næcigæ adan. 51 Hære hæan, Abel ngæ ciri anæ nahælanæ gæ aro, kâdugu hæan kel Ndâbi Sakaria ngæ yahæla a ngun dæ kare hæ fadaw hæ Kæmani a fargæ ræ ngæræ yêhælanæy a lay Kæmani kî yu Ngu Adal. Yæy, wucegûay ræ dî yuu ngaco, migæw hæ jaman yuu Kæmani næcigæ adan. 52 Dægûay, mallëmay, masiba nêtægûay ! Mæni ngwæ, gawagænaw migæw kæynî Kæmani. Dægûay go gæcælbû gækæynænaw ja. Migæw ngæde go gæwagæ adannaw kiegæannî. »

53 Ga Yisa nacar a fadaw yuu 'ræ, mallëmay yêhudi yu Parisiay yanonæ ræ jæw ga yacicigæan mænna awalay ngæde ngæde dâbu. 54 Mæni ngwæ, yæcælbû yæcihnæ a mænna, ga yuu ro ngæ yacicigæan dî yuu.

Hadæ ngæ Yisa

12 1 Aji yuu 'ræ, migæw dæbu kada yacæbagaluhi ræ ngæ yægærbây cù ræ mådægay. Ga daba 'ræ, Yisa acegæ hogæra anæy ga : « Ngæ gæjinaw ngædarmaay ræ ai Parisiay ja. Ngædar adan ai tawara ngæ næjiga âmbi. 2 Dî ngæ natæmahi ngaco kærie næji fede. Dî hæ ahâri ngaco kærie nækæyhi. 3 Mænna ngæ gakanaw ræ ahâri a kænëm, kærie næhëmayhi a yæraw cir. Mænna ngæ gakanaw ræ nânadæ a tâguro, kærie næcegæhi ræ jammaay a kæri ræ gâru.

Ngæ gæhægujënnaw ja !

4 Hëmayninaw, habi aw. Migæw ngæ yëga yêhælagûay gæ aro, gære gamatænaw ngwæ, yëga yëan agûay dî ræy ja,

ngə gəhəgujən gəadannaw ja. 5 Wukəmu agûay dân ngə gəhəgujən gəannaw. Həgujən gəannaw Kəmani ngə nəga nəhəla lûgu gə aro go, acal kərmay ga nəga nəkol lûgu âw hə lâyro go. Yəy, wucegûay rə dân ngə həgujən gəannaw.

6 Kado ngənaay hingi rugo yəwəy rə tama ngənaay kihi ja à ? Gərə Kəmani ku rəan nəarə kəte həadan gudo ja.

7 Dəgûay co, njəgə hə ku rəagûay gudo, Kəmani ahən njirbi həan. Ngə gəhəgujənnaw ja. Dəgûay gakəmaynaw kado yuu ngaco rə cobay. »

Kiegəni Yisa a baha migəw wəlla annī angərtə

8 Ga Yisa ace : « Wucegûay rə : Lûgu ngə nacegə a baha migəw rə dân lûgu ngaw ngwə, dâw, BəniAdam co, wucegə mələygaay ngə Kəmani rə dân lûgu ngaw. 9 Gərə lûgu ngə nacegə rə ahənni ja a baha migəw, dâw co wucegə rə wuhənnə ja a baha mələygaay ngə Kəmani. 10 Lûgu ngə acegə dâw BəniAdam dī âbi ngwə, Kəmani nəan anə ngabərtə, gərə lûgu ngə akagə Aro Adal ngwə, Kəmani nəan anə ngabərtə ja.

11 Aji ngə yəəri yəan agûay hariadə a fadaw hə mâduwa wəlla a baha May wəlla baha hokəma ngwə, ngə gabu agûay aji cay ja. ‹Yəta yəlaw ku rəanay rə kihimi ?› ‹Yəka məni rugo yəta yəcar ?› Dī yuu ngə gəcəgənwaw ja, 12 hərə Aro Adal nəkiegûay dī ngə gəcəgənwaw a ngu muh. »

Ləman hə dunia

13 Ga lûgu ci ngə akul a bohù rə jama acegə Yisa ga : « Malləm, cegə ciri ngaw rəgə warada anay nəuni ndəba rəaw həan. » 14 Ga Yisa ace : « Haba aw, dâw hariama agûay go ja, lûgu ngə nəfiyanə ləman agûay go ja. » 15 Kuren, Yisa acedan

ga : « Taynaw angal ! Ngə gəcar gənaw cəlbûnî ləman rə jəw ja. Gəcal ləman dābu gudo, nəwagə agû kərho ja. »

Lûgu bərba bala fikər

16 Ga nakiedan niyari hə gala yuu : « Lûgu bərba kəte cuwi anə nano kəmbu dābu. 17 Ga naan kumdə ku rəan, ga ace : « Wucal ngu ngə wukahal kəmbu ngaw yuu ngaco ja. Gərə wəan mənî ? » 18 Ga ace : « Wute wəan dî yuu : wufacu dəgəlama* ngaw yuu rəgə wugun dəgəlama dəmu rəgə wukahal kəmbu ngaw yu ləman ngaw ngaco. 19 Aidə ga dāw muh ngə wuka a gabu aw rə : Wucal ləman dābu ngə nəcalayni yiman dābu. Ga wuhənay wəan cudə rəgə wuhəm go wuhii go wuwaca go. » »

20 Gərə Kəmani acenə ga : « Na, na lûgu joli ! Kənəm yuu muh yəjûgu aro agû, ga wute ləman ngə gacəbagalu yuu ngaco nəjənnəy wəni ? » 21 Aidə ga Yisa ace : « Lûgu ngə nacəbagalu ləman dābu nəy ku rəan gərə ngərin a baha Kəmani, hərə aan dî ngə aligə Kəmani ja ro, yuu muh ngə dî ngə nətənə. » »

An Kəmani ammandə !

22 Ga Yisa acegə hogərə anəy ga : « Hərə yuu ro ngə wucegûaynaw : Cəlbûnî kəmbu hə həmnî yu kajimu hə yelnî ro, ngə gabu agûay ajān rə cay ja. 23 Mənî ngwə, aro dān ngəla gə kəmbu hə həmnî, hù go ngəla gə kajimu hə yelnî. 24 Amunaw njəkwa. Nəlihə go ja, nəcegu kəmbu go ja, acal dəgəlama go ja. Gərə Kəmani nəunə dî hə həmnî. Aidə ga dəgûay ngəlaay gə kado rə kâpi ! 25 Wəni agûay gabu an cay

*12.18 Dəgəlama: migəw ci yəce kâhram wəlla kargam.

rægə aan kum ngwə, nəga nəkahagə rə yābu həan ngənani gudo? ²⁶ Wute dī ngəna aidə gudo, gagalgaynaw ja, gərə məndo ro ngə gabu agūay ajān rə cay a gə rə dī dābu ngəde? ²⁷ Amunaw hal ngə kəmollo nəcar a gə rə habu. Nəan kīda go ja, nəfərifəri ngərahan go ja. Gərə wucegūay rə Ndābi Suleman, ngə acal kajimu darajaay gudo, ngəlle nata kajimu aci rə ai kəmollo yuu kəte həan gudo ja. ²⁸ Wute, habu hə cuwi ngə cāndu akul ga həba yətāl āw gudo, Kəmani nəunə kəmollo ngwə, nəan rəan aci. Wanə dəgūay ja á nəugūay kajimu rə jəw? Gərə dəgūay amman agūay ngəna a gə Kəmani! ²⁹ Dəgūay hərə cəlbūnī dī hə həmnī yu dī hə hiinī ro, ngə gabu agūay ajān rə cay ja. ³⁰ Migəw yəhudiaj ja, dədan ngə dī yuu aligəadan rə jəw ga yəcəlbū, gərə dəgūay Abhə agūay hə kəri ahən rə dī yuu fəydəa gəagūay rə jəw. ³¹ Gərə cəlbūnaw kərmay hə Kəmani rugo nəugūay dī ngəde ngaco.

Ləman hə hame

³² Dəgūay ai tīgə ngəna, gərə gəhəgujənnaw ja. Məni ngwə, Abhə agūay hə kəri acəlbū atālgūay ngun də kərmay anə. ³³ Wəynaw ləman agūay rægə gəcənogənwaw migəw ngərinay. Cəlbūnaw ləman ngə nəmay rəy ja, ləman hə ngun də hame. Yuu ngu ngə bərbu go nəyel ja, kuli go nəhəkallu al ja. ³⁴ Məni ngwə, ngərə ləman agūay akul a lay, gabu agūay co akul a lay.

Kīdamaay ngə yukul a tabəra

³⁵ Fənnaynaw fargə rægūay rə kəlmay go lamba agūay go ajān a hənnī rægə gəjānnaw rə tabəra. ³⁶ Jānnaw rə ai kīdamaay ngə yəfāgə dəmu adan ngə akwohi au a ngərə

larsa rægə aji ngə nau nafa gay fadaw ngwə, yəcəjunəy rə kawi. 37 Kídamaay, ngə dəmu adan nau naamudan rə yəjana, gabu adan nəji alli. Wucegūay rægə wucegūay a gə rə rəy : Dəmu adan, dān muh ngə nəfənnay fargə rəan rə kəlmay ngwə, nətāldan yəhay a gə rə kída ngwə, nəcəno gəadan way. 38 Kídamaay ngə dəmu adan nau a midi hə kənəm wəlla a kede 'rə, naamudan ga yukul a tabəra ngwə, kídamaay yuu gabu adan nəji alli.

39 Kəynaw rə mohə fadaw ahən saha ngə bərbu au ayel fadaw anə ngwə, nəməngə an nəyel ja. 40 Dəgūay co, yelaw tabəra. Məni ngwə, BəniAdam co nəu gəagūay a saha ngə gəcalaw tapa ja. »

Kídama adal yu kídama adal ja

41 Ga Bitərus acegə Yisa ga : « Lūgu Dəmu, niyari hə gala yuu, gəcegə dənay muh wəlla gəcegə migəw ngaco ? » 42 Aidə 'rə, Dəmu adan Yisa acenə ga : « Wəni wākil jərəma angala ? Yuu wākil ngə dəmu anə nətāl yimay an kídama anəay ngaco. Ga hartə hə həmnī kəmbu naga ngwə, nəunə nduco ndəba rəan. 43 Kídama, ngə dəmu anə nakwohi nau ngwə, nəamunə rə aan kída rə kalkal, kídama yuu gabu an nəji alli. 44 Həmaynaw rə kəlmay, wucegūay rə : Dəmu anə nətāl ləman anə ngaco yimay an. 45 Gərə naji rægə kídama yuu nəcegə a gabu an rə : « Dəmu ngaw nəu rə kawi ja » ga ahəla kídamaay, miyey yu ngəram go, ahəm kəmbu ngə dəmu anə go, nəhii mbal rægə nəji sakəran go, 46 kídama yuu, dəmu anə nəu a yəm ngə dān ahən ja, saha ngə acal tapa ja rugo nau ngwə, nətakiyunə rə ngəla ngwə, yətālnə bohū rə migəw ahiay.

47 Kídama ngə ahən dî ngə dəmu anə acəlbû gəan, gərə nayel tabəra hə kída go ja, naan dî ngə dəmu anə acəlbû go ja ngwə, yəhəlanə rə kurbe rə jəw. 48 Gərə kídama ngə ahən dî ngə dəmu anə acəlbû gəan ja rugo naan dî âbi ngwə, yəhəlanə rə jəw ja. Lûgu ngə yaunə dî dâbu, yəcəlbû gəan dî dâbu. Lûgu ngə yatâl yimay an dî dâbu, yəcəlbû gəan dî dâbu rəy. »

Migəw yəfiyanəhi hərə Yisa ro

49 Ga Yisa ace : « Wajûgu âw ngə waaru dunia, ga wucəlbû halla muh ahən. 50 Gərə dole ro wuamu awal ngə nakəmay rə ngu. Ga kamən ngə awal yuu akəmay ro, wujân a ngun də kâgər kwota.

51 Gəcə kâgunaw wau rəgə wuaru gəagûay kəlafəa a dunia à? A, a, wucegûay rə wau rəgə wutâl a fargə rə migəw kaləngwi. 52 Wute jûgunî a gə rə cāndu rugo wualnî bohu yuu, migəw hingi yukul a fadaw kəte ngwə, yəfiyanəhi ngwə, migəw kâkənə go yəji kəte, migəw kihi go yəji kəte. 53 Yəfiyanəhi ngwə, abhə yu wuli go yəno mādəgay, yi yu dəgəram go yəno mādəgay, ngərəm yu âmi rəadə go yəno mādəgay. »

Kəynî dî ngə aanhi a dunia

54 Ga Yisa acegə jama rəy ga : « Aji ngə gəamunaw rə bəla natay mbərha a fəde ngwə, gəcenaw ‹dəlagə akəra au ngwə, dəlagə nəu rə kâni. 55 Kuren, aji ngə âhi nala a ânəm* ngwə, gəcenaw ‹bəla akəra aji jûgudo› ngwə, nəji rə kâni. 56 Dəgûay migəw ngədarmaay gəcakiyunaw dî ngə aan

*12.55 A Israyel dəlagə go nətâl a fəde, jûgudo go nəu a ânəm.

wakadə a hame yu lu. Gəre dī ngə kəne aan wakadə a baha agūay, gəcakiyunaw ja rə kihimi ?

Annaw folo rə bala haria !

57 Məndo ro ngə dī ngə gaanaw ngwə njugu, dəgūay muh gəkəynənaw ja ? 58 Na yu lūgu mənnama agū gualaw haria ngwə, gəan âpi gudo an anə folo a dibel. Məni ngwə, kəri nəârigū baha haria ngwə, hariama nətālgū yimay hə hākər ngwə, hākər nətālgū dangay. 59 Wucegū rə : Kamən ngə gəbahagə guru ngə natāgəagū rəgə tanga kəte gudo akiel ja ro, gəta gəcar ja. »

Annī təbtə wəlla matəni

13 1 Ga aji yuu 'rə muh, migəw ci yau gə Yisa ga yacənə habar hə migəw hə Jalil ngə fartama Bilatus nahəladan gə aro saha ngə yəhəlanəy Kəmani kī. Ga kī adan yu kī hə ləman nalānnəhi mādəgay. 2 Aidə ga Yisa acedan ga : « Dəgūay gəce kəgunaw migəw yuu, dədan hū adan bigəa gə migəw hə Jalil ngəde, ga yuu ro à yamatə rə aidə ? 3 Wucegūaynaw rə dī yuu kāni ja. Gəre dəgūay gaannaw təbtə ja ngwə, dəgūay ngaco gəmatənaw rə ai dədan muh.

4 Wəlla migəw həkan yu foke ngə fadaw kəpi hə Silowan naway a gəadan ga nahəladan, gəce kəgunaw dədan dələm gə migəw ngəde hə bəni hə Kudus à ? 5 Wucegūaynaw rə dī yuu kāni ja. Gəre gaannaw təbtə ja ngwə, dəgūay ngaco gəmatənaw rə ai dədan muh. »

Wanay ngə nətāl wuli ja

6 Ga Yisa nakiedan niyari hə gala yuu : « Lūgu ci acal wanay kəte ngə nətāl wuli a ngun də cuwi anə. Ga lūgu yuu

naal acəlbû welə wanay 'rə, wanay yuu acal wuli ja. ⁷ Aidə ga acegə kîdama anə hə cuwi ga : «Cându yiman kâkənə ngə wəu wucəlbû wufəju gə wanay yuu wuli, gərə acal wuli ja. Wute wanay yuu fəju gəkoh ! Məndo ro ngə ajân rəgə ahəkallu ngu yuu fû ngəra ?» ⁸ Ga kîdama ace : «Lûgu dəmu, məngə an ajân yiman kəte rəy re rəgə wula day rəan rəgə wukahal njəlaw. ⁹ Bali ngwə, naji rəgə natâl wuli ngwə, ngəla. Natâl ja ngwə, fəju gəkoh.»»

Yisa akərə ngərəm dondi

¹⁰ Aji həbədəa kəte ga Yisa akienə migəw mənna hə Kəmani a ngun də fadaw hə mâduwa yəhudi ci. ¹¹ Aji yuu 'rə, ngərəm kəte ngə cându yiman həkan yu fokə ngə hadan naan rəadə dondi co dukul a lay. Dakəbayhi ga dəga dəfəfehî rugo dəjân a maynî ja rə ngəndə. ¹² Ga Yisa naamudə 'rə, nafedə dau gəan, ga acedə ga : «Ngərəm, kəndondi nacar a hù agəm ga gata ku rəagəm.» ¹³ Ga natəgə adə yimay, ga a ngu muh, dəfəfehî ga damay rə kalkal, ga dakukorə Kəmani.

¹⁴ Ga hərə aji həbədəa gərə Yisa nakərə lûgu ro ngə, lûgu dəmu hə fadaw hə mâduwa nano ga acegə jama ngə yacəbagaluhi ga : «Ngun rə magə kəte, cəy hərəkə ngə məannaw a lay kîda. Aidə ga, cəy yuu muh ngə aunaw rəgə yəkərə agûay. Aji həbədəa ngə lûgu aan a lay kîda ja.»

¹⁵ Ga Dəmu adan Yisa acenə ga : «Dəgûay migəw ngədarmaay ! Dəgûay ngaco, aji həbədəa ngwə, ha agûay yu kuro agûay gəfelu gəâri gəudannaw amay ja à ? ¹⁶ Ngərəm yuu de dūr hə Ndâbi Brahim, ga Iblis nafənnaydə rə cându yiman həkan yu fokə. Gərə de, həbədə ngwə, yəfeludə ja à ?» ¹⁷ Ga nacegə dî yuu 'rə, kələdu həanay ngaco naji adan

nungua, gære jama ngaco yaamu dî ajaboa ngəlaay ngə naan 'rə, gabu adan naji alli.

Kərmay hə Kəmani dān ai mənī ?

18 Kuren Yisa ace : « Kərmay hə Kəmani dān ai mənī ? Wuga wukəmdāgə an mənī ? 19 Ai himo ngəna gə fiyow, gære lūgu ci najūgu naliha a cuwi anə, ga nahəyu naji wanay dəmu, ga kado yau yafəndāgə fən adan a gə rə həlando həan. » 20 Kuren ace : « Kərmay hə Kəmani wukəmdāgə an mənī ? 21 Ai tawara ngə ngərəm dajūgu dalānnə dān yu āmbi hə falafa njaka kākənə ga nafəgən naji dəmu tərəm. »

Gay fadaw jəgə

22 Wute Yisa nane aal gə bərnī hə Kudus 'rə, nəyel bərnī yu fu ngəde ngəde ngə akul a fargə ngwə, nəkienə a lay migəw mənna hə Kəmani. 23 Ga lūgu ci nacigə an mənna ga ace : « Lūgu Dəmu, migəw mində ci muh à Kəmani nəaludan ? » Ga Yisa acedan ga : 24 « Tālaw dono rəgə gəyelaw a gay fadaw jəgə hə kərmay hə Kəmani. Mənī ngwə, wucegūay rə migəw dābu yətəgam yelnī gære yəga yəyel ja.

25 Aji ngə mohə fadaw nama nacagəri gay fadaw rəgə dəgūay gukulaw a waray ngwə, gəjorənaw gay fadaw ngwə, gəcənənaw ga : «Lūgu Dəmu, cəjunəy gay fadaw» ngwə, nəcegūay ga : «Dəgūay wuhən ngərə gəunaw a lay ja». 26 Aidə ga, gəcənənaw ga : «Mahəmnaw go mahiinaw go rə kəte. Gakienə migəw mənna hə Kəmani a gə rə fele dəmu hə fu nanay go.» 27 Gære nəcegūay ga : «Dəgūay wuhən ngərə gəunaw a lay ja. Dəgūay ngə gəannaw dî ābi ngaco, wualaw cobay rəaw.»

28 Aji ngə gaamunaw Brahim yu Yisaka yu Yakub yu ndâbiay ngaco a ngun də kərmay hə Kəmani, gəre dægûay yatəkâlîgûay a waray ngwə, gəannaw boro go gəkəlamnaw kurgu go. 29 Aji yuu ngwə, migəw yəu a di yu fəde yu ânəm yu yâlla ngwə, yəjay yəhəm kəmbu rə kəte a ngun də kərmay hə Kəmani. 30 Aidə ga, migəw ci ngə kəne kay rə migəw, kərie yəji baha migəw. Migəw ci ngə kəne baha migəw, kərie yəji kay rə migəw. »

Yisa yu Kudus

31 Ga hartə yuu 'rə muh, migəw Parisiay ci yau gə Yisa ga yəcenə ga : « Ma gəlaha a həndu. Ajiya Herodos acəlbû ahəlagû gə aro ga. » 32 Ga Yisa acedan ga : « Wual gəcegənw lûgu angal angala rə ai neri yuu rə : « Cându yu həba co, wugiya hadanay go wukərə migəw dondiay go. Mbərgə ngwə, kida ngaw nəmay. » 33 Gəre cându yu həba yu mbərgə co, wulû habər ngaw. Məni ngwə, ndâbiay yəmatə a waray rə bərnî hə Kudus ja.

34 Maay Kudus ! Maay Kudus ! Dægûay ngə ndâbiay go gəhəladannaw gə aro, migəw ngə Kəmani nahəganu rəagûay go gəhəladannaw gə aro rə kaw. Saha bico wucəlbû wucəbagalu welə agûay rə ai ngə kugwi dəcəbagalu welə adə a day rə fefeto adə. Gəre dægûay gayakunaw ja. 35 Ngəla, wute Kəmani akərə aanində bərnî agûay. Ga wucegûay rə : Kamən ngə gəcegənw rə « Ala Kəmani aan bərgadə lûgu ngə Kəmani Dəmu ahəganunə », gəamuninaw rəy ja. »

Yisa akərə lûgu dondi a aji həbədə

14 1 Aji həbədə ci 'rə, Yisa naal fadaw ngə lûgu dəmu kəte hə Parisiay rəgə yəhəm kəmbu rə kəte 'rə, migəw

yataynəy angal ga yəamunə. ❷ Ga lûgu dondi ngə hù həan naāti ci namay a baha an 'rə, ❸ Yisa nacigə malləmay hə ganun yəhudi yu Parisiay ga ace : « Aji həbədəa ngwə, kərənî migəw, ganun ace ngəla wəlla âbi ? » ❹ Gərə dədan yangwoy ja. Aidə ga Yisa naci h lûgu yuu ga nakərə an, ga acenə ga « wual ». ❺ Ga Yisa acedan ga : « Aji həbədəa ngwə, wuli agûay wəlla ha agûay nawul bəram ngwə, gəlawnaw a lay rə kawi ja à ? » ❻ Gərə yaga yafəllay gəan dî ja.

Gala ngə Yisa aan lûgu həto

❼ Ga Yisa naamunə rə həto yau 'rə, yəcakiyu ngu ben ngəla həan ngə yəjay a lay 'rə, nakiedan niyari hə gala yuu : ❽ « Aji ngə lûgu ci nafegû gə âsuma hə larsa ngwə, ngə gəjay a ngərə lûgu dəmu ja. Məni ngwə, wanəge nafegə lûgu darajaa gəagû gudo, gəhən ja. ❾ Yuu ngwə, lûgu ngə nafegə dəgûay kihi co, nəu gəagû ngwə nəcegû rə : « Ngərə agû, wəunə lûgu yuu ngwə, dole həagû ro, gəma gual gəjay a kâdugu ngwə, nəji agû nungua. ❿ Gərə aji ngə yafegû ngwə, wual gəjay a kâdugu. Aidə ngwə, lûgu ngə nafegû nəu gəagû ngwə, nəcegû rə : « Haba aw, kau gəjay a bohu. » Aidə ngwə, gəta daraja a baha həto ngədə ngaco. ❶Ⓜ Məni ngwə, wəni gudo acəlbû aji kəri rə migəw ngwə, Kəmani nətaynə day, gərə lûgu ngə naji tâni ngwə, Kəmani nəcunə kəri. »

Fegənwaw ngərinay yəu ləmar agûay !

❶Ⓜ Kuren, Yisa acegə lûgu ngə nafenə rə : « Yəm hə ngəmuri wəlla yəm ngə gəan ləmar ngwə, ngə gəfegə habi həagû wəlla ciri agû wəlla migəw agû wəlla mâhi agû bərbaay ja. Gafegə migəw yuu ngwə, dədan co yəan ləmar adan ngwə, yəfegû ngwə, yəbahagə nəngəla ngə gaan adan. ❶Ⓜ Gərə aji ngə

gəan ləmar agû ngwə, fegə migəw ngərinay yu ngurtigiay yu dunguay yu kəmbûay. 14 Aidə ngwə, gabu agû nəji alli. Məni ngwə, dədan yəga yəbahagə nəngəla agû ja. Gərə yəm ngə migəw jərea yəma a kərmə ngwə, Kəmani nəkwonə nəngəla agû. »

Niyari hə gala hə ləmar dəmu

15 Ga lûgu kəte ngə dān co nau ahəm kəmbu a fadaw ngə Parisi yuu nahəmay mənna yuu 'rə, acegə Yisa ga: «Lûgu ngə ahəm kəmbu a ngərə kərmay hə Kəmani ngwə, gabu an nəji alli.» 16 Ga Yisa acenə ga: «Lûgu ci aan ləmar dəmu, ga nafegə migəw dābu. 17 Ga saha həan naga 'rə, nahəganu kîdama anə rəgə acegə migəw ngə nafedan rə: «Kaunaw! Âpi co akul a tabəra ga.»

18 Gərə nduco nacegə kîdama dî ngə awagəan aunî ləmar yuu. Lûgu hə hərə ace: «Kəne halla muh watu cuwi, ga waal waamunə ja ngwə, nəji ja. Ga an ani ngabərtə.» 19 Lûgu ataw ace: «Watu təmmay həkan ngə wəan rə kîda. Halla muh, wual wəan adan jarabtə. Ga an ani ngabərtə.» 20 Lûgu kəte ngəde rəy ace: «Dāw halla muh wajûgu ngərəm, ga yuu ro ngə wuga wual ja.» 21 Ga kîdama nakwohi nau 'rə, nacegə dəmu anə dî ngə migəw yacenə. Aidə ga mohə fadaw nano, ga acegə kîdama anə ga: «Car rə kawî rəgə gual feleay yu ləyay rəgə gəcəlbû migəw ngərinay yu ngurtigiay yu kəmbûay yu dunguay, rəgə gəarudan.» 22 Ga kîdama naal nakwohi 'rə, ace: «Lûgu dəmu, dî ngə gaceni waan, gərə kəgu co ngu hə jaynî a lay akul.» 23 Aidə ga lûgu dəmu acegə kîdama anə ga: «Wute wual dibel go cuwi go rəgə gətāl migəw ngə gaamudan yəu yəlān fadaw ngaw. 24 Wucegû rə migəw ngə wanə wafedan, kəte həadan gudo nətām kəmbu ngaw ja.» »

Hal hæ jinî hogëra

25 Yisa alû habër 'rə, jama kada yəkiegə an. Ga nafəllayhi naamudan 'rə, ace : 26 « Lûgu ngə au gəani gəre dâw wuligəan gə abhə anə yu yay anə yu ngərəm anə yu weləan yu ciri anə yu ku rəan gudo ja ngwə, nəga nəji hogëra ngaw ja. 27 Kuren, lûgu ngə naanində aro an nəy dâw go ja, akiegə ani go ja ngwə, nəga nəji hogëra ngaw ja.

28 Məni ngwə, kəte hæagûay akëra agun fadaw dəmu ngwə, kamən ngə agun ro, nəjay nəan kum nəamunə rə nda acal guru ngə nəga nəgun fadaw anə nəgaw à ? 29 Məni ngwə, natay fərtə hæ fadaw, gəre naga nagun fadaw nagaw ja ngwə, migəw ngə yaamunə ngaco yəan anə həri. 30 Yəce : « Lûgu yuu nacul gunnî fadaw, gəre aga agaw ja ! »

31 Kuren, May hæ lartə ci ayel tabëra rəgə dān yu May hæ lartə ngədə yəan kərigə ngwə, kamən ngə aal ro, nəjay nəan kum, nəamunə rə nda hākər anəy dəbu həkən yəgalgay yəmay a baha hākər dəbu hagə ngə May ataw à ? 32 Naji rəgə yəgalgay ja ngwə, kamən ngə May ataw au hægwi ro, May tani həan nəhəganu wājiri anəy ngwə, yəan hal hæ annî folo.

33 Aidə ga wute, lûgu agûay ngə naāju dî anə ngaco ja ngwə, nəga nəji hogëra ngaw ja. 34 Manda dān dî ngəla. Gəre aji ngə hi həan nacar ngwə, nəta hi rəy rə kihimi ? 35 Manda yuu nəan fəydeanəy lu go ja, njəlaw go ja. Migəw yətəkāli muh. Taynaw angal rəgə gəhəmayninaw ! »

Dimi ngə nawiyâw gəre yaamunə

15 1 Wute, migəw ngə yəcəbagalu lambo yu migəw hù adan bigəa yau kəla hæ Yisa rəgə yəhəmay mənna anə.

2 Ga Parisiay yu malləmay hæ ganun yano ga yəce : « Lûgu

yuu, migəw hù adan bigəa nələndan, kəmbu go yəhəm rə kəte. »

3 Aidə ga nakiedan niyari hə gala yuu : 4 « Ai lūgu kəte həagūay acal dimi ʔru, ga dimi kəte nawiyāw ngwə, nəʔju dimi həkan həligār yu həligār a bəri ngwə, nual nəcəlbū nəcəlbū dān ngə nawiyāw ja ʔ rugo nəamunə ? 5 Naji rəgə naamunə ngwə, nəjūgu a gə rə nguru rəan rə gabu an allı rə jəw ngwə, 6 nəkwohi fu nanə ngwə, nəfegə habi anəay yu māhi anəay ngwə, nəcedan ga : « Dəgūay co, anrənaw gabu agūay allı a gəani ; waamu dimi ngaw ngə nawiyāw ga. » 7 Wute həmaynaw rə ngəla, Kəmani yu məlāygaay ngə yukul a hame, lūgu hù an bigəa kəte naan təbtə ngwə, kəmə rə adan dābu gə migəw jərəmaay həkan həligār yu həligār ngə annı təbtə akul a gə ku rəadan rəy ja. »

Tama ngə nawiyāw gərə yaamunə

8 Ga Yisa ace : « Kuren, ai ngərəm kəte dəcal tama hə libilla həkan, ga kəte həan nawiyāw. Ga dəfa lamba ngwə, dəhərebu fadaw ngwə, dəcəlbū dəcəlbū ja ʔ rugo dəamunə ? 9 Aji ngə daamunə ngwə, dəfegə haba rəadəay yu māhi rəadəay ngwə, dəce : « Anrənaw gabu agūay allı a gəani ! Waamu tama ngaw ngə nawiyāw ga. » 10 Aidə ga həmaynaw rə ngəla : aji ngə lūgu hù an bigəa kəte loy naan təbtə ngwə, məlāygaay ngə Kəmani, gabu adan nəji allı. »

Wuli ngə nawiyāw gərə yaamunə

11 Kuren Yisa ace : « Lūgu ci acal welə an kihi. 12 Ga dān ngəna həan acegə abhə anə ga : « Abhə, warada ndəba rəaw həan wəuni. » Aidə ga ləman anə, nəfiyanə gə welə an kihi co. 13 Ga cəy mində ci 'rə, wuli həan ngəna nawəy ləman

anə ngaco ga najûgu guru ga naal lartə cobay. Mia ga guru anə yuu nawaca rə ngəra fû. ¹⁴ Ga aji ngə guru anə ngaco namay 'rə, kəna donoa nayel lartə yuu ga dân go dî hæ həmnî gudo acal rəy ja. ¹⁵ Ga naal gə lûgu kəte a ngun də lartə yuu, ga nacəlbû gəan kîda. Ga lûgu yuu nahəganunə bəri anə rəgə ahəbi a lay ngādu. ¹⁶ Dân acəlbû alāndə ngun dəan kəmbu ngə ngādu nəhəm, gəre lûgu ngə naunə a ja. ¹⁷ Ga nalān kəndəge ngə akul gə 'rə, ace: «Kîdamaay ngə abhə ngaw ngaco yəta kəmbu ngə yəhəm ngwə, nəkiel gəadan, gəre dāw, kəna ahəlani a həndu. ¹⁸ Ga wute wuma wual gə abhə ngaw rəgə wucenə rə: Abhə, dāw waan dî âbi a baha na yu Kəmani co. ¹⁹ Ga bəlindo, wuga wucegə rə dāw wuli agû ja. Gəre wəuni amari rəgə wəangûy kîda rə ai kîdama agûay ngəde.» ²⁰ Aidə ga nama aal gə abhə anə gālu. Ga akul a cobay gəre abhə anə aamunə, ga gabu an nahəkalluhi, ga nahəgudə natəgaynə ga nacihnə a bogə. ²¹ Ga wuhi an acenə ga: «Abhə, dāw waan dî âbi a baha na yu Kəmani co. Bəlindo wuga wucegə rə dāw wuli agû rəy ja.» ²² Gəre abhə anə acegə kîdama anəy ga: «Wualaw rə kawî rəgə gəarunaw luku ben aci həan rəgə gətālnəw. Tālaw lulu anə libilla go, tālaw cù rəan kəbal go. ²³ Arunaw wuli hæ ha abbi rəgə gəfigə annaw wuy rəgə məannaw ləmar. ²⁴ Wuhi aw yuu, wanə ai lûgu ngə namatə muh, gəre kəne nakwohi nau, wanə nawiyāw, gəre kəne waamunə.» Aidə ga gabu adan najî alli ga yacul annî ləmar.

²⁵ Saha yuu 'rə, wuhi an dəmu akul a cuwi. Ga nau həgwi rə fadaw 'rə, ahəmay gangaay yu algidaay yu migəw ngə yəwaca bike. ²⁶ Aidə ga nafegə kîdama kəte, ga nacigəan dî ngə naanhi wakadə 'rə, ²⁷ acenə ga: «Kəti agû ngə nau, ga abhə agû naciwuli hæ ha abbi, nafigəan wuy. Nakwohi nau

gəan rə labia ley ga yuu ro.› 28 Ga wuhi an dəmu nakūli, ga naani a yelnî fadaw. Aidə ga abhə anə nacar gəan, ga naan anə ngodo rəgə ayel. 29 Gəre acegə abhə anə ga : ‹Həmayni ! Cāndu yiman dābu yuu 'rə ngaco, dāw wəangūəy kīda rə ai ma agū. Ngəlle wacūlu gəagū gudo go ja. Gəre ngəlle wuli hə kani gudo gauni, rugo dāw yu habi həaw yaan rə ləmar anay ja. 30 Gəre wuhi agū ngə naal nawiyāwrə ləman agū a ngərə kogwayay, nakwohi nau 'rə, gafigənəy wuli hə ha abbi !› 31 Ga abhə anə ace : ‹Wuhi aw, na, saha bico gukul a gəani, ga dī ngə wucal ngaco agū. 32 Gəre məcəlbū məwacanaw rəgə məan rənaw gabu amū alli hərə kəti agū wanə ai lūgu ngə namatə gəre kəne nakwohi nau ga. Wanə nawiyāw, gəre kəne waamunə ga.›»

Wākil jərea ja

16 1 Yisa acegə hogərə anəay ga : « Saha ci 'rə, lūgu bərba ci acal wākil anə. Gəre migəw yəcənə ga wākil yuu awiyāwrə ləman anə. 2 Aidə ga nafenə ga nacigə an rə : ‹Dī ngə migəw yatāl hū agū, kāni à ? Kakadə ngə gətāgərə njirbi hə dī ngaw ngə ayel yu acar ngaco, tāl tabəra rəgə gəaru gəani wuamunə. Məni ngwə, na gəga gəjān rə wākil ngaw rəy ja.› 3 Ga wākil yuu acegə a gabu an rə : ‹Dəmu ngaw nalawni a kīda ngaw. Kəne wəan məni ? Bare, wucal dono həan ja. Annî ngodo, yuu go aci ja. 4 Yawa, wata fikər kəte ! Waan dī yuu ngwə, wucal kīda ja gudo, migəw yəlenni a fadaw adan.› 5 Aidə ga migəw ngə yəcəl hələm ngə dəmu anə ngaco, nafedan rə kəte kəte. Ga nacigə lūgu hə hərə rə : ‹Na, hələm ngə dəmu ngaw gəcal ndāgu ?› 6 Ga ace : ‹Wucal fələ bole āru 'rə, wākil acenə ga : ‹Yī kakadə agū hə hələm rə kawī rəgə gəjay gətāgə həkan hingi.› 7 Ga nacigə lūgu

ataw rə : «Na gəcal hələm ndâgu ?» 'rə, ace : «Wucal kəlgama bûgu âru» 'rə, acenə ga : «Yî kakadə agû hə hələm rəgə gətâgərə həkan fokə.» 8 Ga dəmu anə ace : «Wâkil kəlîkəlîma naan rə ngəla ja à ?» Ahən hal hə lawnî ku rəan ga yuu ro. Məni ngwə, migəw hə jaman yuu angal angalay a bohù rə migəw adan gə migəw hə nur*.

Hadə hə guru ngə nəlaw migəw a dibel

9 Kuren wucegûay rə : Gatanaw ləman hə dunia ngwə, an rənaw hal ngə gətanaw gə haba. Aidə ngwə, ləman agûay nawiyâw ngwə, yələngûay a dunia ngə nəbal rəy ja.

10 Lûgu ngə migəw yaan anə ammandə a dî ngəna, yəan anə ammandə a dî dâbu co. Lûgu ngə nəan kəlîkəli a dî ngəna, nəan kəlîkəli a dî dâbu co. 11 Aidə ga, ləman hə dunia yuu, gaga gacalaynaw rə ngəla ja ngwə, wəni nətâl yimay agûay dî hera a ngərə Kəmani ? 12 Kuren, gaga gahəlagənaw ləman ngə lûgu ngədə rə ngəla ja ngwə, wəni nəugûay dî ngə nəji agûay ?

13 Lûgu kəte nəga nəji kîdama ngə migəw kihi ja. Məni ngwə, dəmu anə kəte go nəji ayaan, ataw go nəji aligəan, wəlla dəmu anə kəte go, nəkiegə an, ataw go nəan anə rudə. Annəynî Kəmani kîda yu cəlbûnî guru, dibel adan kəte ja. »

Kərmay hə Kəmani yu ganun

14 Ga Parisiay, ngə guru aligəadan, yahəmay dî yuu ngaco 'rə, yəan Yisa həri. 15 Ga Yisa acedan ga : «Dəgûay, baha migəw ngwə, gəkəmunaw rə dəgûay jərəmaay, gərə Kəmani

*16.8 Migəw hə nur: migəw ngə yəkiegə Kəmani rə kalkal.

ahən dî hê gabu agûay. Dî ngə migəw yəamunə rə fəydəa, Kəmani naanində rə jəw. »

16 Kuren Yisa ace : « Kamən ngə Ndâbi Yahya au 'rə, migəw yahəmay mənna hê Tawre yu kakadə ngə ndâbiay ngə dində. Yahya nau 'rə, yəkienə migəw habar alli hê kərmay hê Kəmani, ga migəw ngaco yajûgu niya ga yəcəlbû yəyel.

17 Hame yu lu yəwiyâw gudo, ganun hê Tawre ahi ku rə kudi gudo nəwiyâw ja. 18 Hugway ngə naâju ngərəm anə ga najûgu ngərəm ngəde, dān naan kənjina. Kuren, hugway ngə najûgu ngərəm ngə hugway ngəde naâju, dān co naan kənjina. »

Lûgu bərba yu Lasara

19 Ga Yisa ace : « Saha ci 'rə, lûgu bərba ci akul ga saha bico nəyel kajimu aci go nguluday go. Yəm benco nəhəm kəmbu alliy ga akul rə alli hən. 20 Day rə dâhi hê fadaw ngə lûgu bərba yuu, lûgu ngərin ci ngə yəcənə ga Lasara nahənay akul a lay. Lasara, hù an ngaco tūnua. 21 Wanə ata ahəm kəmbu ngə lûgu bərba ngə nəway a gə rə tabəl anə ngwə, aligəan rə jəw, gərə nətə ja. Ga kəliay muh yəu yəneyu tūnu anə.

22 Ga yəraw kətə 'rə, lûgu ngərin namatə, ga məlâygaay yajûgunə ga yaârinə kəla hê Ndâbi Brahim. Lûgu bərba dān co namatə, ga yafanə. 23 Lûgu bərba aamu asabu a lâyro, ga nacu ku rəan 'rə, naamu Brahim a cobay, ga Lasara akul a kəla hən. 24 Ga nafenə ga acenə ga : « Abhə Brahim, an ani njimâltə ! Həganu Lasara rəgə nətâl ku rə lulu an amay rəgə nətulu rə təlām rəaw. Wuhəmay awal rə âbi a ngun də âw yuu ga. » 25 Ga Brahim acenə ga : « Wuli, lānnə rə na gahəmay alli dābu a dunia, ga Lasara nahəmay awal. Gərə kəne dān a həndu gabu an najay. Na go gəjān rə awal gəagû. 26 Kuren,

Kəmani natay wuləm kâpi rə jəw a fargə rəamû. Aidə ga migəw ngə yəcalbû yəkallo a həndu rəgə yual gəagûay da go, yəgalgay ja. Migəw ngə yəcalbû yəkallo a da rəgə yəu gəanay həndu go, yəgalgay ja.»

27 Ga lûgu bərba acenə ga : «Aidə ngwə, Abhə Brahim, wəan agû ngodo rəgə gəhəganu Lasara fadaw ngə abhə ngaw. 28 Wucal ciri ngaway hingi, ga tâl Lasara aal aan adan gala rəgə dədan co ngə yəu ngərə yəan adan asabu ja.» 29 Ga Brahim acenə ga : «Dədan yəcal kakadə ngə Musa yu ndâbiay ngəde, ga ngə yəhəmaydan rə ngəla.» 30 Ga ace : «A, a, Abhə Brahim, yuu yəhəmay ja, gərə lûgu nama a lâyro rəgə naal gəadan ngwə, yəan təbtə.» 31 Ga Brahim acenə ga : «Yəhəmay Musa yu ndâbiay ngəde ja ngwə, lûgu ngə namatə rugo naji aroa gudo, yî rə kâni ja.»»

Bigə yu ngabərtə

17 1 Yisa acegə hogəra anəay ga : «Dî ngə nətâl lûgu nəan dî bigəa nəga nəkəgəanhi ja, gərə lûgu ngə natâl lûgu naan dî bigəa ngwə, masiba nətane. 2 Wanə, lûgu aidə, yafəndâgə wuy an kaw dəmu rəgə yakolnə kulu ngwə, dān ngə ngəlgo gə atâl lûgu kəte aan dî bigəa a ngun də migəw tâniay ngə yakiegəani. 3 Aidə ga taynaw angal ! Ciri agû naan dî bigəa ngwə, an anə hadə rəgə nataba hal həan ngwə, gəan anə ngabərtə. 4 Ngun rə cəy kəte, naan agû dî âbi gay təlor gudo, nakwohi nau gəagû rəgə nace : «Waan dî âbi gərə wutaba hal aw» ngwə, an anə ngabərtə.»

5 Ga rasulay yəcegə Dəmu adan Yisa ga : «An rə iman anay dəmu.» 6 Ga Dəmu adan Yisa acedan ga : «Wanə gəcalaw iman ngəna həan rə ai himo ben ngəna həan gudo, gacegənanaw

wanay dæmu yuu rə : «Lawhi a lu yuu rægə gual gəlâgəhi a ngun də kulu» gudo, nəan dî ngə gacenəw.

Kîdama ngə nəan kîda anə

7 Ai lûgu agûay ci acal kîdama ngə nəkəhonəy cuwi anə wəlla nəhəbinəy dimi anə ngwə, aji ngə kîdama yuu nau a cuwi ngwə, nəcenə rə «Kau gəjay rægə gəhəm way» à ?

8 A, a, nəcenə rə : «Təkawniəy kəmbu rægə gətəba kajimu agû rægə gəanniəy kîda kamən ngə wuhəm yu wuhii ngaco.

Rugo wagaw ngwə, na go gəhəm go gəhii go.» 9 Ga aji ngə kîdama anə naan dî ngə nacenə ngwə, nəan anə hərəmodə à ?

10 Dəgûay co, gaannaw dî ngə Kəmani nacegûay ngaco ngwə, gəcegəw rə : «Dənay kîdamaay agû tâniay. Yaan kîda anay hə annî muh.»»

Yisa akərə miyey həkan ngə gupa nacih

11 Wute Yisa aal gə bərnî hə Kudus 'rə, nalû a kaləngwi hə jarara hə Samaria yu Jalil. 12 Ga ayel fu ci 'rə, miyey həkan ngə yəcal kajuwa hə gupa yau gəan, ga yamay a cobay rəan ngəna ci.

13 Ga yafenə rə kogə rəadan jamma, ga yəce : «Yisa, malləm, an anay njiməltə.» 14 Ga naamudan 'rə, acedan ga : «Wualaw rægə gəkəmuhinaw a gə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî, rə ai ngə ganun amû nacegə.»

Ga yual gəlu 'rə, yaji tahir. 15 Ga kəte həadan naamunə rə nakə 'rə, nakwohi au gəlu 'rə, akukorə Kəmani rə kogə rəan jamma.

16 Ga nakəbayhi natəgərə baha an lu a baha Yisa ga naan anə hərəmodə. Lûgu yuu, dān njili Samaria*.

17 Ga Yisa ace : «Dədan həkan ngaco yaji kaliyaw ja à ? Nda dədan həligâr

*17.16 Samaria: Amu rubû hə Luka 10.33.

ngæde ? 18 Lûgu ngæ akwohi aan Kəmani hərmodə akul ja, bala lûgu hæ lartə ngæde yuu ro. » 19 Ga acegə lûgu njili Samaria yuu ga : « Iman hæ gabu agû nakərə agû. Ga ma gual. »

Auni hæ kərmay hæ Kəmani

20 Yəm ci 'rə, Parisiay yacigə Yisa rə : « Todi kərmay hæ Kəmani au ? » Aidə ga Yisa acedan ga : « Kərmay hæ Kəmani nəu rə fede rə ngə gəamunənaw ja. 21 Gəga gəcegə rə « Ngo, akul a händu » go ja, « Togo akul a tədəw » go ja. Məni ngwə, kərmay hæ Kəmani akul a ngun də gabu agû. »

22 Ga acegə hogəra anəay ga : « Hartə ci nəu rə ngə gəcəlbū gəamunaw dāw BəniAdam cəy kəte muh, gərə gəta gəamuninaw ja. 23 Migəw ci yəcegūay rə « Togo, akul a tədəw » wəlla « Ngo, akul a händu », gərə ngə gualaw go ja, gəkiegə adannaw go ja. 24 Hame aməlāji rəgə nacinjilāgə ngwə, dunia ngaco nəji bul, jūgunī a gə ku kəte rugo wualnī gə ku ataw ngaco. Aidə ga, dāw BəniAdam wukwohi wəu ngwə, wəu rə aidə muh. Migəw ngaco yəamunə. 25 Gərə kamən ngə dī yuu aan wakadə ro, dole həaw ro, wuamu jow dābu go, migəw hæ jaman yuu go yəanində ani.

26 Yəm ngə dāw, BəniAdam, wukwohi wəu ngwə, hal hæ migəw nəji ai ngə jaman hæ Ndābi Nuh. 27 Migəw yəhəm go yəhii go yəan larsa adan go rugo təgərənī hartə ngə Nuh nayel magəra anə dəmu. Ga ngijibu nama, ga migəw ngə yayel magəra ja yamatə kurit. 28 Aidə ga kuren, jaman ngə Lut, wuhi ciri ngə Brahim 'rə co migəw yəhəm go yəhii go yətu go yəwəy go yəkəho cuwi go yəgun fadaw go. 29 Gərə aji ngə Lut nacar a Sadum 'rə, Kəmani natāl āw yu kaw hæ āw naway a hame rə ai dəlagə. Ga maay Sadum yamatə kurit. 30 Aidə ga

saha ngə dâw, BəniAdam, wukəmuhi rəy ngwə, migəw dābu yəjān a tabəra ja.

31 Yəm yuu ngwə, lūgu ngə akul a kəri rə fadaw ngwə, ngə ayel acəbagalu kullay anə ja. Aidə muh ga lūgu ngə akul a cuwi ngwə, ngə akwohi fadaw ja. 32 Lānnaw ngərəm ngə Lut ngə daji ahi a gə Kəmani ga dafəllayhi daamu kādugu 'rə, damatə. 33 Lūgu ngə acəlbū dī hə dunianəy ku rəan muh ngwə nəwiyāw, gərə lūgu ngə naanində dī hə dunia rəgə nakiegəani ngwə Kəmani nəalunə. 34 Wucegūay rə : yəm yuu ngwə, kənəm rəgə migəw kihi yəhunay a gə rə dige kətə ngwə, Kəmani nəjūgu kətə ngwə nəāju kətə. 35 Ngəram kihi yəhagə kəmbu rə kətə ngwə, Kəmani nəjūgu kətə ngwə nəāju kətə. 36 Məhay kihi yəkəho cuwi rə kətə ngwə, Kəmani nəjūgu kətə ngwə nəāju kətə. »

37 Ga hogəra anəy yacigə an : « Lūgu Dəmu, dī yuu nəan wakadə a hī ? » Ga Yisa nacedan mənna ngun dəan mənna yuu : « Ngərə kogəay yacəbagaluhi a lay, gəhənnaw rə kākə akul al. »

Ngərəm kamba yu hariama

18 1 Ga Yisa nakiedan niyari hə gala yuu rəgə akəmu adan rə saha bico yəan mādūwa rəgə yəkuragə yəāju ja ngwə, ngəla. 2 Acedan ga : « Wanə, a bərnī kətə hariama ci akul ga nətəgə Kəmani go daraja ja, aamu migəw go rə dī ja. 3 Ngun rə bərnī yuu ngərəm kamba ci dukul al. Ga dəu dəan anə ngodo juru ngwə, dəcə : « Dāw yu mənnama ngaw, yau haria ngwə, fəju haria anay. » 4 Ga naani juru, gərə kādugumi 'rə, nalānnə ga ace : « Wutəgə Kəmani go daraja ja, wuamu migəw rə dī ja gudo, 5 wufəju haria adə. Aidə

ja ngwə, ngərəm kamba yuu dəu dəkənjuni dəkənjuni juru, dətəlɲi ngənəbu rə jəw ! »

6 Ga Dəmu adan Yisa ace : « Həmaynaw dī ngə hariama kəlɲkəlɲima nacegə ! 7 Migəw ngə Kəmani nacakiyu rə migəw anə, dədan ngə yəan Kəmani ngodo a ngun də mādūwa adan yəraw yu kənəm co, Kəmani nəjigadan a haria ja à ? Nəangə adan yəfəgə kəngal à ? 8 Wucegūay rə Kəmani nəjigadan a haria rə kawɲ. Gərə dāw, BəniAdam, wakwohi wau ngwə, wuta migəw ngə kəgu co yəan ani jərədə à ? »

Lūgu Parisi yu lūgu ngə nəcəbagalu lambo

9 Ga kuren Yisa naka niyari hə gala nəy migəw ngə yajūgu a gə rə ku rə dədan jərəmaay, ga yəan migəw ngəde rudə. Acedan ga : 10 « Məhay kihi yaal yəan mādūwa a fadaw hə Kəmani. Kəte həan go Parisi, kəte həan go lūgu ngə nəcəbagalu lambo. 11 Ga lūgu Parisi namay a maynī ga aan mādūwa ga nəcegə a gabu an rə : « Ya Kəmani, wəan agū hərmodə hərə dāw ai migəw ngəde ngə dədan bərbuay go kəlɲkəlɲmaay go kənjinamaay go ja, wəlla ai lūgu ngə nəcəbagalu lambo yuu go ja. 12 Dāw, magə benco, wujūgu asiem gay kihi. Dī ngə wata ngaco, wutay rə gay həkan ngwə, kəte həan wəugū. 13 Gərə lūgu ngə nəcəbagalu lambo namay a cobay, ga aga aamu kəri rə ai ngə migəw ngəde yəan ja. Hərə gabu an cay ro nafa bogə həan. Ga ace : « Ya Kəmani, dāw lūgu bigəa, ga an ani njiməltə. » 14 Ga Yisa ace : Wucegūay rə migəw kihi yuu, lūgu ngə nəcəbagalu lambo ngə nakwohi fadaw anə 'rə, Kəmani naamunə rə lūgu jərəma, ngə ja à lūgu Parisi ja. Məni ngwə, ndu gudo lūgu ngə nacuhi kəri ngwə, Kəmani nətaynə day, gərə lūgu ngə najay day ngwə, Kəmani nəcunə kəri. »

Yisa atâl hù hæ tilâmay bërga

15 Migəw yəaru gə Yisa yəngənaay tilâmay co rəgə atəmagə adan rəgə yəta makaba. Ga hogəra anəay yaamu dî yuu 'rə, yakahagəadan kua ga yafəllaydan. 16 Gərə Yisa natâldan yaaru yəngənaay tilâmay hægwi rəan ga ace : « Məngənaw yəngənaay ngənaay rəgə yəu gəani. Gəwagə adannaw ja. Kərmay hæ Kəmani akulnəy migəw ai dədan yuu muh ngə yəan jərədə Kəmani rə kawî. 17 Wucegūay rəgə wucegūay a gə rə rəy : lūgu ngə nayaku kərmay hæ Kəmani rə ai yəngənaay ngənaay yuu yayaku ja ngwə, dān nəyel ngun də kərmay hæ Kəmani ja rə ngəndə. »

Lūgu bərba

18 Lūgu dəmu ci nacigə Yisa ga ace : « Malləm ngəla, wəan mənî rugo wamatə ngwə, wuta wujān a dunia ngə nəbal rəy ja ? » 19 Ga Yisa acenə ga : « Məndo ro ngə gəcə dāw ngəla ? Lūgu ngəla akul ja, ille Kəmani muh. 20 Gəhən ganun ngə Kəmani naunə Ndābi Musa : Ngə gəan kənjina go ja. Ngə gəji gərade go ja. Ngə gəan kəmbərbu go ja. Ngə gəji həyda hæ kəlîkəlî go ja. Təgə abhə agū yu yay agū go daraja. » 21 Ga lūgu dəmu ace : « Jūgunî a gə rə hartə ngə dāw ngəna 'rə, rugo arugənî kəne 'rə, ngə wukiegə ganun yuu ngaco. » 22 Ga Yisa nahəmay dî yuu 'rə, acenə ga : « Kurù dî kəte nagūra agū : Wəy dî ngə gəcal ngaco rəgə gəcəno gə migəw ngərinay rəgə gəta ləman a ngun də hame, rugo gəu gəkiegə ani. » 23 Ga lūgu dəmu yuu dān bərba rə jəw, ga nahəmay dî yuu 'rə, gabu an najî cay.

24 Ga Yisa naamunə rə gabu an najî cay 'rə, ace : « Migəw ngə yəcal ləman dābu, yelnî ngun də kərmay hæ Kəmani adan

awal. 25 Yəy, yelnî hæ logume ngun dæ cûji hæ libira dân ngæ hægwî gæ yelnî hæ lûgu bærba ngun dæ kærmaý hæ Kəmani. »

26 Ga migəw ngæ yahəmay dí yuu yəce : « Aidə ngwə, wəni nəga nəaluhî ? » 'rə, 27 Yisa ace : « Dí ngæ migəw yəgalgay ja, Kəmani nəgalgay. »

28 Ga Bitərus acenə ga : « Nda, dənay ngæ yaāju dí ngæ yəcal ngaco ga yakiegə agû. » 29 Ga Yisa acedan ga : « Wucegūay rəgə wucegūay a gə rə rəy : Lûgu ngæ naāju fadaw anə wəlla ngərəm anə wəlla ciri anə wəlla abhə anə yu yay anə wəlla welə an hərə cəlbûnî kærmaý hæ Kəmani ro, 30 dunia go nətə a lay dí dābu gə ngæ wanə. Lāyro go nətə a lay dunia ngæ nəbal rəy ja. »

Habar kən kākənə hæ kərmə hæ Yisa

31 Ga Yisa nacəbagalu hogəra anəay həkən yu kihi ga acedan ga : « Həmaynaw ! Mbəalaw bərni hæ Kudus. Dí ngæ ndābiay ngæ dində yaan rubûdə a mənna hæ dāw BəniAdam ngaco aji rə kāni. 32 Ai ngæ yacegə yuu ga : « Yətəlni yimay hæ migəw yəhudiay ja ngwə, yəan ani həri go, yəkagəani go, yəkahagəani cūlulu go, 33 yatākiyuni rə kurbe ngwə, kəriə yəhəlani gə aro. Gərə cəy kākənə həan ngwə, wuji aroa rəy. »

34 Gərə hogəraay, âpi həan gudo yacakiyu ja. Mənna ngun dəan mənna yuu təbay gəadan, ga yəhən dí ngæ acəlbû acegə ja.

Yisa akərə lûgu kəmbû

35 Ga Yisa aal gə bərni ngæ yəcənə ga Yeriko. Nata kəla hæ bərni yuu 'rə, lûgu kəmbû ci najay a hito hæ dibel ga aan ngodo. 36 Ga ahəmay rə jama yəkəmay 'rə, ace : « Məni nəanhi wakadə ? » 37 Ga yəcənə rə : « Yisa hæ Nasira ngæ

akəmay » 'rə, ³⁸ nangwoy rə jammay ga ace : « Ya Yisa, dūr hə May Dawuda, an ani njimâltə ! » ³⁹ Migəw ngə yəlû a bohu yakahagəan kua, ga yəcenə ga : « Yegə ! » Gərə dān aan kəgal rə jammay gə ngə wanə, ga ace : « Dūr hə May Dawuda, an ani njimâltə ! » ⁴⁰ Ga Yisa namay, ga natâldan yaaru gəan lūgu yuu. Ga nau hægwi 'rə, Yisa acenə ga : ⁴¹ « Gəcəlbû wəangûy mənî ? » 'rə, ace : « Lūgu Dəmu, wucəlbû wuamu bəla rə ai ngə wanə. » ⁴² Ga Yisa acenə ga : « Gəga gəamu bəla rə ai ngə wanə ; iman agû ngə nakərə agû. » ⁴³ A ngu muh nata yəl an. Ga nakiegə Yisa, ga nakukorə Kəmani. Ga migəw ngə yaamu dī yuu ngaco, dədan co yakukorə Kəmani.

Yisa yu Sakeya

19 ¹ Wute Yisa nayel bərnə hə Yeriko ga akəmay 'rə, ² lūgu ci ngə yəcenə ga Sakeya akul al. Dān dəmu hə migəw ngə yəcəbagalu lambo. Lūgu yuu dān bərba rə jəw. ³ Ga acəlbû aamunə rə Yisa dān lūgu kihimi, gərə naga naamunə ja. Mənî ngwə, jama yukul ga dān go lūgu kabəgə, ga yuu ro. ⁴ Aidə ga nahəgudə a baha adan ga naal natəturo wanay dəmu rəgə Yisa akəmay a ngu yuu ngwə, aamunə. ⁵ Ga Yisa nata ngu yuu 'rə, naamu kəri, ga acenə ga : « Sakeya, hay rə kawî. Cāndu dāw həto agû ga. » ⁶ Ga nahay rə kawî, ga nalənnə rə gabu an alli. ⁷ Ga migəw ngaco yaamu dī yuu 'rə, yəcegə mādəgay ga : « Hây ! Naal aji həto ngə lūgu hù an bigəa. » ⁸ Gərə Sakeya namay a maynî a baha Dəmu adan Yisa, ga acenə ga : « Ngo, lūgu Dəmu. Dī ngə wucal ngaco, reda həan wucəno gə migəw ngərinay. Kuren, naji rəgə waan lūgu ci cajadə ngwə, wufəllay gəan rə gay həgay. » ⁹ Ga Yisa acenə ga : « Cāndu migəw hə fadaw yuu Kəmani naaludan. Mənî ngwə, lūgu yuu dān co dūr hə Ndābi Brahim

ngə dində naan Kəmani ammandə. 10 Dâw, BəniAdam, wau rəgə migəw ngə yawiyâw wucəlbûdan go wəaludan go. »

Kîdamaay yu tama hə dinər

11 Wute Yisa nakienə migəw ngə yəhəmaynə niyari hə gala ngədə, hərə akul a həgwi rə Kudus, ga migəw yəce kâgu kərmay hə Kəmani halla muh akəmuhi. 12 Ace : « Lûgu ahay dəmu ci acəlbû aal lartə cobay rəgə aan hal ngə ata kərmay rugo akwohi. 13 Ga akəra aal 'rə, nafegə kîdama anəay həkan ga naunə nduco tama hə dinər. Ga acedan rə : « Kamən ngə wukwohi ro, guru yuu annaw rə tâjir. » 14 Gərə maay lartə lûgu ahay dəmu yuu ayaadan, ga yahəganu migəw a kay rəan ga yəce : « Dənay yəcəlbû lûgu yuu atənay ja. » 15 Gərə yuu gudo, naji May ga nakwohi lartə anə. Ga nau 'rə, natâl migəw yafegə kîdama anəay ngə wanə naudan tama hə dinər rəgə aamunə rə nda yata riba ndâgu. 16 Ga lûgu hə hərə nau ga ace : « Lûgu dəmu, tama agû natâl riba gay həkan. » 17 Ga dəmu anə acenə ga : « Gaan rə ngəla. Na kîdama ngəla. Waamunə rə kîda ngəna yuu gudo gaan a ngun də nədald, ga yuu ro ngə wəan rəagû dəmu hə bərni həkan. » 18 Ga lûgu kən kihi həan nau, ga ace : « Lûgu dəmu, tama agû natâl riba gay hingi. » 19 Ga dəmu anə acenə ga : « Na, wəan rəagû dəmu hə bərni hingi. » 20 Wute kîdama ngədə go nau, ga dān ace : « Lûgu dəmu, ngo tama agû. Wafənnay a gay jəne, ga wacalay. » 21 Wahəgujən gəagû, na lûgu hokəm agû awal ga yuu ro. Gəjûgu dî ngə gatay ja, gəcegu dî ngə galihe ja. » 22 Ga dəmu anə acenə ga : « Na kîdama âbi ! Mənnə agû muh nəji agû haria. Na, gəhən rə dâw lûgu hokəm awala. Wujûgu dî ngə watay ja go, wucegu dî ngə walihe ja go. » 23 Aidə ngwə, məndo ro ngə gakahal tama ngaw bāngi rugo wakwohi

ngwə, atâlni riba ja ?» 24 Ga wute, acegə migəw ngə yukul a baha an rə : «Yî gəannaw tama anə rəgə gəunənaw lûgu ngə acal tama həkən.» 25 Ga yəce : «Lûgu dəmu, dān acal tama həkən rəge !» 26 Ga acedan ga : «Wucegūay rə lûgu ngə acal go, yəkahagərənəy ngədə, lûgu ngə acal ja go, dî ngəna ngə acal gudo, yî gəan.» 27 Kələdu ngaway ngə yəcəlbû wuji May adan ja go, arudannaw həndu rəgə gəhələdannaw gə aro a baha aw.» 28 Ga Yisa nacegə dî yuu 'rə, nane naal gə Kudus a baha jama.

Yelnî Kudus ngə Yisa

29 Ga Yisa nau hægwi rə fu hə Betafaji yu Betania a kəla hə kədəgəri ngə yəcenə ga Kaw hə Saytun 'rə, acəlbû ahəganu hogəra anəy kihi 30 ga acedan ga : «Wualaw fu ngə akul a bohu yuu rəgə gayelaw ngwə, gəamunaw a lay wuli hə kuro ngə kuru dî nahəgərə ja rə ngəndə. Kuro yuu nafənnayhi, gərə felunaw rəgə gəarunaw həndu.» 31 Naji rəgə lûgu ci nacigə agūay rə : «Məndo ro ngə gəfelunaw ?» ngwə, cenənaw ga : «Lûgu Dəmu anay ngə acəlbû.» 32 Ga hogəraay kihi yuu yaal ga yau ngu 'rə, yaamunə rə ai ngə Yisa nacedan muh. 33 Ga yəfelu kuro gālu 'rə, maay kuro yəcedan ga : «Məndo ro ngə gəfelunaw kuro ?» 34 Ga yəcedan ga : «Lûgu Dəmu anay ngə acəlbû.» 35 Ga yaaru gə Yisa wuli hə kuro ga yakahagərə kəri rəan luku adan 'rə, yadugwa Yisa ga nahəgərə. 36 Ga alû gālu 'rə, migəw yakahay kajimu adan a gə rə dibel a baha an rəgə yəan anə darajadə. 37 Ga wute yata ngərə dibel nəhay a gə rə Kaw hə Saytun ngwə, nual gə Kudus 'rə, hogəraay ngə yəkiegə Yisa ngaco gabu adan alli rə jəw ga yacul kukorənî Kəmani rə kogə rəadan jammay, hərə yaamu dî ajaboə dābu a yəl adan ga. 38 Yəce :

«Ala aan anə bərgadə, May ngə au.
 Au a gə rə həmu Kəmani Dəmu.
 Ala aunə hame kələfea.
 Ala migəw yəan darajadə Kəmani
 ngə akul a kəri rə âpi co. »

39 Parisiay ci ngə yukul a bohù rə jama yəcegə Yisa ga :
 «Ya Malləm, wagə hogəra agûay annî kəgal yuu ! » 40 Ga
 Yisa acedan ga : «Wucegûaynaw rə dədan yahəgəl gudo, kaw
 ngənaay yəngwoy. »

Yisa acuy Kudus

41 Ga Yisa nau həgwi rə Kudus ga aji ngə aamunə a
 cobay 'rə, nacuy a gə bəрни yuu. 42 Ga ace : «Ya Kudus,
 wanə, migəw agû cāndu dî ngə aaru gəadan kələfea yəhən
 ngwə ! Gəre kəne natəmahi ga yəga yəamunə a yəl adan
 ja. 43 Hartə ngə kələdu agûay yəu yəkəlegû a ndaraco nəu.
 Yəgun hara dəmu ngwə yəkəle rə bəрни ngwə, migəw ngə
 yukul a ngun rəagû ngaco yəan rə gəadan jəgə. 44 Fadaw
 agûay go yəgərray, migəw ngə yukul a ngun də hara agû go
 yəhəladan. Kaw ngə yəgun rə bəрни yuu go kəte gudo yəâju
 a gə rə kəri rə mādəgay ja. Məni ngwə, saha ngə Kəmani nau
 gəagû a lay, gəkəy ja* . »

Yisa agiya tâjirmaay a fadaw hə Kəmani

45 Wute Yisa nau Kudus ga nayel hara hə fadaw hə Kəmani.
 Ga naamu tâjirmaay ngə yəwəy ləman ngə yəhəla rə kiay
 yu migəw ngə yəan cāndi 'rə, nagiyadan. 46 Acedan ga :
 «Kəmani nacegə a ngun də kakadə anə rə : «Fadaw ngaw,

*19.44 Kəmani nau gə migəw anə a kadənoma anə Yisa, gəre yakəynə ja.

an rənaw fadaw ngə gəannaw a lay mâduwa» gərə dəgûay gaan rənaw ngərə bərbuay yəjân a lay.» ⁴⁷ Yəm benco Yisa nəkienə migəw mənna hə Kəmani a fadaw hə Kəmani. Gərə jamma y ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî yu malləmay hə ganun yəhudi yu migəw jamma y ngədə ci yəcəlbû yəan hal hə həlanəni. ⁴⁸ Gərə yata dibel həan ja. Məni ngwə, saha bico migəw dābu yatay angal ga yəcəlbû yəhəmay mənna anə.

Mənna hə amari ngə Yisa nata

20 ¹ Yisa akienə migəw Habar alli hə kərmay hə Kəmani a ngun də hara hə fadaw hə Kəmani. Ga aji kəte 'rə, jamma y ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî yu malləmay hə ganun yəhudi yu jamma y hə yəhudi yau gəan. ² Ga yəcənə ga : « Nda cenay, gatâgərə amari kihimi gərə gəan dî yuu ? Amari yuu wəni naugû ? » ³ Ga acedan ga : « Dâw co wucigə agûay dî kəte. Ga ceninaw : ⁴ Ndâbi Yahya nətâl migəw ngə yakiegə Kəmani kulu 'rə, nata amari a hame wəlla a gə migəw ? » ⁵ Ga yaan hugori 'rə, yəcəgə mâdəgay ga : « Məcəgənw rə nata a hame ngwə, nəce : « Gərə məndo ro ngə gaan anənw jərədə ja ? » ⁶ Gərə məcəgənw rə nata a gə migəw ngwə, migəw ngaco yəhəlamû rə kaw. Məni ngwə, Yahya, migəw yəhən rə dān ndâbi rə kâni. » ⁷ Aidə ga yəcəgə Yisa ga : « Dənay yəhən ngərə kərmay anə nau a lay ja. » ⁸ Ga Yisa acedan ga : « Yuu ngwə, dâw co, amari ngə wata gərə wəan dî yuu, wucegûay ja. »

Baremaay kəladu

9 Wute Yisa nakienə migəw niyari hə gala yuu : « Lûgu ci nalihe cuwi hə jənene* anə, ga naunə baremaay rə mərəgəy, ga naal habər, ga najân a lay kəngal. 10 Ga hartə hə cine naga 'rə, nahəganu kîdama naal gə baremaay rəgə yəunə ndəba rəan hə welə wanay. Gərə baremaay yahəlanə ga yagiyanə rə yimay an de. 11 Aidə ga nahəganu kîdama ngəde, gərə dān co yahəla go yakagəan go, ga yagiyanə rə yimay an de. 12 Kuren, nahəganu kîdama kən kâkənə 'rə, yatâgəan kungu ga yatâlnə nacar waray rə gû. 13 Wute, mohə cuwi ace : «Gərə wəan mənî ? Wuhəganu wuhi aw kəte ləy ngə aligəaw rə jəw. Kâgu yətâgə an daraja ga.» 14 Gərə wuhi an naal ga baremaay yaamunə 'rə, yəcegə mādəgay rə : «Yuu lûgu ngə nəjûgu warada. Ga məhəlanənaw rəgə warada nəji amû.» 15 Aidə ga yatâlnə nacar waray rə cuwi, ga yahəlanə gə aro. Wute mohə cuwi nəan adan mənî ? 16 Dān nəu ngwə, nəhəla baremaay yuu gə aro ngwə, nətâl cuwi anə yimay hə migəw ngəde. »

Ga migəw yahəmay mənna yuu 'rə, yəce : « Dî yuu nəanhi wakadə ja rə ngəndə ! » 17 Ga Yisa nakwohi naamudan ga acedan ga : « Rubû ngə akul a ngun də Sabur yuu, fasari hən mənî :

«Kaw ngə masomay yaanində
nəji kaw ben fəydəa hən» ?

18 Lûgu ngə naway a gə rə kaw yuu, nəgərrayhi. Kaw yuu naway a gə rə kəri rə lûgu go nəbərjinə. »

*20.9 Welə wanay hə jənene yuu yəcenə ga «risen», a huwami yəcenə ga «inab».

19 Ga malləmay hə ganun yəhudi yu jamma y ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî yakəy rə hərə dədan ro ngə Yisa naka niyari hə gala yuu. Aidə ga a ngu 'rə muh yəcəlbū yəcihnə, gərə yahəgujan gə migəw.

Mənnə hə bahagəni lambo

20 Malləmay hə ganun yəhudi yu jamma y ngə migəw ngə yəhəlaynəy Kəmani kî yəcām Yisa. Yahəganu miyey ci ngə yakəmuhi rə dədan migəw jərəmaay. Yəcəlbū yətāl Yisa awul, rəgə nacegə dî ngə hokəma aligəan ja ngwə, yəəri yətālne yimay hə fartama, lūgu hə Roma, rəgə aan anə hariadə.

21 Aidə ga miyey yuu yəcənə ga : « Ya malləm, yəhən rə mənnə agū kâni go. Gəkienə migəw dî kalkal go. Gəcal migəw ngaco rə kalkal go. Gəkienə migəw dibel hə Kəmani a kənjərə go. 22 Wute, cenay dî yuu : Ganun amū naumū amari rəgə dāmu migəw yəhudi məbahagənanaw lamboyəy May hə Roma wəlla məbahagənanaw ja ? » 23 Gərə Yisa nakəy rə yəkəra yəcihnə, ga acedan ga : 24 « Kəmu aninaw tama ngə yəbahagə rə. Yuu, karama hə wəni akul a gə rə ? Həmu hə wəni yatâgərə ? » Ga yəcə : « May hə Roma. » 25 Ga acedan ga : « Wute, dî ngə May hə Roma go wəunənaw May hə Roma, dî ngə Kəmani go wəunənaw Kəmani. » 26 Ga yəga yəcihnə a baha migəw ja hərə dî ngə nacegə ro. Ga yaan ajabtə radda anə, ga yayegə.

Mənnə hə manî a kərho

27 Wute, migəw ngədə ci ngə yəcədan ga Saddukaay yau gə Yisa rəgə yəcigə an dî ci. Dədan migəw yəhudi ngə manî a kərho ben akul yaan jərədə ja. 28 Yəcənə ga : « Ya malləm, ganun ngə Ndâbi Musa naanmūyəy rubūdə ace : Hugway acal

ngërəm gære dawuynəy wuli ja rugo hugway namatə ngwə, ciri anə, dole həan ro, nəjūgu ngërəm yuu ngwə, dəwuy wuli nəy hugway ngə namatə. {29} Ai miyey ciriay təlor yukul. Ga dān hə hərə həan najəgə ngërəm gære namatə rə bala wuli. {30} Aidə ga ciri anə ngə au a kay rəan najəgədə, ga namatə. {31} Ga ciri adan kən kākənə həan najəgədə rəy. Aidə ga, dədan təlor ngaco yajəgədə 'rə, yawuy ja gære yamatə. {32} Kādugu rəadan 'rə, ngërəm co damatə. {33} Wute, aji ngə migəw ngə yamatə yəma a kərmo ngwə, de dəji ngërəm ngə wəni həadan ? Məni ngwə, dədan təlor ngaco yajəgədə. »

{34} Ga Yisa acedan ga : « Hugway yu ngërəm yəjəgə mādəgay a dunia muh. {35} Gære migəw ngə Kəmani naan adan hariadə ga yəta yəma a kərmo rəgə yəjān a dunia ngə au a bohu, migəw yuu, hugway yu ngërəm yəjəgə mādəgay rəy ja. {36} Məni ngwə, dədan ai mələygaay ga yəmatə rəy ja. Dədan welə Kəmani hərə yamatə gære Kəmani najigadan a kərmo ga yuu ro. {37} Gære Ndābi Musa co nakəmu rə fede a ngun də Tawre rə migəw ngə yamatə yəma yəji aroa rəy. Naan a lay rubūdə rə Kəmani nakanjunə a ngun də wanay ngəna ngə âw acar a lay gære ahəm ja. Ga Musa nafegə Kəmani Dəmu, dān Kəmani ngə Brahim go Kəmani ngə Yisaka go Kəmani ngə Yakub go. » {38} Kuren Yisa ace : « Dān Kəmani ngə migəw nuynaay ja, dān Kəmani ngə migəw aroaay. Məni ngwə, a ngərə Kəmani, migəw ngaco aroaay. » {39} Ga malləmay hə ganun yəhudi ci yəcenə ga : « Ya malləm, mənna agū ngə gaka yuu ngəla. » {40} Ga lūgu ngə acih gabu rugo acigə an dī ngəde akul rəy ja.

Al Masih ngə Kəmani ahəganu yu Dawuda

41 Ga Yisa acedan ga : « Məndo ro ngə migəw yəce Al Masih ngə Kəmani ahəganu, dān dūr hə May Dawuda ? 42 Dawuda dān muh ngə naan rubûdə a ngun də Sabur rə : Hāw Kəmani acegə Dəmu ngaw ga : « Jay a fudo aw dul 43 rəgə wəan rə kəladu agūay tani rəgə yətaldan day rə cù rəagû rəgə gəlû a gə rə ku rəadan. » 44 Dawuda nəfegə Al Masih ngə Kəmani ahəganu rə « Dəmu ngaw », gərə nəmay a dūr anə muh rə kihimi ? »

Yisa yu malləmay hə ganun yəhudi

45 Ga migəw ngaco yəhəmay mənna ngə Yisa gālu 'rə, Yisa acegə hogəra anəay ga : 46 « Kəgənow malləmay hə ganun ngə yəyel luku aci ngwə, yual yəkəle rəgə migəw yəamudan. Dədan yəcəlbû rəgə migəw yəan adan hənay rə darajaa a kahagu. Yaal fadaw hə mādūwa ngwə, yəjay a baha migəw a ngu ngəla. Yaal ləmar ngwə, yəcəlbû ngu darajaa. 47 Yəhəm ləman ngə ngəram kambaay gərə ngərə migəw yukul al ngwə yəan mādūwa kâpi. Migəw aidə, asabu adan nəji awal gə ngə migəw ngəde. »

Kənjo ngə ngərəm kamba ngərin

21 1 Yəm ci 'rə, Yisa akul a ngun də fadaw hə Kəmani ga nagunu ku rəan 'rə, naamu migəw bərbaay ngə yəkəle guru səndūgu hə kənjo ngə akul a fadaw hə Kəmani. 2 Ga naamu ngərəm kamba ngərin kəte, ga de go dakol tanga kihi. 3 Ga Yisa ace : « Həmaynaw rə kəlməy, wucegūay rə : Ngərəm kamba yuu, de ngə dakol dî dābu gə dədan ngəde ngaco. 4 Məni ngwə, dədan ngaco yalaw a ngun də dî dābu

ngə yəcal. Gəre de dalaw dī adə ngəna ngə dətu rə kəmbu adə hə həmnî rəgə dəjân a dunia. »

Habar hə fadaw hə Kəmani ngə agərrayhi

5 Wute migəw ci yəka mənna hə fadaw hə Kəmani yu hal ngə yahəlay rə kaw aci yu kullay aciay ngə migəw yaaru a gə rə həmu Kəmani 'rə, Yisa ace : 6 « Dī ngə kəne gəmunənaw yuu, wagali ngwə, kaw kəte gudo nəjân a gə rə kəri rə mādəgay ja, ngaco nəgərrayhi. »

Kəmbəri ngə wagali aan wakadə

7 Yacigə Yisa rə : « Ya malləm, todi dī yuu aan wakadə ? Karama kihimi nəkəmu rə dī yuu naji həgwi ? » 8 Ga Yisa acedan ga : « Taynaw angal rəgə migəw yələwgūay a dibel ja. Məni ngwə, kəri, migəw dābu yəu yəjūgu həmu aw ngwə, yəce : « Dāw ngə Al Masih ngə Kəmani ace ahəganu » go, yəce : « Hartə naji həgwi » go. Migəw yuu, ngə gəkiegə adannaw ja. 9 Gəhəmaynaw habar hə kəri gə yu jama hə lartə yama yəan hokəma rə aybu ngwə, ngə gəhəgujənnaw ja. Dole ro dī yuu nəu a həre, gəre dunia kurū nəbal ja. » 10 Kuren acedan ga : « Njili ci go yəma yəan njili ci rə aybu, lartə ci go yəma yəan lartə ci rə aybu. 11 Lu go nəlolo* rə jəw, lartə ci go kəna nəyel, lartə ci go bala hə kajuwa nəyel. A hame go dī ngə nəhəgujən rə lūgu yu karama ajaboə nəkəmuhi a lay.

Dī ngə wagali au gə hogəraay ngə Yisa

12 Gəre kamən ngə dī yuu ngaco aji ro, yəcihgūay go yəyel kay rəagūay ngwə yətəgə agūay jow go, yəârigūay

*21.11 Lu nəlolo: migəw ci yəce lu nəhəgi.

fadaw hæ mâduwa ngwə yəan agûay hariadə go, yəkahalgûay dangay go. Yəârîgûay baha Mayay yu fartamaay hərə həmu aw ro muh. ¹³ Aidə ngwə, gəjinaw həyda ngaw a baha adan. ¹⁴ Gərə calaynaw a ku rə dægûay ngə gəlānnaw mənna ci ngə gəcedannaw rugo gəlawnew ku rəagûay ja. ¹⁵ Gace mənî ngwə, dāw ngə wutâl ku rəagûay mənna yu angal ngə gacegənew kəladu agûay ngwə, nəga nəngwoy go ja, nəga nəcûlu gəagûay go ja. ¹⁶ Yay agûay yu abhə agûay yu ciri agûay yu migəw agûay yu habi agûay gudo yətālgûay yimay hæ hariama ngwə, dābu agûay haria nəhəla gə aro. ¹⁷ Hərə dāw ro migəw ngaco yəamugûay ngwə ayaadan rə ngəndə. ¹⁸ Gərə njəgə hæ ku rəagûay kəte gudo nəwiyāw ja. ¹⁹ Gacihnew kəmar rə jəw ngwə, gəalunaw ku rəagûay.

Dî ngə wagali aan wakadə a gə Kudus

²⁰ Gərə saha ngə gaamunaw rə hākəray yau yakure Kudus ngwə, kəynaw rə gərrayhinî hæ Kudus naji həgwi. ²¹ Aji yuu ngwə, migəw ngə yukul a lartə hæ Yəhudia go ngə yəhəgudə yəyel ngun də kədəgəri hæ kaw. Migəw ngə yukul a ngun də bərnî hæ Kudus go ngə yəcar a lay. Migəw ngə yukul a bəla dega go ngə yəyel bərnî yuu ja. ²² Yuu muh hartə hæ haria ngə Kəmani ga dî ngə kakadə hæ Kəmani nacegə ngaco aan wakadə. ²³ Yəm yuu ngwə, ngəram tugunay yu ngəram dəlayoay masiba nətadan, hərə kəgər kwota nəyel lartə ngaco go migəw hæ lartə yuu Kəmani nəkûli a gəadan go. ²⁴ Kəladu adanay yəhəladan rə kahəgar go yəcohdan yəâridan yəfajudan a lartə ngədə ngədə go. Migəw njili adan yəhudiay ja yəjûgu bərnî hæ Kudus ngwə yəgərray go, yəjān a lay go, kamən ngə hartə adan ngə Kəmani nacegə akəmay ngaco.

Auni ngə BəniAdam

25 Karama hə dî ajaboa nəkəmuhi a ngun də aji yu nampal yu hilogu go. Migəw hə dunia ngaco yəhəmay kəgal hə babulam dəmu hə kulu mandaa ngə aan gərtə ngwə, gabu adan nəfiyu. Gərə yəhən dî ngə yəan ja. 26 Ga migəw ci yalân dî ngə au yuu ngwə, gabu adan nəfiyu ngwə yəan mətə. Məni ngwə, dî ngə yukul a hame yəlolo. 27 Aji yuu ngwə, migəw yəamu dāw, BəniAdam, ngə wəu a ngun də mbərha rə donoa go nura go rə jəw. 28 Aji ngə dî yuu naculhi ngwə, cunaw ku rəgūay kəri rəgə gəmaynaw rə kalkal. Məni ngwə, tanî nəkamberam agūay naji həgwi.

Niyari hə gala hə wanay kəli

29 Ga nakiedan niyari hə gala yuu : Amunaw wanay hə kongiyo yu wanay ngəde ngaco. 30 Aji ngə kəlu bəlin hə wanay nəkəmuhi rəgə gaamunənaw ngwə, gəkəynaw rə kəlbay naji həgwi. 31 Aidə ga dəgūay co gaamunaw dî ajaboa yuu ngwə, kəynaw rə hartə hə kərmay hə Kəmani naji həgwi. 32 Wucegūay rəgə wucegūay a gə rə rəy : kamən ngə dî yuu ngaco aan wakadə ro, migəw hə jaman yuu ci həadan yəjān a dunia. 33 Hame yu lu nəwiyāw, gərə mənna ngaw nəwiyāw ja.

Jānnaw rə yākəna !

34 Taynaw angal rəgə alli hə dunia yu mbal yu kum hə dunia awiyāwrə angal agūay rəgə yəm yuu au gəagūay rə gərbu ja. 35 Məni ngwə, yəm yuu nəu rə gərbu rə ai fudu ngə acih kado ga nəcih migəw hə dunia ngaco. 36 Aidə ga wagənaw yəl agūay hənay rəgə saha bico gəcigənaw Kəmani

rugo gətanaw dono ngə gəanigənwaw dî âbi ngə au a bohu yuu ngaco go, gəga gəjənnaw a maynî a baha BəniAdam go. »

37 Ga yəm benco Yisa nəkienə migəw mənna hə Kəmani a ngun də hara hə fadaw hə Kəmani, ga naji kənəm ngwə, Yisa nəcar nual nəgihu a gə rə kəri rə kədəgəri hə kaw ngə yəcenə ga Saytun. 38 Ga kwadə ciləm ngwə, migəw ngaco yəu gəan hara hə fadaw hə Kəmani ngwə, yəhəmay dî ngə Yisa acegə.

Nənkəladu ngə yəan Yisa

22 1 Wute, ngəmuri ngə yəhudiay hə bərodi bala tawara naji həgwi, ngəmuri ngə yəcenə ga Pak*. 2 Ga jammay ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani ki yu malləmay hə ganun yəcəlbû yəan hal ngə yəhəla gə Yisa, gərə yəhəgujən gə migəw. 3 Ga Yahusa, ngə yəcenə ga Iskariyoti, ngə akul a ngun də hogəraay həkan yu kihi, Iblis naan anə ngədar. 4 Ga Yahusa naal gə jammay ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani ki yu jammay ngə gardiay hə fadaw hə Kəmani, ga yaka hal ngə acih Yisa audan gə. 5 Ga dî yuu aligəadan rə jəw, ga yəce yəunə guru. 6 Ga Yahusa nayaku, ga aan hal ngə acih Yisa audan a hartə ngə jama yukul ja.

Yelnî tabəra hə ngəmuri hə Pak

7 Wute yəm hə bərodi bala tawara nau. Yəm yuu ngwə, yəhudiay hada adan ro, yəhəla dimi rə ki hə ngəmuri hə Pak. 8 Ga Yisa acəlbû ahəganu Bitərus yu Yohana, ga acedan ga : « Wualaw rəgə gəhəlaymûəynaw dî hə ngəmuri hə Pak rəgə məhəmnaw rə kəte. » 9 Ga yəcenə ga : « Gəcəlbû yəhəlay a hî ? » 10 Ga acedan ga : « Gəyelaw Kudus ngwə, gəamunaw

*22.1 Amu rubû hə Luka 2.41

hugway ci ngə aləgədə amay a bole. Kiegə annaw rəgə gualaw fadaw ngə ayel ¹¹ rəgə gəcegənwaw mohə fadaw rə : «Malləm ace yəu yəcīgə agû rə ndare ngundu ngə dān yu hogəra anəay yəhəm a lay kəmbu hə ngəmuri hə Pak ?» ¹² Aidə ngwə, lūgu yuu nəkəmu agūay ngundu həral a kəri rə gāru. Kullay ngə məcəlbūnaw ngaco akul a lay. Yuu muh ngu ngə gəhəlaynaw a lay. » ¹³ Ga yaal 'rə yata a lay âpi co rə ai ngə Yisa nacedan ga yəhəlay a lay kəmbu hə ngəmuri hə Pak.

Həmnî kəmbu hə ngəmuri hə Pak

¹⁴ Ga saha hə həmnî kəmbu naga 'rə, Yisa yu rasulay anəay yajay rə kəte. ¹⁵ Ga acedan ga : «Wanə ngə wucal a gabu rə dāw yu dəgūay məjay məhəmnaw kəmbu hə ngəmuri hə Pak yuu rə kəte, kamən ngə wuamu awal ro. ¹⁶ Məni ngwə, wucegūay rə dāw wuhəm kəmbu hə ngəmuri rəy ja, kamən ngə Kəmani akəmu fəydə həan a ngun də kərmay anə ro. » ¹⁷ Ga najūgu kulləm hə amay cinjimay hə risen* ga naan hərmodə Kəmani ga ace : «Jūgu gəcənogəhinaw amay hə risen yuu. ¹⁸ Məni ngwə, wucegūay rə kamən ngə kərmay hə Kəmani au ro, wuhii amay cinjimay hə risen rəy ja. »

¹⁹ Ga najūgu bərodi kəte ga naan hərmodə Kəmani ga nagay naudan. Ga ace : «Yuu hū aw ngə wəugūay rə agūay. Annaw rə aidə rəgə gəcalayninaw a ku. » ²⁰ Aidə ga, yəhəm kəmbu adan yaāju 'rə, najūgu kulləm ga ace : «Amay hə risen ngə akul a kulləm yuu akəmu wadə bəlin hə fərgə rə dəgūay yu Kəmani. Wadə bəlin yuu aanhi a ki aw ngə akahayhiniyə dəgūay.

*22.17 Amay cinjimay hə risen: welə wanay ngə yəhəlay rə amay yuu, a huwami yəcənə ga «inab».

Yisa alaw ahâri hæ kæladu hæan

21 Gære ngo : Lûgu ngæ acælbû acihni rægæ atâlni yimay hæ kæladuay kæne dâw yu dân yæhæm kæmbu a hændu ræ kæte. 22 Dâw, BëniAdam, wumatæ ræ ai ngæ Kæmani nacegæ muh, gære lûgu ngæ acih atâlni yimay hæ kæladu ngaway, dân ngæ masiba nêtanæ. » 23 Ga hogæraay yacicigæ mâdægay ræ wëni hæadan cul aan dî yuu.

Ngun ræ hogæraay, wëni adan dæmu ?

24 Kuren yacul annî kambigæ ræ wëni adan dæmu. 25 Ga Yisa acedan ga : « Mayay hæ dunia yuu yækæmu tallaka adan dono. Dædan ngæde ngæ yæcal kærmay ga yækæmu migæw dono go yæcælbû migæw yæfedan ræ <lûgu kære>. 26 Gære dægûay, dî aidæ ngæ gæannaw ja. Lûgu ben dæmu hæan ngæ aji ai dân ngæ ngæna gæ dægûay ngaco. Lûgu ngæ atè migæw ngæ aji ai kîdama adan. 27 Migæw yuu wëni hæadan dæmu : lûgu ngæ najay gæ hæmnî kæmbu wælla lûgu ngæ næcæno kæmbu ? Dân ngæ najay ahæm ja à ? Gære dâw wukul a bohu rægûay ræ ai lûgu ngæ næcæno kæmbu. 28 Migæw ngæde yaan ani jarabtæ 'ræ gudo, dægûay gajân a gæaninaw. 29 Ga wægûay kærmay ræ ai ngæ Abhæ ngaw nauni, 30 rægæ mæhæmnaw go mæhiinaw go ræ kæte a ngun dæ kærmay ngaw. Ga gæjaynaw a gæ ræ ses hæ kærmay ngwæ, gæannaw hariadæ njili hækan yu kihî hæ migæw hæ Israel. »

Habar hæ Bitærus ngæ aan Yisa angærtæ

31 Ga Yisa acegæ Siman Bitærus ga : « Ya Siman ! Ya Siman, Iblis nacælbû amari rægæ aan agûay jarabtæ rægæ afiyagûay ræ ngæla yu âbi ræ ai lûgu ngæ acæga kæmbu. 32 Gære dâw

waangûay Kəmani ngodo rəgə iman agû awiyâw ja. Ga aji ngə gakwohi gəani ngwə, dugwa ciri agûay rəgə yəjân rə donoa. »

☞³³ Ga Bitərus ace : « Ya lûgu Dəmu, wajûgu niya rəgə wukiegə agû, məyel dangay yen kal, məmatə yen kal. » ☞³⁴ Ga Yisa ace : « Ya Bitərus, wucegû rə cāndu muh, kamən ngə kugwi ahal gə wuy ro, gəan angərtə gay kākənə rə gəhənni ja. »

Guru yu ngərgə yu kahəgar

☞³⁵ Ga Yisa nacigə adan rə : « Həgûrə, wahəganugûay rə bala guru go ngərgə go kəbal go 'rə, dî ci nagura agûay à ? » Ga yəce : « A, a. » ☞³⁶ Ga acedan ga : « Gərə kəne, lûgu ngə acal guru go ngərgə go ngwə, ngə aəri. Ga lûgu ngə acal kahəgar ja ngwə, ngə awəy luku anə rəgə nətu rə kahəgar. » ☞³⁷ Məni ngwə, wucegûay rə : Dî ngaco ngə kakadə ngə Kəmani nacegə rə au gəani ngə aji rə kâni. Kakadə yuu ace : « Dān co migəw yəce akul a ngun də mujiləmay. » Yəy, dî ngə naanhi rubûdə rə au gəani ngaco nəan wakadə. » ☞³⁸ Ga hogəraay yəce : « Ngo, lûgu Dəmu, yəcal kahəgar kihi a həndu. » Ga Yisa ace : « Halas, naga. »

Yisa aan mâduwa a kəri rə Kaw hə Saytun

☞³⁹ Yisa nacar naal kədəgəri hə Kaw hə Saytun, rə ai ngə amma nəan, ga hogəra anəy go yakiegə an. ☞⁴⁰ Ga nata ngu 'rə, Yisa acedan ga : « Cigənaw Kəmani rəgə dî acəlbû akolgûay ngwə, gəwulaw ja. » ☞⁴¹ Ga nane naal cobay rəadan rə ahi kadulu hə lay 'rə, najay gə kwore* ga naan mâduwa ☞⁴² ga ace : « Abhə, gayaku ngwə, kâgər kwota yuu, âri cobay

*22.41 Najay gə kwore: migəw ci yəce nakahay anji.

rəaw, gərə wujûgu niya ja rəgə niya agû ngə aji. » 43 Ga mələyga nahay gəan a hame ga naunə dono. 44 Ga gabu an cay cak 'rə, naan mâduwa rə jəw gə ngə wanə, ga jəmgə anə naji ai tollo hə kî ngə akahayhi a gə rə lu. 45 Ga mâduwa anə namay ga nakwohi nau gə hogəra anəay 'rə, naamunə rə yəhunay, hərə gabu cay nakuragə rəadan ga. 46 Ga acedan ga : « Məndo ro ngə gəhunaynaw ? Manaw rəgə gəannaw mâduwa rəgə dî acəlbû akolgûay ngwə, gəwulaw ja. »

Cihnî hə Yisa

47 Ga akanju gəlu 'rə, jama ci yau. Ga dān ngə yəcenə ga Yahusa ngə akul a ngun də hogəraay həkan yu kihi ngə naji gid adan. Ga nau gə Yisa ga nafangənə a bogə ga nafifiyownə*. 48 Ga Yisa acenə ga : « Ya Yahusa, dāw BəniAdam gəfangəni a bogə rəgə gəfifiyowni à rugo gətālni yimay hə kələduay ? » 49 Ga migəw ngə Yisa yaamu dî ngə au a bohu 'rə, yəce : « Ya lûgu Dəmu, yəcagə adan kahəgar à ? » 50 Ga kəte həadan naha kîdama ngə dəmu ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî, ga nafəju gəan həmu an dul. 51 Gərə Yisa ace : « May a gə rə yuu muh ! Halas ! » Ga natəmagə həmu hə lûgu yuu ga nakərə an.

52 Ga migəw ngə yau yəcihnə yuu, dədan jammay ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî go həkəray hə fadaw hə Kəmani go jammay hə yəhudi go. Ga Yisa acedan ga : « Məndo ro ngə gau gəaninaw rə yimay agûay kahəgara yu məkaya rə ai migəw ngə yəu yəcih bərbu ? 53 Yəm bico wukul a gəagûay a hara hə fadaw hə Kəmani gərə gacihninaw ja. Gərə kəne

*22.47 Fangənî lûgu a bogə rəgə fifiyownî ngwə, akəmu rə dān haba ngəla, gərə a ngu yuu Yahusa acəlbû atāl Yisa yimay hə kələduay.

hartə agúay naga, yuu kərmay hə dí âbiay ngə yəan kída a nəməkə. »

Bitərus aan Yisa angərtə

54 Ga yacih Yisa 'rə, yaârinə fadaw ngə dəmu ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî. Ga Bitərus nakiegə adan a cobay.

55 Ga yau 'rə, migəw yafa âw a ngun də kare anə ga migəw yajay a gay âw 'rə, Bitərus co najay a bohù rəadan. 56 Ga ngərəm kídama kəte daamunə a gay âw. Ga datəgəan yəl ga daamunə rə ngəla 'rə, dəcə : « Lûgu yuu co akul a gə Yisa. »

57 Gərə dān naan angərtə ga ace : « Ngərəm, dāw lûgu yuu wuhənnə ja. » 58 Ga ngəna ci 'rə, lûgu ngəde naamunə ga ace :

« Na co hogəra anə. » Gərə Bitərus ace : « A, a, dāw hogəra anə ja. » 59 Ga yajān ahi saha kəte rəy 'rə, lûgu ngəde ace : « Lûgu yuu akul a gə Yisa rə kâni. Dān lûgu hə Jalil go. »

60 Gərə Bitərus ace : « Wuhən dí ngə gəcəlbû gəcəgə gudo ja ! » Ga a ngu rə muh akanju gālu 'rə, kugwi nahal gə wuy. 61 Ga

Dəmu anə Yisa nafəllayhi ga natəgə Bitərus yəl ga naamunə 'rə, Bitərus nalān mənna ngə wanə Dəmu anə Yisa nacenə : « Cāndu, kamən ngə kugwi ahal gə wuy ro, gəan ani angərtə gay kākənə. » 62 Ga Bitərus nacar waray ga nacuy rə jəw.

Kagəni Yisa yu jorəni Yisa

63 Ga migəw ngə yəhəbi Yisa yəan anə həri go yəjorə an go.

64 Ga yacagəri baha an ga yəcənə ga : « Ya ndābi, wəni nahagú ? »

65 Ga yacəcenə mənna rə jəw.

Yisa a baha jamma yə hə lājina ngə yəhudiay

66 Ga aji nahəyu 'rə, jamma yə yəhudiay yu jamma yə ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî yu malləmay hə ganun

yəhudi yacəbagaluhi ga yaâri Yisa fadaw adan dəmu hə lâjina ngə yəhudiay. ⁶⁷ Ga yəcenə ga : « Na Al Masih ngə Kəmani ahəganu ngwə, cenay. » Ga acedan ga : « Wacəgūay gudo, gīnaw rə kâni ja. ⁶⁸ Wacigə agūay mənna ci ngwə, gəuninaw radda ja. ⁶⁹ Gərə jūguni a gə rə kəne rugo wualni bohu, BəniAdam nəjay nəjân a hito dul hə Kəmani ngə acal kərmay ngaco. » ⁷⁰ Ga dədan ngaco yacigə an rə : « Yoh, ga na wuhi Kəmani à ? » Ga acedan ga : « Yuu dəgūay muh co gacəgənwaw. » ⁷¹ Ga yəce : « Mahəngənwaw a gay hə dân muh 'rə, məndo ro ngə məcəlbūnaw həyda ngəde rəy ? »

Yisa a baha fartama Bilatus

23 ¹ Wute migəw hə lâjina ngaco yama rə kəte ga yaâri Yisa baha fartama Bilatus, lūgu hə Roma. ² Ga yacul haria adan 'rə, yəcəlbū yəartəan mənna, ga yəce : « Lūgu yuu, yaamunə rə natâl migəw hə lartə dibel âbi. Acedan ga ngə yəbahagə lambo ngə May hə Roma ja. Ace dân ngə Al Masih ngə Kəmani ahəganu go May go. » ³ Ga Bilatus nacigə an rə : « Na bà May ngə Yəhudiay ? » Ga Yisa ace : « Yuu na muh co gacəgə. » ⁴ Ga Bilatus acegə jammay ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kî yu jama ngəde ngaco rə : « Dâw, lūgu yuu, dî ngə naan rugo haria ahiynə, waamunə gəan ja. » ⁵ Gərə dədan yatâl dono ga yəce : « Dân saha ngə akienə migəw mənna hə Kəmani ngwə, nətâl migəw yəma yəhəkallu lartə hə Yəhudia ngaco. Nacul a Jalil, ga kəne nau həndu. »

Yisa a baha May Herodos

⁶ Ga Bilatus nahəmay dî yuu 'rə, acedan ga : « Dân lūgu hə Jalil bà ? » ⁷ Ga nahəmay rə Yisa au a lu ngə May Herodos 'rə, natâldan yəarinə gə Herodos, ngə yəm yuu 'rə, dân co

nau akul a Kudus. ⁸ Ga Herodos naamu Yisa 'rə, gabu an naji alli rə jəw. Wanə ngə acəlbû aamunə rə kəngal ga. Məni ngwə, nahəmay habar hə Yisa ga acal rə nəan dī ajaboa a baha an ga yuu ro. ⁹ Ga nacicigə an dī dābu, gərə Yisa naunə radda ja. ¹⁰ Ga jammay ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kī yu malləmay hə ganun yəhudi yukul ga yaərtə Yisa rə dono. ¹¹ Herodos yu həkər anəay ngə yukul a gəan yakagə an go yaan anə həri go. Ga yatəlnə luku darajaa ga Herodos nakwonə naərinə gə Bilatus. ¹² Wanə Herodos yu Bilatus kəladu hə mādəgay, gərə aji yuu 'rə muh, yaji haba.

Haria ahəla Yisa gə aro

¹³ Wute, Bilatus nafegə jammay ngə migəw ngə yəhəlanəy Kəmani kī yu migəw hə hokəma yəhudi yu migəw ngəde hə bərnī. ¹⁴ Ga acedan ga : « Gaaru gəaninaw lūgu yuu, ga gəcenaw natəl migəw dibel ābi. Waan anə jarabtə a baha agūay, gərə dī ngə naan rugo haria acihnə, kəte həan gudo waamunə gəan ja. ¹⁵ Herodos co, naamu gəan kəndəbi ja. Ga yuu ro ngə nafəllaynə gəamū. Kəndəbi ngə naan rugo wuhəlanə jəkə ngə akul ja. ¹⁶ Aidə ga wutākiyunə rə kurbe rəgə wəəjunə aal. »

¹⁷ Ngəmuri yəhudi hə Pak nau benco, Bilatus nəlaw danəy lūgu kəte a dangay. ¹⁸ Gərə dədan ngaco yangwoy rə kogə rəadan jammay ga yəce : « Həla lūgu yuu gə aro rəgə gəlaw Barabbas gəunay ! » ¹⁹ Barabbas yuu, wanə dān yu migəw ngəde ci yaan hokəma rə aybu a Kudus, ga nahəla lūgu ci gə aro, ga yuu ro ngə yatəlnə dangay. ²⁰ Gərə Bilatus, gabu an nəəju Yisa, ga nakwohi nacedan mənna anə rə bəlin. ²¹ Gərə jama yəcəlbû rəgə Bilatus aan anə koktə a gə rə wanay kihi ngə yafəndəgə mādəgay rə taradə ngə yəcenə ga salib. Ga

yangwoy røy rø kogə røadan jammay ga yæce : « An anə koktə a gə rø salib ! An anə koktə a gə rø salib^a ! » 22 Ga kən kâkənə hëan 'rə, Bilatus acedan ga : « Məndo ? Məni kəndəbi anə gərə ? Dî ngə waamunə gəan rø kəndəbi rugo wuhəlanə jəkə ngə akul ja. Aidə ga wutâkiyunə rø kurbe rəgə wəâjunə aal. » 23 Gərə yəâju mənna adan ja. Yəngwoy rø kogə røadan jammay rəgə yətâl Bilatus aan Yisa koktə a gə rø salib. Ga kəgal adan akul co aji donoa. 24 Ga najûgu niya rəgə aan danəy dî ngə yəcəlbû. 25 Ga Bilatus nalaw lûgu ngə hərə aybu yu hərə nahəla lûgu ro ngə yatâlnə dangay, dān ngə migəw yəcəlbû aâjunə. Ga natâl Yisa yimay adan rəgə yəan anə dî ngə yəcəlbû.

Yəan Yisa koktə a gə rø salib

26 Wute hâkəray yəâri Yisa ngərə yəhəlanə a lay 'rə, dədan yu Siman yakahal ku. Siman dān lûgu hə fu hə Siren ngə au a cuwi. Ga yatâlnə nataku salib rəgə akiegə rø Yisa. 27 Ga jama dâbu yakiegə Yisa. Ga bohù rø jama yuu, ngəram ci yəcuy a gə Yisa go gabu adan cay go. 28 Ga Yisa nafəllayhi naamudan ga acedan ga : « Ya ngəram hə Kudus, gəcuynaw a gəani ja. Cuynaw ku rəagûay yu welə agûay. 29 Məni ngwə, jaman ci nəu ngwə migəw yæce : « Ngəram ngə yəwuy go ja yawuy go ja yaunə wuli kuyey go ja, dədan ngə gabu adan nəji alli. » 30 Jaman yuu nau ngwə, migəw yəcegə kaway rø : « kû anaynaw ! », yəcegə kədəgəriay go rø : « təma anaynaw ! » 31 Məni ngwə, dāw Yisa ngə wucal bigə ja gudo, yəan ani dî

^a 23.21 Salib: Wanay kihi ngə yafəndəgə mādəgay rø taradə. Yəfenə rø «salib» a təlam huwami.

aidə ngwə, lūgu hù həan bigəa, dân yəan anə məni ?* » 32 Ga yaări Yisa yu mujiləmay kihi ci ngərə yəhəladan a lay rə kəte.

33 Ga yata ngərə yəcenə ga « Ahay hə ku » 'rə, Yisa yu mujiləmay kihi yuu, yaan adan koktə a gə rə salib, kəte həan go a fudo həan dul, dân ataw go a fudo həan bigə. 34 Ga Yisa ace : « Ya Abhə aw, an adan ngabərtə. Yəhən dī ngə yəan ja ga. » Ga hâkəray yafiyagəhi kajimu ngə Yisa rə cində kəmbû.

35 Migəw ngə yukul a lay yafâgə yəamunə. Ga jammay hə yəhudiay yəan anə həri ngwə yəce : « Wanə, naalu migəw ngəde, gərə kəne naji dân muh 'rə aaluhi à, dân Al Masih ngə Kəmani nacakiyu rəgə ahəganu rə kâni ngwə ? » 36 Hâkəray co yaan anə həri. Yau gəan ga yəunə amay cinjimay hə risen 'rə, yəcenə ga :

37 « Na May ngə Yəhudiay rə kâni ngwə, aluhi. » 38 A kəri rə ku rəan katako kəte akul a lay, ga yaan a gə rə rubûdə rə : « Yuu May ngə Yəhudiay ».

39 Ga mujiləmay ngə yaan adan koktə a kəla hə Yisa, kəte həadan nakagə an. Acenə ga : « Na Al Masih ngə Kəmani ahəganu ja à ? Yuu ngwə, aluhi rəgə gəalu dənay co ! »

40 Gərə mujiləm ataw naan anə hadə, ga acenə ga : « Gəhəgujən gə Kəmani ja à ? Na co gukul a asabu rə ai dân muh ja à ? » 41 Dâw yu na yətâgə amû asabu ngwə, njûgu. Yəan amû asabu hərə dī ngə maan ro. Gərə lūgu yuu dân naan dī âbi ja. »

42 Ga ace : « Yisa, aji ngə gau gəjûgu kərmay agû ngwə, calayni a ku. » 43 Ga Yisa acenə ga : « Wucegû rəgə wucegû a gə rə rəy : cându muh məyel hame rə kəte. »

*23.31 Yaan fasartə maana hə rubû ngə natâgəhi a tələm gərek ngə ace: Məni ngwə, wanay kəli gudo, yəan anə dī aidə, wanay kəlmay ngwə, yəan anə məni ?

Kərmo hə Yisa

44 Hartə yuu 'rə, bəla həgwi rə midî hə yəraw, gərə lartə yuu ngaco najî nəməkə, ga naâri saha kâkənə. 45 Nur hə aji najî akul ja 'rə, lawle ngə nətəma ngu adal rə jəw a ngun də fadaw hə Kəmani nakəgarhi rə njûgu kihi. 46 Ga Yisa nangwoy rə kogə rəan jammay ga ace: « Abhə, wutâl aro aw yimay agû. » Ga nacegə dî yuu 'rə, nalaw cudə ga namatə. 47 Dəmu hə hâkəray naamu dî ngə naan wakadə 'rə, nakukorə Kəmani ga ace: « Lûgu yuu, lûgu jərea rə kâni! » 48 Jama ngə yacəbagaluhi rəgə yəamu dî ngə aan wakadə, yaamu dî ngə naan wakadə 'rə, yakwohi 'rə, yəfo bogə adan hərə gabu adan cay. 49 Gərə habi hə Yisa ngaco yu ngəram ngə yakiegə an yau a Jalil, yamay a cobay ga yəamu dî ngə aan wakadə yuu.

Yətâl Yisa ngun də kabar

50 51 Lûgu kətə ngə yəcənə ga Yusuf akul. Dân lûgu hə Arimatia, lu ngə yəhudiaay. Dân lûgu ngəla go jərema go. Afəgə hartə ngə kərmay hə Kəmani au a lay. Akul a ngun də lâjina adan dəmu, gərə haria ngə yaan Yisa yu dî ngə yaan anə nayaku ja. 52 Yusuf naal gə Bilatus, ga nacəlbû gəan bin^b hə Yisa. 53 Ga Yusuf najəgaynə a gə rə salib ga nakəlikəlînə a ləbakan, ga natâlnə kabar ngə dində yagərray a hito kətə hə kaw ga yaan rə wuləm. Kabar yuu, wanə, ngəlle yafa a lay lûgu ja. 54 Yəm yuu yəm hə yelnî tabəra hə aji həbədə. Ga aji həbədə, ngə migəw yəan a lay kîda ja, najî həgwi. 55 Ga

^b 23.52 Bin: Migəw ci yəce kabin.

ngëram ngë yakiegë Yisa a Jalil ga yau, yakiegë Yusuf ga yaal yaamu kabar go hal ngë yatay gë bin hëan go.

56 Ga yakwohi yaal fadaw ga yahëlay fëlë yu kâbëdi nëy bin hë Yisa. Gëre aji hëbëdëa 'rë, yaan cudë rë ai ngë nacegëhi a ngun dë Tawre.

Yisa ama a kërmo

24 1 Ga aji ladëa kwadë cilëm 'rë, ngëram yuu yajûgu kâbëdi adan ngë yahëlay ga yaal ngërë kabar ngë yafa a lay Yisa. 2 Gëre yau 'rë, yaamu rë kaw dëmu ngë yacagëri kabar dî nafëfër nalaw hito. 3 Ga yayel 'rë, yaamu bin hë Dëmu adan Yisa ja. 4 Ga yëhën dî ngë yëan ja 'rë, migëw kihi yakëmuhi a këla hëadan a ngu yuu. Kajimu adan go acinjilâgë rë ai bëla ngë amëlâji. 5 Ga ngëram yahëgüjën ga yatâl ku rëadan day 'rë, miyey yuu yëcedan ga : « Mëndö ro ngë gëcëlbûnaw lûgu aroa a bohù rë migëw ngë yamatë ? 6 Akul a hëndu ja. Nama a kërmo ! Lännaw dî ngë wanë akul a Jalil 'rë, nacegüay : 7 Dole hëan ro, BëniAdam yëtâlne yimay hë migëw hù adan bigëa ngwë, yëan anë koktë a gë rë salib rugo cëy kâkënë hëan ngwë, ama a kërmo. » 8 Ga ngëram yahëmay mënna yuu 'rë, dî ngë Yisa nacedan nau gë ku rëadan. 9 Ga yakwohi yau a kabar 'rë, habar yuu ngaco, yakienë hogëraay hëkan yu këte go migëw ngëde ngaco go. 10 Ngëram yuu yëcedan ga Mariam hë Magdala yu Yohanna yu Mariam yay ngë Yakub. Ngëram ngëde ngë yukul a gëadan co, yakienë rasulay ngë Yisa dî yuu. 11 Gëre yaamu mënna adan rë ai mënna ngë lûgu joli, ga yaî rë këni ja. 12 Gëre Bitërus nama nahëgüdë naal kabar. Ga nakëbayhi naamu ngun dëan 'rë, naamunë rë lëbakan muh akul a lay. Ga akwohi aal fadaw gâlû 'rë, naan ajabtë dî ngë naan wakadë yuu.

Hogëraay kihi yëamu Yisa

13 Ga wute, yëm yuu 'rë muh, hogëraay kihi ci yual fu ngë yëcenë ga Imuwas. Kudus yu Imuwas, fargë rëadan ahi ledë hæ saha kihi re. 14 Ga yëlû 'rë, yëka mënna hæ dî ngë naan wakadë yuu ngaco. 15 Yëkanju ga yëan kambigë dî yuu gâlû 'rë, Yisa muh nau natadan ga yëlû rë këtë. 16 Dëdan yaamunë gërë dî ci nawagë adan këynëni.

17 Ga acedan ga : « Yuu mënna kihimi ngë gëlûnaw gâlû go gëkanaw go yuu ? » Ga yamay rë baha adan cay. 18 Ga këtë hæadan ngë yëcenë ga Kelopas acenë ga : « Ngun rë migëw ngë yukul a Kudus ngaco, na këtë muh gëcal tapa hæ dî ngë hægwi yuu 'rë naan wakadë ja. » 19 Ga Yisa ace : « Dî kihimi gërë ? » Ga yëcenë ga : « Yëka mënna hæ Yisa hæ Nasira. Dän wanë ndâbi ngë kîda anë yu mënna anë donoa a baha Këmani yu migëw ngaco. 20 Gërë jammay amû hæ migëw ngë yëhëlanëy Këmani kî yu jammay amû hæ hokëma yëhudi yaârinë gë Bilatus rëgë yëcëlbû ahëlanë, ga yaan anë koktë a gë rë salib. 21 Wanë dënay tamma anay rë dän muh nëan rë maay Israel buwi. Gërë yuu 'rë gudo këne cändu cëy kâkënë ngë dî yuu naanhi wakadë. 22 Kuren ngëram anay ci, yatâlnay yaan ajabtë hërë cändu kwadë cilëm 'rë, yaal ngërë kabar, 23 gërë yaamu bin hæ Yisa ja 'rë, yakwohi yau yakienay rë yaamu mëlâygaay ngë yëce Yisa aroa. 24 Ga habi hæanay ci yaal ngërë kabar, ga yaamunë rë ai ngë ngëram yacëgë muh, gërë dän go, yaamunë ja. »

25 Ga Yisa acedan ga : « Ya migëw bala angal ! Ku rëagûay tëbay rë ngë mënna ngë ndâbiay yaka ngaco, kurû gâinaw rë kâni ja. 26 Dole ro Al Masih ngë Këmani ahëganu, dî awal yuu ngaco nëtanë rugo nëma nual hame ngwë, nëji darajaa rë

ai May. » 27 Ga jûgunî a gə rə Tawre ngə Ndâbi Musa rugo ârigənî kakadə ngə ndâbiay ngaco, nakiedan fasari hə mənna ngə naamu dân muh a ngun də kakadə hə Kəmani ngaco.

28 Ga yau yata kəla hə fu ngə yual 'rə, Yisa naaru halma hə wualnî bohu. 29 Gəre yahənaynə gay ga yəcenə ga : « Aji go akəra awul, bəla go akəra aji kənəm. Au gəhənay a ngərə anay. » Aidə ga nahay a gəadan. 30 Ga najay a gəadan ga yəhəm kəmbu 'rə, najûgu bərodi ga naan Kəmani hərmodə 'rə, nagay ga nacəno gəadan. 31 A ngu yuu 'rə muh yəl adan nacəjuhi, ga yakəynə. Gəre yakəynə 'rə, naji abal ga yaamunə rəy ja. 32 Ga yəcegə mādəgay rə : « Saha ngə nakanjumû ga nakiemû fasari hə kakadə ngə Kəmani a gə rə dibel 'rə, gabu amû naji alli ja à ? »

33 Yama a ngu muh ga yakwohi yaal Kudus. Ga yaal yata hogəraay həkan yu kəte ngə Yisa yu habi adan ngə yacəbagaluhi. 34 Ga dədan co yəcegə miyey kihi yuu ga : « Yəy, Dəmu amû nama a kərho rə kâni ! Nakəmuhi a gə Siman Bitərus co. » 35 Ga miyey kihi yuu, yakiedan dî ngə natadan a dibel yu hal ngə yakəy gə Yisa, saha ngə nagay bərodi naudan 'rə.

Yisa akəmuhi a gə hogəraay həkan yu kəte

36 Ga yəka mənna yuu gəlu 'rə, Yisa muh nau nakəmuhi a bohù rəadan, ga acedan ga : « Ala Kəmani ataygûay kəlafea. » 37 Yaamunə rə ai karama hə lûgu ga gabu adan nafiyu. 38 Ga acedan ga : « Məndo ro ngə gahəgujənnaw ? Məndo ro ngə gəannaw kambigə a ngun də gabu agûay ? 39 Amunaw yimay aw yu cù rəaw*. Dâw muh rəge. Təmagə aninaw rəgə

*24.39 Yimay an yu cù rəan cûjia hərə yaan anə koktə a gə rə salib.

gəamuninaw. Karama hə lûgu dân acal ahay yu hù ja, gərə gəamunənanaw rə dâw wucal. » 40 Ga nacedan dî yuu 'rə, nakəmu adan yimay an yu cù rəan. 41 Ga, hərə kəmər adan yu hərə yaan ajabtə dî yuu ro, kâgu co yəga yî rə kâni ja 'rə, Yisa acedan ga : « Gəcalaw dî hə həmnî à ? » 42 Ga yaunə ki ngə yafiyow. 43 Ga najûgu nahəm a baha adan.

44 Ga acedan ga : « Yuu muh mənna ngə, saha ngə wukul a gəagûay 'rə, wacegûay : Dî ngaco ngə naanhi rubûdə a mənna hə dâw a ngun də Tawre yu kakadə ngə ndâbiay yu Sabur, dî yuu ngaco dole ro nəji. » 45 Aidə ga naudan angal rəgə yəga yəcakiyu dî ngə akul a ngun də kakadə ngə Kəmani. 46 Acedan ga : « Ngo dî yuu ngə yaan rubûdə : Al Masih ngə Kəmani ahəganu nəamu awal rə jəw rugo nəmatə ngwə, cəy kâkənə həan ngwə, nəma a kərmə. 47 Ga, jûgunî a gə rə Kudus rugo ârigənî lartə hə dunia ngaco, a gə rə həmu Al Masih ngə Kəmani ahəganu ro, yəkienə migəw annî təbtə ngwə, Kəmani nətəkâli bigə adan. 48 Dəgûay ngə həyda hə dî yuu ngaco. 49 Dâw muh ngə wuhəganrə agûay dî ngə Abhə ngaw ace augûay, gərə kamən ngə dono au gəagûay a ngərə Kəmani ro, jânnaw a Kudus. »

50 Wute, Yisa naâridan waray rə Kudus, ga yata həgwi rə fu hə Betania 'rə, nacu yimay an kəri ga natâl hù adan bərga. 51 Ga atâl hù adan bərga gâlu 'rə, naâjudan ga nafiyalu hame. 52 Ga yaannəy sujudə ga yakwohi yaal Kudus rə gabu adan alli rə jəw. 53 Ga yəm benco yəkukorə Kəmani a ngun də hara hə fadaw hə Kəmani.

Fasari hæ mænna

Amay cinjimay hæ risen: Welə wanay ngə yəhəlay rə amay yuu, a xuwami yəcenə ga <inab>. Jaman yuu 'rə, migəw yəhudiay saha ngə yəhəm kəmbu ngwə, yəhii amay yuu. Gərə lûgu ngə nahii rə dâbu ngwə nəan rəan sakəran.

BəniAdam: Migəw yəhudiay yəhən rə Ndâbi Danial naka mænna hæ BəniAdam ngə Kəmani nəunə kərmay. Ndâbi Musa co ace Kəmani nəjəga lûgu ciri adan ngwə, nəan rəan May dəmu ngə kərmay anə nəmay ja rə ngəndə. Yisa dân muh co ace dân BəniAdam rəgə akemu a ngun də mænna rə dân Al Masih ngə Kəmani ahəganu rə ai ngə ndâbiay yacegə a hərə.

Həbədə: Yəm kən təlor hæ magə, dân yəm həbədə. Dân muh yəm kəte ngə migəw yəhudiay yəan a lay kîda ja. Yəan a lay cudə go yəan a lay abadtə Kəmani go. Kəmani naan rə yəm yuu yəm hæ cudə nəy migəw ngaco. Məni ngwə, dunia co Kəmani nakahay a cəy hərəkə ga aji təlora hən 'rə, naan cudə.

Ngəmuri hæ Pak: Ngəmuri hæ Pak dân ngəmuri ngə haga benco yəhudiay yəan hərə yəlânnə hal ngə Kəmani naalu mbə adanay a jaman ngə ndâbi Musa. A jaman yuu 'rə, migəw yəhudiay yukul rə ma a Masar. Hartə yuu 'rə, Kəmani nahəganu mələyga hæ kərmə Masar. Mələyga yuu nayel Masar 'rə, naâju fadaw ngə yahəmatə gay an kî hæ dimi ga nakienəgəy fadaw ngə gay an acal kî ja ga nahəhəla a lay migəw ngə yawuyhi rə kuru. Ngəmuri hæ Pak yuu nəjân cəy fokə. Yəhudiay yəu a ndaraco ngwə, yəan ngəmuri yuu a bəрни hæ Kudus.

Salib: Salib dân wanay kihi kâpi go jammay go ngə yafəndâgə mādəgay rə taradə. Yəfenə rə «salib» a təlam huwami.

Hokəma hə Roma wanə ngəla həan ngwə, yəan koktə a gə rə salib lûgu kodo hə hokəma yu lûgu ngə nahəla lûgu yu ma ngə naji ahi a gə mohə an.

Matənî a gə rə salib, dân kərmo ben nungua həan go awal həan go. Lûgu ngə yəhəla, yəan anə koktə a gə rə salib rə kələbu. Yəjorə yimay an kihi go kələbu, cù rəan kihi go kələbu ngwə, yəâju ngwə kərie nəmatə.

Tâlnî lûgu ngə nakiegə Kəmani kulu: Yahya afegə migəw rəgə yəu atâldan kulu rəgə yəkəmu rə yaan təbtə rəgə Kəmani aan bigə adan ngabərtə. (Luka 3.3)

Migəw ngaco yau gə Yahya ga natâldan kulu hərə yakiegə Kəmani ro. (3.21)

Yahya yəfenə rə Yahya Batist hərə nətâl migəw kulu ga yuu ro.

Wanə lûgu yəhudi ja acəlbû aji yəhudi ngwə, ille nəyel kulu. Gərə Yahya Batist nau 'rə, ace migəw yəhudi co yəyel kulu rəgə yəkəmu rə yaan təbtə go yakiegə Kəmani go.